

J/460

BESZÁMOLÓ AZ ORSZÁGGYŰLÉS RÉSZEÉRE

a Gazdasági Versenyhivatal 2001. évi tevékenységéről és a versenytörvény
alkalmazása során szerzett, a verseny tisztaságának és szabadságának
érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatokról

A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 36. §-ának (2) c) pontja előírja a Gazdasági Versenyhivatal elnökének az Országgyűlés számára történő évenkénti beszámolás kötelezettségét.

E beszámoló a Gazdasági Versenyhivatal 2001. évi tevékenységéről szól, valamint arról, hogy a Gazdasági Versenyhivatalnak a versenytörvény alkalmazása során szerzett tapasztalatai szerint a verseny tisztasága és szabadsága miként érvényesül.

E beszámoló – más, a hivatallal és annak tevékenységével kapcsolatos információk mellett – megtalálható a Gazdasági Versenyhivatal internetes honlapján is (www.gvh.hu).

•

A beszámolóval kapcsolatos esetleges észrevételeket kérjük az alábbi címre továbbítani:

*levél: „Parlamenti beszámoló 2001” (ezt kérjük a borítékra írni)
Gazdasági Versenyhivatal
1245, Budapest 5. Pf. 1036*

email: pb2001@gvh.hu

•

A beszámoló szövege a forrás feltüntetésével szabadon idézhető és hivatkozható.

•

Beszámoló az Országgyűlés részére a Gazdasági Versenyhivatal 2001. évi tevékenységéről és a versenytörvény alkalmazása során szerzett, a verseny tisztaságának és szabadságának érvényesülésével kapcsolatos tapasztalatokról

Gazdasági Versenyhivatal

Budapest, 2002

TARTALOM

ÖSSZEFOGLALÓ ÉS AJÁNLÁS AZ ORSZÁGGYŰLÉS SZÁMÁRA	5
---	---

RÉSZLETES BESZÁMOLÓ

I. ÁLTALÁNOS TAPASZTALATOK	13
1.1. A piaci viszonyok változása	13
1.1.1. Az állam beavatkozásának hatásai	13
1.1.2. Az üzleti döntéseken alapuló folyamatok	15
1.2. A versenyszabályozás jogi hátterének változása	17
1.2.1. A versenytörvény módosulásai	17
1.2.2. A szélesebb jogi környezet változása	21
1.2.3. Az Alkotmánybíróság versennyel kapcsolatos határozatai	22
II. ELJÁRÁSOK	22
2.1. Bejelentések	23
2.2. Versenyfelügyeleti eljárások	24
2.2.1. Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása	24
2.2.2. Versenyt korlátozó megállapodások	26
2.2.3. Erőfölénnyel való visszaélés	30
2.2.4. Összefonódások ellenőrzése	33
2.3. A bírósági felülvizsgálat tapasztalatai	40
2.3.1. Előző versenytörvény	40
2.3.2. Jelenlegi versenytörvény	42
2.4. Bíróságbeszedési gyakorlat	43
III. VERSENYPÁRTOLÁSI TEVÉKENYSÉG	43
3.1. Aktív szerepvállalás a versenyt érintő kérdésekben	43
3.2. Jogszabály-véleményezési tevékenység	46
3.3. Egyéb versenypártoló tevékenység	51
IV. A VERSENYKULTÚRA FEJLESZTÉSE	53
V. INTÉZMÉNYI ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	54
5.1. Intézményi kapcsolatok	54
5.2. Nemzetközi kapcsolatok	57
VI. MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK ÉS EGYÉB INFORMÁCIÓK	59
TÁBLÁZATOK	61

ÖSSZEFOGLALÓ ÉS AJÁNLÁSOK AZ ORSZÁGGYŰLÉS SZÁMÁRA

Általános tapasztalatok

1. 2001 folyamán **az állam szabályozói beavatkozásai** a piaci viszonyok alakulására összességében nem gyakoroltak érdemi hatást részben azért, mert néhány – az év folyamán alkotott – fontos törvény már olyan későn – vagy nem is – lépett hatályba, hogy a megváltozott szabályozások hatása csak később jelentkezhet. Befejeződött ugyanakkor a távközlési szektor piacnyitásának előkészítése, és jelentős lépés történt a villamosenergia szektorban is ugyanebbe az irányba, amivel megnyílt az út a – ma még korlátozott – verseny kialakulása előtt. Ezen kívül lépések történtek autonóm, a szektorális szabályozást felügyelő hatóságok megteremtésére, megerősítésére. Az érintett szektorokban a vállalatok magatartását a piacnyitásra való felkészülés jellemezte. A monopól szolgáltatók részéről – különösen a távközlésben – ez észlelhetően a piaci pozíciók megőrzésének, megerősítésének szándékában mutatkozott meg. Továbbra is hiányzik az egységes és átfogó, a többi – állami, önkormányzati szintű szabályozást igénylő – szektort is felölelő szabályozási reformot célzó munka.
2. Újabb szabályozási beavatkozások történtek az egészségügyi szolgáltatások területén is. A törvény az ágazat alulról induló változásaihoz jelöl ki jogilag rendezettebb, viszonylag kötött, bár a versenynek már bizonyos teret engedő lehetőségeket. Az átalakulás érdemi beindulása, részben a későbbi hatályba lépés, részben a szükséges finanszírozási háttér megteremtése hiányában még várat magára. Sajnálatos, hogy az egészségügyi szolgáltatások piacain bekövetkező szabályozási változásokat is az jellemzi, hogy nem történt meg a komplex működési modell meghatározása. Ennek szerepe az lenne, hogy rendszerbe foglalja, összehangolja az ágazat különböző területein teendő intézkedéseket annak érdekében, hogy az átalakítási folyamat egyes lépései hatékonyabb, ugyanakkor működőképes rendszer kiépítését eredményezzék. Az egészségügyi szolgáltatási piacokon a verseny hatékonysági előnyeinek kihasználására építő technikák bevezetése, a piaci szereplők kapcsolatrendszerének átalakítása, a szabályozási eszközök (árszabályozás, szerződéskötések szabályozása stb.), az ezt felügyelő hatóságok rendszerének olyan mértékű újragondolását igényli, amely érdemi szakmai előkészítés nélkül nagy kockázatot rejt magában.
3. 2001-ben sajnálatosan folytatódott az az évtizedes gyakorlat, amely bizonyos területeken a verseny, a versenyeztetés mellőzését tekintette követendő stratégiának, ezáltal kikapcsolta a hatékonysági kényszert. A versenybarát (legkevésbé piacvaró, minimálisan diszkriminatív) megoldások érvényesüléséhez a szabályozási hézagok megszüntetése, a versenyeztetési rendszerek, szabályok korrekciója, hatékony ellenőrzési és szankciórendszer alkalmazása vezethet. A hatékony versenyzés feltételeinek megteremtése, a versenyben rejlő előnyök kihasználása biztosítja hosszú távon a jólét növekedését a társadalom minden tagja számára, és Magyarország külső kötelezettségvállalásaival is ez van összhangban. A közfeladatokat ellátó állami szervek, illetve állami tulajdonú gazdálkodó szervezetek támogatások nyújtásával, beszerzői mivoltukban, kizárólagos jogokat; különleges jogokat adó szerepkörükben számtalan piacvaró, piactorzító hatású beavatkozás elindítói lehetnek. A diszkriminatív versenyfeltételek a verseny hatásos működését lerontják, s végső soron társadalmi veszteség okozójává válnak. Azok a szabályok, amelyek az állami és önkormányzati támogatások valamennyi formája feletti kontroll megvalósítását szolgálják (vagy a közbeszerzési eljárásokat teszik kötelezővé, illetve a közfeladatoknak minősített feladatok ellátását kötelező pályáztatással, határozott időre, hatékony ellenőrzés mellett teszik kiadhatóvá a gazdálkodó szervezetek számára), a társadalmi jólétet szolgálják, s a versenyben, a versenyeztetésben rejlő előnyöket hivatottak kiaknázni a köz érdekében. A verseny, a versenyeztetés mellőzése ebből következően – bár szükséghelyzetekben, kivételes körülmények között indokolható – nem emelhető a közpolitika rangjára semmilyen látszólag elfogadható indokkal, hiszen hosszú távon ennek csak a többlet költségei jelennek meg az állampolgárok számára is.

4. Az üzleti döntéseken alapuló folyamatok közül figyelmet érdemel az infokommunikációs piac átrendeződése. A világpiacon megfigyelhető visszaesés nem hagyta érintetlenül Magyarországot sem; 2001 folyamán több hazai távközlési vállalat multinacionális tulajdonosa is bejelentette, hogy értékesíteni kívánja leányvállalatát, bár e tervek nem mindegyike valósult meg. Érzékelhető, hogy a világpiacon folyamat hatására megtorpant az új befektetések hulláma a hazai infokommunikációs szektorban, emellett az egyes területeken a koncentráció tovább folytatódott. Az ágazatban végbemenő technikai fejlődés hatására az egyes piacok (pl. rádió telefonía és vezetékes telefonía, vagy az Internet hozzáférés területén az ADSL szolgáltatások beindulása, a kábeltelvíziós hálózatokon való hozzáférés lehetőségének kiszélesedése stb.) arányai állandó változásban vannak, amely folyamatos kihívást, alkalmazkodási kényszert jelent az ágazat vállalatai és a felügyelő hatóságok számára.

5. Az iparban bekövetkező koncentráció nagyobb részben globális szereplők magyarországi jelenlétének következménye volt. A világgazdasági dekonjunkció miatti keresletcsökkenés hatására kiéleződő verseny költségcsökkentő intézkedésekhez, illetve termelésáthelyezésekhez, néhány esetben a magyar piacról való kivonuláshoz vezetett. Az építési piacon a termelésbővülés mellett folytatódott a piaci átrendeződés. Az élelmiszeripar főbb piacain jellemző a túlkínálat, a versenytársak közötti erős küzdelem, s az ezek kényszerítő hatására bekövetkező változások. A tejpiacon folytatódott a koncentráció növekedése, s a koncentráció változása várható a cukorpiacon is. A gabona és húspiacokon változó sikerű állami beavatkozások történtek a kereslet-kínálat egyensúlyban tartására. A napi cikkek kiskereskedelmében az előző évekhez hasonló ütemben bővült az eladótér, és tovább folytatódott a hipermarketek fejlesztési versenye, intenzív terjeszkedése, térnyerése a kisebb méretű üzletek rovására. A napi fogyasztási cikkek területén a beszerzési piac tovább koncentráldott, és a beszerzési társulások újabb belföldi és külföldi kapcsolatokat építettek ki.

6. A pénzügyi szférán belül a hitelintézeti szektorra a túlbanksodás jellemző annak ellenére, hogy folytatódott a koncentráció növekedése. Az éles versenyben a bankok új szolgáltatási területekre (jelzáloghitel-, a lakáshitel-, illetve lízingpiacra) történő belépéssel, fejlettebb szolgáltatások nyújtásával próbálták erősíteni pozíciójukat. A takarékszövetkezeti szektorban folytatódott a fúziós hullám, amelynek célja az uniós követelményeknek megfelelő tőkeerő és üzemméret elérése. A biztosítási szektorban, melyet a növekedés lelassulása jellemez, mégis három új biztosító kezdte meg működését. A befektetési szolgáltatás piaca – főként a tőzsdéi forgalom jelentős és tartós visszaesése miatt – zsugorodott, s a piaci szereplők száma is csökkent.

7. A versenyszabályozás jogi hátterének változásai közül kiemelendő a versenytörvény módosítása. A változás nem volt alapvető, inkább a négyéves jogalkalmazási tapasztalatok indokolták a szabályok finomítását. A módosítás célja a versenytörvény rendelkezéseinek korrekciója és kiegészítése útján a versenyjogi szabályozás hatékonyságának javítása, a piaci verseny fenntartásának, illetve fejlődésének lehetőségét biztosító versenyjogi környezet továbbfejlesztése volt. A szélesebb jogi környezet változásából a villamos energiáról, és a hírközlésről szóló törvények egyes, versennyel kapcsolatos rendelkezései – amelyek esetenként a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) feladatkörét is érintik – érdemelnek külön említést. Ezek közül a villamosenergia törvény egyik, még hatályba nem lépett rendelkezése jelenlegi megfogalmazásában jogbizonytalanságot okozva, mintegy párhuzamos fúziókontrollt hoz létre. Az Alkotmánybíróságnak a mezőgazdasági szövetkezeti üzletésről szóló törvény kapcsán hozott határozata alapján figyelmet érdemel az a megállapítás, amely a piacgazdaság kiépülésére hivatkozva korlátozza az állam szabályozási beavatkozásainak eszköztárát, és így szigorúbb követelményt állít a szabályozási célnak megfelelő – alkotmányos – megoldások elé.

Versenyfelügyeleti eljárások

8. A GVH 2001-ben 193 versenyfelügyeleti eljárást folytatott le, amelyből 183 zárult versenytanácsi határozattal. Ebből 59 a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos, 124 pedig

antitröszt ügy (vagyis a verseny korlátozásával, illetve a korlátozott versenyhez kötődő visszaéléssel kapcsolatos) volt. Az előző évhez képest a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos ügyek aránya kis mértékben csökkent, az antitröszt ügyek aránya pedig nőtt. Az antitröszt ügyeken belül nőtt a fúziós ügyek aránya az erőfölényes és a versenykorlátozó megállapodás tilalmába ütköző ügyek arányával szemben. Az összes versenytanácsi döntéssel zárult eljárásból 82 indult kérelemre, 101 pedig hivatalból. 37 esetben (31 fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos és hat antitröszt ügyben) került sor a GVH versenyfelügyeleti beavatkozására. A GVH 24 esetben, összesen 73.900 eFt bírságot szabott ki. A bírságot kiszabó határozatokból 19 emelkedett jogerőre 45.100 eFt összegben, amelyből 11 ügyben 22.300 eFt-ot befizettek a marasztalt vállalkozások. A korábbi években kiszabott, de 2001-ben befizetett bírság összege 296.610 eFt volt.

9. A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalmával kapcsolatban 59 ügyzáró versenytanácsi határozat született, ebből 25 esetben került megállapításra jogsértés, melyek közül 18 esetben összesen 49.700 eFt bírságot szabott ki a Versenytanács. Öt esetben történt szünetelés utáni megszüntetés, amikor a szünetelés ideje alatt a jogsértő korigálta a hibáját. Így az összesen 59 esetből 30-ban került sor a GVH beavatkozására. Az ügytípus tekintetében 2001. sem hozott alapvető változást a korábbi évek tendenciáihoz képest, továbbra is a fogyasztói döntési helyzet szempontjából veszélyeztetett piacok (pl. pénzügyi szolgáltatások és a gyógyászati termékek piacai) voltak a leginkább érintett területek. Továbbra is sok hiányosság volt tapasztalható az éles versenyhelyzet miatti küzdelemben a kereskedelmi láncok időszakos akciói során, és a különböző távközlési szolgáltatási területeken is.

10. A versenyt korlátozó megállapodásokkal kapcsolatban a Versenytanács 10 ügydöntő határozatot hozott, ebből egy esetben került sor GVH beavatkozásra (feltételes mentesítés a DÉDÁSZ által működtetett villanyszerelő minősítési rendszerben). Az összes eljárásból hat indult kérelemre, négy pedig hivatalból. A kérelemre indult eljárásokból négy esetben feltétel nélküli, egy esetenél pedig feltételes egyedi mentesítést adott a GVH, egy esetben pedig úgy találta, hogy a szóban forgó megállapodás kivétel alá esik. A négy hivatalból indított eljárásban a Versenytanács megszüntető döntést hozott, mert a vizsgálat nem tárt fel versenykorlátozó megállapodást, illetve mert a versenykorlátozás kivétel alá esik (csekély jelentőségű). A villanyszerelőipari szolgáltatások területén tovább szélesedett (a DÉDÁSZ és az ÉMÁSZ szolgáltatási területére) a villanyszerelők regisztrációs és minősítési rendszere, mely a hiányzó állami szabályozást önszabályozással pótolja.

11. Az erőfölénnyel való visszaélés tilalma miatt indult ügyekben 33 versenytanácsi határozat született, ebből három esetben került sor GVH beavatkozásra, melyek közül kettő súlyos jogsértést állapított meg, és így marasztaló döntéssel zárult. A Versenytanács két esetben szabott ki bírságot összesen 10.000 eFt értékben, melyek közül egyik sem emelkedett még jogerőre. A 2001. évet a kábeltelvíziós szolgáltatók, illetve helyi közszolgáltatók ellen indított eljárások nagy száma jellemezte, ezek mind gazdasági erőfölénnyel való visszaélés gyanúja miatt indultak. A bejelentők a legtöbbször a kábeltézés programcsomagok tartalmának megváltoztatását, a díjváltoztatás közlésének a módját és az előfizetési díjak túlzott mértékű emelését kifogásolták. A Versenytanács az esetek nagyobb részében megállapította a szolgáltató érintett piacon fennálló erőfölényét, de nem látta bizonyítottnak a visszaélést.

12. Az összefonódások ellenőrzése során a Versenytanács 81 határozatot hozott: 76 esetben az érintett vállalkozások által benyújtott kérelemre, öt esetben pedig hivatalból. Öt esetben az engedélykérési kötelezettség hiányát állapította meg, a 75 érdemben elbírált összefonódás közül 73 esetben engedélyezte, egy esetben feltétellel engedélyezte, egy esetben pedig kötelezettség teljesítéséhez kötötte az engedélyt a Versenytanács. Így összesen két esetben került sor a GVH beavatkozására. A hivatalból indított eljárásokban a GVH négy esetben állapította meg az engedélykérés elmulasztását. Két ügyben a mulasztás jóhiszeműségére hivatkozva eltekintett a bírság kiszabásától, további két ügy-

ben pedig együttesen 13.500 eFt bírságot szabott ki. Folytatódik az a tendencia, hogy nagy számban fordulnak elő Magyarországon letelepedett külföldi vállalatok fúzióival kapcsolatos ügyek. A legjelentősebb összefonódások a távközlést (12 eset), azon belül a közcélú távbeszélő szolgáltatás, a kábeltelevíziós és műsorszolgáltatások területét, a pénzügyi szolgáltatások piacait (10 eset), az élelmiszeripart (tejjpar, konzervipar), a vegyipart (MOL, TVK, BorsodChem), valamint a lapkiadási piacot érintették. Bár nagy sajtóérdeklődés mellett folytak a cementpiacot érintő vizsgálatok, ezek eredménye érdemben nem módosította a 90-es évek elején kialakult állapotot, hiszen a piac továbbra is két érdekcsoport kezében van.

13. 2001-ben a bíróság előtt megtámadott versenytanácsi döntések aránya csökkent. A jogalap tekintetében a bíróságok és a GVH jogalkalmazása között továbbra is harmónia figyelhető meg.

Versenypártolás

14. A GVH aktívan részt vett az **egységes hírközlési törvény** előkészítésében. A GVH szabályozási célnak tekintette, hogy a piacnyitást követő időszakban a szolgáltatások közötti verseny könnyebbé váljon (ezért a szabályozás kulcsfontosságú eleme a hálózathoz való hozzáférés biztosítása, valamint a helyi hurok megnyitása), de ez olyan feltételek között valósuljon meg, hogy ne lehetetlenítse el a későbbiekben az infrastruktúra-fejlesztést, tehát a hálózatok közötti verseny kialakulását sem. A távközlési piac liberalizálásának paradoxona, hogy a valódi verseny kialakulásáig tartó átmeneti periódusban a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókkal szemben bonyolultabb működési szabályokat szükséges előírni, mint a kizárólagos jogok érvényesülésének idejében. A részletekbe menő, átmeneti jellegű aszimmetrikus szabályozásra egyrészt azért van szükség, hogy megakadályozza a piacon levő szolgáltatók visszaélő magatartását az újonnan piacra lépő versenytársakkal szemben, másrészt az új piaci szereplőket előnyben részesítő szabályokkal meggyorsítsa a kívánatos piaci struktúra kialakulását. Ebben az átmeneti periódusban különösen fontos, hogy a hírközlési hatóság minél szélesebb körű önállósággal, döntéseiben diszkrecionális jogosultsággal, valamint hathatós végrehajtási jogosultsággal rendelkezzen, természetesen a szükséges jogorvoslati rendszer biztosítása mellett. A szektor dinamikus fejlődése és az EU szabályainak változása felvetette a kialakított új rendszer piacnyitási és versenypolitikai célok tükrében történő, még 2002-ben megvalósuló felülvizsgálatának szükségességét, amit kormányhatározat is megerősített. E felülvizsgálat alkalmat teremtene arra, hogy a GVH korábban elvetett javaslatait is figyelembe vegyék.

15. Jogszabály-véleményezési tevékenysége során a GVH 2001-ben az előző évekhez képest némileg kevesebb, közel 300 előterjesztést és jogszabály tervezetet véleményezett. A GVH fő törekvése a versenypiacokon a korlátozó jellegű állami beavatkozások esetén túlzott korlátok elkerülése, a szabályozási céllal arányos megoldások megtalálása volt (pl. felnőttképzési tevékenység szabályozása, szellemi tulajdonjogok esetén a jogkimerülés szabályozása stb.). A korlátozott versennyel vagy piaci kudarccal jellemezhető területeken az indokolt szabályozási beavatkozások eredményességének fokozása, hatékonysági kényszerrel eredményező, szakmailag alátámasztott megoldási módszerek kidolgozását célzó indítvány vagy figyelemfelhívás jellemezte a GVH észrevételeit (pl. távközlési, energetikai és gázszolgáltatási piac liberalizálására irányuló jogalkotás, gyógyszerpiacra, egészségügyi szolgáltatási piacra, tankönyvpiacra ható szabályozások stb.). Visszatérő gondot jelentenek az állami, önkormányzati szervezetek közhatalmi és tulajdonosi szerepvállalásából adódó versenysemlegességi problémák, a kizárólagos vagy különleges joggal rendelkező szervezetek szolgáltatási díjainak, igazgatási szolgáltatási díjainak meghatározásával, illetve e díjak ÁFA kötelezettségével kapcsolatos, az elvi alapon történő rendezést nélkülöző megoldásokról folytatott viták.

Egyéb versenypolitikai tevékenység

16. A GVH 2001-ben is kereste a lehetőséget a **versenykultúra** fejlesztésére, a versenyjoggal kapcsolatos ismeretek bővítésére. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a tudományos körökben és az oktatásban folyó, versenyjoggal és versenypolitikával kapcsolatos tevékenységnek. A GVH több munkatársa oktat rendszeresen versenyjogot, illetve versenyszabályozással kapcsolatos tantárgyakat felsőfokú oktatási intézményekben, valamint tart előadásokat a szakmai érdeklődők számára. Munkatársaink számos alkalommal adtak nyilatkozatot, tettek közzé publikációt versenypolitikai témakörben, vagy járultak hozzá egyéb módon a versenykultúra magyarországi fejlődéséhez.

17. Tovább bővültek, intenzívebbé váltak a GVH intézményi kapcsolatai a Magyar Energia Hivatallal, a Hírközlési Főfelügyelettel és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével, továbbá kapcsolatot tart fenn egyes vállalkozásokat képviselő szervezetekkel. A korábban kialakult intézményi kapcsolatok, illetve mindennapos gyakorlati együttműködés is tovább folytatódott.

18. Jelentősen előrehaladt 2001-ben az Európai Megállapodás versenyjogi rendelkezéseihez kapcsolódó új végrehajtási szabályok kidolgozása. Az új megoldás a korábitól teljesen eltérő szabályozási logikát követ, s ennek eredményeként gyakorlatilag egy új, a közösségi szabályrendet a hazaiba átemelő versenytörvény lépett hatályba 2002. április 1-től. Ezt az EK és Magyarország közötti kereskedelmet érintő versenyjogi ügyekre kell alkalmazni. Tovább folytatódott az EU csatlakozásra történő intézményi felkészülés is, amelynek alapvető célkitűzése, hogy a GVH alkalmassá váljék mindazon feltételek és kritériumok teljesítésére, amelyeket az uniós intézmények (alapvetően a Bizottság) a tagállami versenyhatóságokkal szemben támasztanak. Ezen kívül a GVH nemzetközi kapcsolatai intenzívebbé váltak mind az USA-val, mind az OECD-vel, mind pedig a környező országokkal. 2001 során kirajzolódott az a tendencia, hogy a GVH a korábbi tanácsokat és technikai segítséget fogadó szerepe mellett lassan tanácsadói, segítő szerepet is betölt, különösen kelet-európai, illetve dél-kelet-európai országokkal kapcsolatban.

AJÁNLÁSOK AZ ORSZÁGGYŰLÉS SZÁMÁRA

A jogszabály előkészítés, a jogalkotás során folyamatos figyelmet igényel, hogy a verseny kialakulását, fennmaradását garantáló szabályozási megoldások kidolgozásra, az indokolatlan versenykorlátozást eredményező megoldások pedig elvetésre kerüljenek. Törekedni kell arra, hogy indokolt esetekben is csupán a szabályozási céllal arányos versenykorlátozásokat fogadja el a jogalkotó.

19. Az utóbbi évek jogalkotását – néhány kucsfontosságú területet leszámítva – a jogszabályok korrekciójának, korszerűsítésének aprómunkája jellemezte. Sajnálatos tény, hogy a jogszabály előkészítéséért felelős szerv nagyon sok esetben a jogszabály előkészítési fázisban nem ismeri fel, s ebből következően nem is kezeli a súlyának megfelelően, a lehetséges versenykorlátozó hatásokat, így nem alakulhatnak ki előremutató megoldások a piacralépést korlátozó, nehezítő beavatkozások elkerülésére.

20. A jogalkotás teljes folyamatában emelni kell a verseny tudatosságot. A versenykorlátozó, piacra lépést nehezítő, a vállalkozók, illetve állampolgárok számára többlet költségeket jelentő szabályozási megoldásokhoz indokolási kötelezettséget szükséges társítani, hogy előmozdítsa az állam a takarékos, hatékony működést, a vállalkozó és versenybarát jogi környezet kialakulását.

A jogalkalmazási tapasztalatok és az európai uniós jogharmonizációs elvárások tükrében indokolt felülvizsgálni, hogy az ártörvény és a kapcsolódó árszabályozások, az árkontroll biztosításának jelenlegi rendszere mennyire felel meg a hatékonyság és az arányosság követelményének.

21. Az elmúlt évek tapasztalatai, az állam szabályozási beavatkozásaira vonatkozó elméleti megfontolások, s a jogharmonizációs elvárások figyelembevételével meg kell vizsgálni, hogy az ártörvény jelenlegi rendszere hosszú távon mennyire alkalmas a hatékonysági kényszer érvényesítésére, az árszabályozás betartásának ellenőrzésére.

22. A hatósági árszabályozásba bevont területeken jelenleg tipikusan rendeleti szintű árszabályozás működik. Ennek következtében az állam a felelős a gazdálkodó szervezetek helyett a hatóságilag szabályozott termékek és szolgáltatások körében alkalmazott árak nagysága tekintetében. A gazdálkodó szervezeteket ért sérelmek esetén csupán alkotmánybírósági megkereséssel lehet orvosolni az esetleges visszaéléseket, amely nem tekinthető optimális megoldásnak sem a vállalatok, sem a felelős állami viselkedést illetően, hiszen még az Alkotmánybíróság vállalatok számára kedvező döntése esetén is kérdésesnek tekinthető, hogy tartozik-e felelősséggel az állam a vállalatoknak okozott károkért.

23. Az árszabályozás felülvizsgálatának célja, hogy az ártörvény hatályát ismételten megvizsgálja, a különböző okok (piaci kudarc, monopolhelyzet stb.) miatti indokoltságot újragondolja, az ártörvény hatálya alól a jelenleg kivont területek árszabályozási jellegű jogosítványait áttekintse (pl. kötelező díjszabályozások), az indokolt szabályozások esetén az árkontrollt gyakorló hatóságok munkájának szakmai megalapozottságát javítsa.

EI kell végezni a gyógyszerpiac újraszabályozását, hogy az mind a fogyasztói érdekek védelmét, mind a szabályozás transzparenciájával a vállalkozói biztonság megteremtését garantálja a teljes vertikumban oly módon, hogy csupán a feltétlenül szükséges mértékben és módon akadályozza a versenyt. A szabályozás során célként kell megfogalmazni a normativitás megteremtését, és a versenykorlátozó szabályozási beavatkozások gazdasági indokoltságának, arányosságának biztosítását.

24. A gyógyszerpiac jelenlegi szabályozási rendszere az európai uniós átláthatósági követelményeket nem elégíti ki. A gyógyszerpiac szabályozása során olyan, a piaci sajátosságok egészét kezelni képes szabályozási rendszert szükséges kialakítani és működtetni, amely kihasználja a lehetséges versenyhatásokat, s csupán a szabályozási célok által feltétlenül indokolt mértékben korlátozza a versenyt (arányosság).

25. A gyógyszerpiac szabályozásának átalakítása során egyidejűleg kell figyelemmel lenni több – részben ellentmondó – kívánalomra, szabályozási célra (pl. legyen átlátható, normatív, időálló, alkalmas a támogatások kiáramlásának közben tartására, feleljen meg a jogharmonizációs elvárásoknak, a lehető legkevésbé legyen versenykorlátozó a gyógyszer vertikum valamennyi szintjén stb.). Ebből következően a szabályozási megoldások végleges kialakítása előtt indokolt a sajátos piac közgazdasági természetét leíró modellkészítés, prioritás-meghatározás, és az ezeket tükröző szabályozási alternatívák kidolgozása.

Módosítani szükséges a Villamos energia törvény (VET) 103. §-ának (3) bekezdését

26. Az új villamos energia törvény IX. fejezete foglalkozik a villamos energia engedélyesek közötti egyes tranzakciók Magyar Energia Hivatal (MEH) általi engedélyezésével. Az engedélyezés szempontjai között az ellátásbiztonság és más, szabályozási célok szerepelnek. Ezen kívül a VET IX. fejezete

egy olyan konstrukciót alkalmaz, amely bizonyos piaci részesedési küszöbszámok felett megtiltja a MEH-nek a tranzakciók engedélyezését. Ez már verseny szempontú engedélyezési kritérium, amely azonban mérlegelést meg nem engedő iparágspecifikus rendelkezésnek tekinthető. Ezért indokolt, hogy érvényesítése a MEH hatáskörébe tartozzon.

27. Ugyanakkor, a VET 2003. január 1-én hatályba lépő 103. § (3) bekezdése szerint a MEH megtiltja azokat a tranzakciókat is, amelyek a versenyt veszélyeztetik. E rendelkezés a versenytörvénnyel párhuzamos, versenyszempontú, és diszkrecionális engedélyezési eljárást hoz létre a MEH hatáskörébe utalva. E „kvázi versenytörvényi” eljárás, amely lényegében egy párhuzamos fúziókontrollt jelent, felesleges jogszabályi kettősség és csökkenti a jogbiztonságot. A szóban forgó rendelkezés az új VET előterjesztőinek és előkészítőinek szándékait sem tükrözi, az előzetes egyeztetések során ugyanis a Gazdasági Minisztérium, az Igazságügyi Minisztérium, a MEH és a GVH is ellenezte a versenytörvény duplikálását. Ezért, amikor a VET felülvizsgálata napirendre kerül, szükséges lesz a 103. § (3) bekezdésének szövegéből törölni a „ha az a versenyt veszélyezteti” fordulatot. A GVH ezt annak érdekében javasolja, hogy a jogbizonytalanságot okozó párhuzamosság idővel megszűnjön.

Budapest, 2002. augusztus 2.

Dr. Nagy Zoltán
a Gazdasági Versenyhivatal
elnöke

RÉSZLETES BESZÁMOLÓ

I. ÁLTALÁNOS TAPASZTALATOK

1.1. A piaci viszonyok változása

28. Piaci viszonyokon, illetve versenyfeltételeken versenypolitikai értelemben alapvetően a piaci szerkezetet és a piacralépés, illetve a piac elhagyásának feltételeit értjük, mivel legfőképpen e tényezők határozzák meg a verseny intenzitását és egyéb jellemzőit. A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) munkája során szükségszerűen figyelmet fordít az olyan folyamatokra – legyenek azok akár állami beavatkozás, akár üzleti döntések következményei –, amelyek hatnak az említett tényezőkre. Az alábbi bemutatás természetesen kizárólag a GVH saját – a verseny törvény alkalmazása során szerzett – tapasztalatain alapul, így nem feltétlenül nyújt teljes vagy tudományos igényű képet, és a piaci viszonyok alakulásának bemutatása nem azonos a gazdaság egésze fejlődésének vagy versenyképessége alakulásának bemutatásával sem.

1.1.1. Az állam beavatkozásának hatásai

29. 2001-ben több, a piacot a későbbiekben jelentősen befolyásoló jogszabály jelent meg. Elfogadásra került a hírközlésről¹, az egészségügyi közszolgáltatások nyújtásáról², a villamos energiáról³, a tőkepiacról⁴ szóló törvény és folytatódott a földgázpiac liberalizációjának előkészítése. Bár a megjelent jogszabályok egy része csak 2002-2003-ban lép hatályba, 2001-ben is befolyásolták a piaci szereplők magatartását.

30. Az infokommunikációs szektor liberalizációs folyamatában jelentős mérföldkőnek számított a hírközlési törvény, illetve a piacnyitás menedzselése szempontjából legfontosabb végrehajtási rendeletek megszületése. Az új jogintézmények a versenytársak piaci beilleszkedésének

elősegítését, illetve a fogyasztók választási lehetőségének biztosítását szolgálják. A jogalkotó a hírközlési törvényben megfelelő autonómiával és eszközrendszerrel ruházta fel a jogalkalmazót annak érdekében, hogy kikényszerítse a korábban előnyös helyzetben levő vállalatok versenyző viselkedését. A piacnyitás jogi értelemben (elvileg) tehát megtörtént, a gyakorlatban azonban a verseny még nem indult meg. Ahhoz, hogy a monopolpiac teljes mértékben versenypiacá alakuljon még hosszabb időre lesz szükség, hiszen az Európai Unió tapasztalatai is azt mutatják, hogy a régóta monopolhelyzetben levő szolgáltatók pozícióit nagyon nehéz érdemben megingatni. A 2001-es év a felvásárlások, a felkészülés, a piaci pozíciók megszerzése és megerősítése jegyében telt. Év végén öt távközlési cég nyújtotta be szolgáltatási igényét a Hírközlési Felügyelethez. Ezzel beindulhat a verseny a távolsági és a nemzetközi hívások piacán; először az üzleti ügyfelek, majd pedig a lakosság megnyeréséért.

31. A mobil rádiótelefon szolgáltatás piacán a kormányzat az UMTS frekvenciák 2001-re tervezett pályáztatását – az UMTS tenderek nemzetközi tapasztalatai és a távközlési szektorban világviszonylatban tapasztalható visszaesés miatt – elhalasztotta, így a piacra lépési korlátok változatlanok maradtak. A közcélú távbeszélő hálózaton keresztül, behívásos módszerrel biztosított Internet szolgáltatás felhasználóinak bővülésével előtérbe került a koncessziós távbeszélő szolgáltatók és az Internet hozzáférési szolgáltatók kapcsolatának problémája. A közcélú távbeszélő szolgáltatás számozására vonatkozó rendelet⁵ arra ösztönözte a közcélú távbeszélő szolgáltatókat és az Internet hozzáférési szolgáltatókat (ISP), hogy szerződésben állapodjanak meg a bevételmegosztásról. Mivel az érintettek nem tudtak megegyezni, a GVH eljárást indított a Matáv Rt. ellen gazdasági erőfölénnyel való visszaélés valószínűsítésével. A problémát a törvényalkotó is érzekelte és a hírközlési törvényben előírta, hogy a bevételmegosztást szabályozni

¹ 2001. évi XL. törvény a hírközlésről

² 2001. évi CVII. törvény az egészségügyi közszolgáltatások nyújtásáról, valamint az orvosi tevékenység végzésének formáiról

³ 2001. évi CX. törvény a villamos energiáról

⁴ 2001. évi CXX. törvény a tőkepiacról

⁵ 10/2001 (III.27.) MeHVM rendelet a közcélú távközlőhálózatok azonosítóinak felosztási tervéről

kell. A szerződéskötésekkel kapcsolatos vita azonban a végrehajtási rendelet⁶ elfogadását követően is folytatódott.

32. A villamos energia törvény elfogadásával 2003-tól elhárulnak a legalapvetőbb adminisztratív akadályok a villamos energia termelés és kereskedelem versenypiacának kialakulása elől. Ez a régi és az új piaci szereplőket arra ösztönzi, hogy működési színvonaluk, hatékonyságuk javítása érdekében nagy tőkeigényű beruházásokat hajtsanak végre. A valódi verseny majdani megindulásához azonban még több probléma orvoslása szükséges. A termelők alternatív tüzelőanyag felhasználása 2001-ben árfeszültségekhez vezetett, mivel a megemelkedett költségeket több erőműnél nem fedezték a hatósági árak.

33. Újabb szabályozási lépések történtek az **egészségügyi szolgáltatások** területén is, ahol azonban az ágazat alulról induló változásaihoz jelöl ki a törvény jogilag rendezettebb, viszonylag kötött, bár a versenynek már bizonyos teret engedő lehetőségeket. Az átalakulás érdemi beindulásához szükséges finanszírozási háttér megteremtése még várat magára. Sajnálatosnak kell tekinteni, hogy az egészségügyi szolgáltatások piacain bekövetkező szabályozó változásokat is az jellemzi, hogy nem történt meg egy működési modell meghatározása. Ennek a funkciója lenne, hogy rendszerbe foglalja, összehangolja az ágazat különböző részpiacain (gyógyszer, a szolgáltatási területek, az állam szabályozói, tulajdonosi funkciói, a szakmai és piac felügyelő hatóságok területén, az intézményrendszerben szükséges változtatások stb.) teendő intézkedéseket annak érdekében, hogy az átalakítási folyamat egyes lépései egy hatékonyabb, működőképes rendszer kiépítését eredményezzék. Az egészségügyi szolgáltatási piacokon a verseny hatékonysági előnyeinek kihasználására építő technikák bevezetése, a piaci szereplők kapcsolatrendszerének átalakítása, a szabályozási eszközök (árszabályozás, szerződéskötések szabályozása stb.), az ezt felügyelő hatóságok rendszerének olyan mértékű újragondolását igényli, amelyek érdemi szakmai előkészítés nélkül nagy kockázatokat rejtenek magukban. Az év

során a **gyógyszerpiacot** a viszonylagos nyugalom jellemezte. A hosszú távon is hatékony és transzparens működést eredményező szabályozás kialakítása azonban várat magára.

34. A közfeladatokat ellátó **állami szervek**, illetve állami tulajdonú gazdálkodó szervezetek támogatások nyújtásával, beszerzői mivoltukban, kizárólagos jogokat, különleges jogokat adó szerepükben számtalan piacszavaró, piactorzító hatású beavatkozás elindítói lehetnek. A versenyfeltételek diszkriminatív volta a verseny hatékony működését lerontja, s végső soron társadalmi veszteség okozójává válik. Azok a szabályok, amelyek az állami és önkormányzati támogatások valamennyi formája feletti kontroll megvalósítását szolgálják, vagy a közbeszerzési eljárásokat teszik kötelezővé, illetve a közfeladatoknak minősített feladatok ellátását kötelező pályázatással, határozott időre, hatékony ellenőrzés mellett teszik kiadhatóvá a gazdálkodó szervezetek számára, a társadalmi jólétet szolgálják, s a versenyben, a versenyeztetésben rejlő előnyöket hivatottak kiaknázni a köz érdekében. A verseny, a versenyeztetés mellőzése ebből következően – bár szükséghelyzetekben, kivételes körülmények között indokolható – nem emelhető a közpolitika rangjára semmilyen látszólag elfogadható indokkal, hiszen hosszú távon ennek csak a többlet költségei jelennek meg az állampolgárok számára is. 2001-ben sajnálatosan folytatódott az a gyakorlat, amely bizonyos területeken a verseny, a versenyeztetés mellőzését tekintette követendő stratégiának, ezáltal kikapcsolta a hatékonysági kényszert. A szabályozási hézagok megszüntetésével, a versenyeztetési rendszerek, szabályok korrekciójával, hatékony ellenőrzési és szankciórendszer alkalmazásával vissza kell térni a legkevésbé piacszavaró, diszkriminatív megoldások alkalmazásához. Ez nem csupán azért fontos, mert Magyarország külső kötelezettségvállalásával is ez van összhangban, hanem azért is, mert a hatékony versenyzés feltételeinek megteremtése, a versenyben rejlő előnyök kihasználása biztosítja hosszú távon a jólét növekedését a társadalom minden tagja számára.

⁶ 30/2001 (XII.23.) MeHVM rendelet az internetszolgáltatás távbeszélő hálózaton keresztül történő elérésének áráról

35. A közbeszerzésekről szóló törvény módosítása⁷ egyértelműbbé tette az állami támogatásból megvalósítandó beszerzés szabályait. A bíróságolás további szigorítása, a jogsértés megállapítása esetén kiszabható bírság kötelezővé tétele azonban felvetette a túlszabályozás veszélyét. A törvénynek kiemelkedő szerep jut a piaci viszonyok alakításában azáltal, hogy a potenciális beszállító vállalkozások számára egyenlő esélyeket biztosíthat az állami megrendelésekhez való hozzáférést illetően. A piaci verseny ilyen elősegítése közérdek, mivel a verseny következtében számítani lehet a közpénzek takarékos felhasználására. Következésképpen minden olyan intézménynek a törvény hatálya alá kell tartoznia, amely közpénzből vásárol árut, szolgáltatást vagy hajt végre valamilyen beruházást. Az elmúlt év során több példa is mutatta, hogy a törvény alanyi hatályára vonatkozó rendelkezés nem alkot zárt rendszert, ezért a törvény könnyen megkerülhető. Sajnálatos, hogy ennek kiigazítása még nem történt meg.

36. Az ipar területén a piacralépés korlátai 2001-ben is elsősorban infrastrukturális jellegűek voltak. A pénzügyi és adózási kedvezmények, az állami adminisztratív beavatkozások, a nyilvánosan meghirdetett támogatási rendszer, az ipari parkok létesítése azonban segítette a tőkeszegény vállalkozások piacra lépését.

37. 2001-ben a Széchenyi Terv határozta meg az állam gazdasági szerepvállalásának súlypontjait, a fejlesztés elsődleges területeit. A hasonló állami szerepvállalással kapcsolatban mindig kérdés, hogy az expanzív állami szerepvállalást milyen területeken és módszerekkel, mekkora mértékig és időtartamra célszerű növelni. Fontos az esetleges piaczavarásra, a gazdasági növekedésre, a jóléti szempontokra, a fenntartható fejlődésre gyakorolt hatások együttes mérlegelése. A 2001. évi támogatásokból részt kaptak a mikro-, kis- és középvállalkozások. Így az érintetteknek lehetőségük nyílik fejlesztésekre, piaci terjeszkedésre, erősödött piaci pozíciójuk és versenyképességük. Mivel a támogatási összegek odaítélése pályáztatás útján történik, a konstrukció versenypolitikai szempontból elvileg nem jelent prob-

lémát. Kétségtelen azonban, hogy mivel a támogatások jelentős hányada nem normatív jellegű, ezért nem zárható ki a diszkrimináció megjelenése sem.

1.1.2. Az üzleti döntéseken alapuló folyamatok

38. Az infokommunikációs szektorban kiemelkedő jelentőségű változások zajlottak le. A világpiacon megfigyelhető visszaesés nem hagyta érintetlenül Magyarországot sem. 2001 folyamán több hazai távközlési vállalat multinacionális tulajdonosa is bejelentette (pl. Pantel, GTS, Pannon GSM), hogy értékesíteni kívánja leányvállalatát. Ezen értékesítési folyamat nem minden esetben valósult meg, ám érzékelhető, hogy a világpiacon zajló folyamat hatására megtorpant az új befektetések hulláma a hazai infokommunikációs szektorban. A megtorpanás ugyan – tekintettel az ágazat igazodására a világpiacon trendhez – átmenetinek ígérkezik, ám a döntéshozónak figyelemmel kell lennie e tényezőre is.

39. A mobil rádiótelefon szolgáltatás területén az előfizetők számának másfélszeres növekedése – az előző évi megduplázódáshoz képest jelenleg 3 milliőről 4,5 millióra való növekedéssel – a piac lassuló ütemben történő bővülését jelentette. A piacon jelenlevő három digitális és egy analóg szolgáltató előfizetőinek együttes száma 2001. májusában már meghaladta a vezetékes előfizetői számot. Ezáltal az ágazat súlya a hírközlési szektoron belül tovább emelkedett. A fokozott technikai fejlődés bizonyítéka a GPRS (csomagkapcsolt adatátviteli technológia) szolgáltatás megjelenése, amely átmenetet jelent a jelenleg üzemelő GSM és a harmadik generációs UMTS szolgáltatások között. A tulajdonosi szerkezetben bekövetkező változások – a Matáv Rt.-nek a piacvezető Westel Mobil Rt. és a piacról fokozatosan kiszoruló Westel Rádiótelefon Kft. feletti 100%-os tulajdon megszerzése, valamint a norvég Telenor Mobile Communications-nak a Pannon GSM Rt. feletti irányítástervezése – nem jártak a piaci struktúra változásával.

40. A kábeltelevíziós ágazatban folytatódott a korábbi években megfigyelhető fejlődési trend. A saját szolgáltatási területükön jellemzően erőfölényes pozícióban levő vállalkozások intenzív

⁷ 2001. évi LXXIV. törvény a pénzügyeket szabályozó egyes jogszabályok módosításáról (VIII. fejezet)

hálózatfejlesztést folytattak, és ezzel párhuzamosan jelentősen növelték előfizetési díjaikat. Az ár-emelés mértéke, módszere, illetve a műsorcsomagok összeállítása miatt több versenyfelügyeleti eljárás indult a szolgáltatók ellen.

41. Jelentős fejlemény volt, hogy széleskörű fogyasztói rétegek számára is elérhetővé vált a közcélú távbeszélő hálózaton ADSL (aszimmetrikus digitális előfizetői hurok) technológiával, illetve a kábeltelevíziós hálózaton keresztül nyújtott szélessávú **Internet hozzáférési szolgáltatás**. Ezen új szolgáltatástípus az ágazatban elkülöníthető piacok meghatározását is befolyásolja. Az üzleti felhasználók körében pedig egyre elterjedtebbé vált a hangátvitel céljára alkalmazott Internet protokoll alapú beszédátviteli szolgáltatás (VoIP) igénybevétele. A MATÁV Rt. és a Pantel Rt. ezen szolgáltatásra összekapcsolási szerződést is kötött.

42. A pénzügyi szféra minden piaci szegmensében a vállalkozások 2001-ben is erősen versenyző környezetben működtek. A hitelintézeti piacra továbbra is a túlbanksodás volt a jellemző annak ellenére, hogy a külföldön történt összefonódások, illetve a nem megfelelő eredmények miatti tulajdonosváltások hatására tovább nőtt a koncentráció. Az ABN AMRO K&H-ba történő beolvadása révén az ország második, a Bank Austria Creditanstalt Hypovereinsbankkal történő egyesülésével pedig az ötödik legnagyobb bankja jött létre. Egy bank kilépésére, illetve egy új típusú piaci szereplő megjelenésére került sor. Az éles versenyben a bankok a jelzáloghitel-, a lakáshitel-, illetve lízingpiacra történő belépéssel, a hitelezés megkönnyítésével, csomagszolgáltatások nyújtásával, elektronikus csatornákon (internetes, mobilinternetes) történő értékesítéssel próbálták erősíteni pozíciójukat. A települési önkormányzatok elhódításáért is tovább folyt a verseny. A lakástakarékpénztárak részpiacán három szereplő kezdte meg hitelek kiutalását, az OTP Ltp. piacvezető pozíciója fennmaradt. A takarékszövetkezeti szektorban folytatódott a fúziós hullám, amelynek mozgatórugója az uniós harmonizációs követelményeknek megfelelő tőkeerő és üzemméret elérése.

43. A biztosítási szektort a korábbi dinamikus növekedés lelassulása jellemezte, amely az élet-

biztosítási üzletágot erősebben érintette. Három új biztosító kezdte meg működését. Az értékpapírpiac az erőteljes koncentrálódási folyamat ellenére sokszereplős verseny piac maradt. A befektetési szolgáltatók száma túlnyomórészt a tőzsdéi forgalom jelentős és tartós visszaesése miatti megszűnések következtében csökkent. A koncentrálódást tovább erősítette, hogy két anyabank magába olvasztotta értékpapír kereskedő cégét, illetve a legnagyobb banki háttérű brókercég átvette két ügynökség ügyfélállományát. A lízingpiacot a koncentráció kismértékű növekedése és éles verseny jellemezte.

44. A lapkiadás piacán a szabad piacralépésből, valamint a korlátozott vásárlóerőből adódó túlkínálat miatt is éles verseny folyt mind a kisebb-nagyobb hazai, mind a nagy, tőkeerős külföldi tulajdonú kiadók között. A hazai sajtó tőkehiányos, sok vállalkozás mögött nem állnak komoly pénzügyi befektetők. 2001-re elsősorban a multinacionális versenytársak terjeszkedése volt a jellemző. A Sanoma-csoport megvásárolta a VNU Magazines B.V.-t, az Axel-Springer-Magyarország Kft. irányítást szerzett a Postabank Press Hirdetésszervező Reklámügynökség, a KH Invest Befektetési Tanácsadó Kft., valamint a Zöld Újság Kiadói Rt. felett, a Hachette Distribution Services S.A. a Hungaropress Kft. megvásárlásával megszerezte a külföldi lapok forgalmazási piacának mintegy 90%-át, a Ringier-csoport pedig 49,9%-os tulajdont szerzett a Népszabadság Rt.-ben.

45. Az iparban a kereslet csökkenése miatt kiéleződő verseny költségleszorító intézkedésekhez, illetve termelésáthelyezésekhez vezetett. A szektorban tapasztalható koncentrálódás kisebb részben hazai tulajdonú cégek fúziójának, valamint multinacionális vállalatok irányításszerzésének, nagyobb részben pedig globális szereplők magyarországi jelenlétének következménye volt.

46. Az építési piacot a kínálati pozíció, a vállalkozások magas száma és erős versenye jellemezte. A termelésbővülés mellett folytatódott a piaci átrendeződés. A vállalkozások egy része az átlagost meghaladó növekedést produkált. Az infrastrukturális beruházások terén felgyorsult az irodaépítkezések, a logisztikai és raktári létesítmények létrehozásának, valamint az üzleti parkok kialakításának folyamata. A lakástámoga-

tási és finanszírozási rendszer megváltoztatása a lakásépítések fellendüléséhez vezetett. Míg az autópálya- és hídépítéssel megbízott konzorcium jelentős beruházásokat hajtott végre, az útépítő vállalkozások egy része piacvesztést szenvedett el, kihasználatlan kapacitásukat azonban igyekeztek a magánszférából adódó magasépítés területén kitölteni.

47. Az élelmiszeripar főbb területein jelentős változások zajlottak le. A szénsavas üdítőital- és a gyümölcslepiac erős túlkínálatos jellege miatt felerősödtek a versenytársak közötti harcok. Az üdítőitalok gyártása rendkívüli mértékben koncentrált. A piacon újra megjelentek a régi hagyományos magyar márkák, melyek piaci részesezése folyamatosan nő. A gyümölcslevek piacán új piaci szereplőként jelent meg a Parmalat Rt. A gyártás az export piacok beszűkülése és az éles hazai árverseny miatt erősen koncentrált, több mint 10 vállalkozás szüntette meg a gyümölcsle gyártását. Egyes kereskedelmi hálózatok saját márkanéven forgalmazott termékekkel jelentek meg a piacon. A tejpiacra a termelés növekedése a fogyasztás csökkenésével párosult. A túlkínálat és az importvolumen növekedése a verseny intenzitásának további erősödését okozta. A koncentráció tovább folytatódott. A gabonapiacra a 2001-es kedvező termés-eredmények sem javították lényegesen a vertikum évek óta jóvedelemhiányos helyzetét. A kormányzat piacbeavatkozó intézkedéseinek – közraktározási támogatás, állami felvásárlás, exporttilalom feloldása – hatására az értékesítési problémák az év végére enyhültek, az árak megemelkedtek. A marhahús piacán a nyugat-európai járvány hatására tovább csökkenő fogyasztás – a vágási költségek és az export növekedése miatti kínálat mérséklődése következtében – nem járt együtt az árak csökkenésével. A sertés piacon a magas takarmányárak, a támogatások alacsony szintje és az export növekedése miatti sertés hiány a felvásárlási árak emelkedéséhez vezetett. A kereslet visszaesése miatt a fogyasztói árak azonban csak kisebb mértékben emelkedtek. Azok a feldolgozók, akik a hiányt alacsony árú importból pótolták, jelentős árelőnybe kerültek a nagyrészt hazai alapanyagot felhasználókkal szemben. A cukor piacon az áremelkedések hatására mérséklődő fogyasztás a termelés szűkülését eredményezte, ami ismételt

áremelkedéssel járt a megmaradó fix költségek miatt. Ez a folyamat további gyárbezárásokhoz vezethet.

48. A gyógyszer-nagykereskedelem területén tovább nő a koncentráció. Legjelentősebb változás a Hungaropharma privatizációja. Bár az engedélyezési eljárás még folyamatban van, az azonban már látható, hogy a piac lényegében kétszereplőssé válhat. A kialakulóban lévő két legnagyobb cégcsoport a forgalom több, mint 80%-át realizálja. A tulajdonosi kört három gyógyszergyártó cég és a gyógyszerészek egy csoportja alkotja.

49. A kiskereskedelmi forgalom növekedése meghaladta az EU tagállamokét. A forgalom egyharmadát az élelmiszereket kínáló üzletek bonyolították le. Az előző évekhez hasonló ütemben bővült az eladótér és tovább folytatódott a hipermarketek intenzív terjeszkedése. A fejlesztési versenynek már multinacionális vállalat is vesztesévé vált. Jellemző volt az építőanyag-, barkácsfelszerelés- és a bútoráruházak számának emelkedése. A **beszerzési piac** – főként a napi fogyasztási cikkek területén – tovább koncentrált és a beszerzési társulások újabb belföldi és külföldi kapcsolatokat építettek ki.

1.2. A versenyszabályozás jogi hátterének változása

1.2.1. A versenytörvény módosításai

50. A versenytörvény⁸ módosításának⁹ célja a versenytörvény rendelkezéseinek korrekciója, és kiegészítése útján a versenyjogi szabályozás hatékonyságának javítása, a piaci verseny fenntartásának, illetve fejlődésének lehetőségét biztosító versenyjogi környezet továbbfejlesztése volt. A módosításhoz több tekintetben is vezérfonalat nyújtott az OECD 2000-ben megjelent, a magyar versenypolitikáról szóló jelentése.

⁸ 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról

⁹ 2000. évi CXXXVIII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény módosításáról

51. A törvénymódosítás nem kívánta a versenytörvény alapvető szabályait megváltoztatni. A módosításokat az 1997. január 1-én hatályba lépett versenytörvény négyéves jogalkalmazási tapasztalatai indokolták, melyek megmutatták, hogy finomítani, egyértelműsíteni kell a szabályokat. Szükség volt bizonyos jogalkalmazásban kiforrott elveknek, fogalmaknak (pl. vállalkozásrész fogalma az összefonódásoknál) törvényi szintű rögzítésére, és erősíteni kellett a GVH eljárási lehetőségeit, aktivitását. A módosítás fontosabb részleteit, mivel azok 2001. február 1-jétől hatályosak, ebben a beszámolóban ismertetjük.

52. A versenykorlátozó megállapodások tilalma alóli kivételeként szolgáló csekély jelentőségű megállapodásokkal kapcsolatos módosítás nem érintette a 10 százalékos küszöböt, az alól azonban fontos kivételeket fogalmazott meg: a kis méretű versenytársak közötti ár- és piacfelosztó megállapodások is versenykorlátozónak minősülnek. További megszorítást jelent, hogy nem esik a kivétel alá a megállapodás, ha az adott piacon érvényesülő más, hasonló, egyébként önmagukban csekélynek is mondható megállapodásokkal együttes hatásként a verseny jelentős mértékben korlátozódik, ilyen esetekben azonban bíróság megállapításának nincs helye. Az ezekkel érintett megállapodásokkal kapcsolatban a GVH egyéves átmeneti időt adott azok módosítására. Az ebből adódó marasztalási lehetőség hiánya több ügyben tükröződött.¹⁰

53. A módosítás során, a teljesség kedvéért a jogalkotó szükségesnek tartotta a 14. §-ban szereplő keresleti helyettesíthetőséget kiegészíteni a **kínalati helyettesíthetőség** intézményével is, mely kiegészítés a Versenytanács már korábban is alkalmazott gyakorlatának törvényi szintre emelését jelenti.

54. A módosítást megelőzően a versenytörvény nem írta elő a **mentesítés határidőhöz kötöttségét**. A módosítást követően a versenykorlátozó megállapodást megengedő egyedi mentesítő határozatot a törvényi feltételek fennállása esetén

mindig határozott időre kell adni.¹¹ A határidő lejártát követően természetesen újabb mentesítés kérhető, illetve adható, de az érintett vállalkozásoknak akkor ismét bizonyítaniuk kell az ehhez szükséges törvényi feltételek fennálltát.

55. A csoportmentességi rendeletekkel kapcsolatos fontos módosítás volt, hogy a GVH visszavonhatja a csoportmentesítő rendelet adta kedvezményt, amennyiben a megállapodás és az érintett piacon érvényesülő további hasonló megállapodások együttes hatásaként a 17. § (1) bekezdésében foglaltak nem teljesülnek.¹² A GVH eljárása során megállapíthatja továbbá, hogy a fentiekre tekintettel a csoportos mentesülés kedvezménye a jövőre nézve nem vonatkozik a megállapodásra¹³, ilyen esetben azonban bíróság kiszabásának nincsen helye. A jogintézmény bevezetése következtében a nyolc csoportmentesítő kormányrendelet is módosult.

56. Az erőfölény meghatározásával kapcsolatban változás, hogy a módosítást követően a 22. § (2) bekezdésében került átfogóan, a közösségi esetjogból átvett módon meghatározásra az erőfölény fogalma. E szerint az a vállalkozás van erőfölényes (domináns) helyzetben, aki helyzeténél fogva képes vevőitől, szállítóitól és versenytársaitól nagymértékben függetlenül viselkedni. A Versenytanács gyakorlatában ez nem jelentett érdemi változást.

57. A törvény a fúziókontroll terén külön nevesítve definiálja az **irányítás** két változatát: a közvetlen és a közvetett irányítást. A szerződésen alapuló, irányításra vonatkozó rendelkezések kiegészültek egy új ponttal, amely az előbbiekhöz nem sorolható, de facto létező irányításra vonatkozik. Egy további módosítás egyértelműsíti, hogy – az össze- vagy beolvadáshoz hasonlóan – az irányításszerzés csak akkor minősül összefonódásnak, ha az független vállalkozások között valósul meg. A tényleges irányítás tartalmának megállapításával kapcsolatos versenytanácsai álláspont így a módosult rendelkezéseknek megfelelően alakult a módosítás óta hozott versenytanácsai

¹⁰ Vj-184/2000 (CBA Kereskedelmi Kft.); Vj-57/2001 (Aqua Plastech Kft.); Vj-75/2001 (Magyar Méhtenyésztők Országos Egyesülete)

¹¹ Vj-84/2001 (GLOBUS Konzervipari Rt.)

¹² Tptv. 16/A § (1) bekezdés

¹³ Tptv. 16/A § (2) bekezdés

határozatokban. Ebből adódóan állapította meg az irányítás meglétét a Versenytanács egy olyan esetben, melyhez hasonló ügyben korábban a hasonló körülményeket nem találta elégségesnek az irányítás megállapításához.¹⁴ Megfogalmazásra került a **vállalkozás rész** fogalma is. A módosítás szerint vállalkozás résznek minősülnek az olyan eszközök vagy jogok – ideértve a vállalkozás ügyfélállományát is –, amelyek megszerzése önmagában vagy a megszerző vállalkozás rendelkezésére álló eszközökkel és jogokkal együtt elégséges a piaci tevékenység végzéséhez. Ezzel a módosítással a korábban alkalmazott értelmezés került kodifikálásra.

58. A versenyhatóságok engedélyezési típusú határozataiban olykor **feltételeket és kötelezettségeket** írnak elő. Erre akkor kerülhet sor, ha a versenykorlátozó megállapodást vagy összefonódást hatékonysági előnyeire tekintettel nem indokolt megtiltani, viszont az egészséges verseny biztosítása érdekében a hatóság bizonyos magatartást joggal vár el a vállalkozásoktól. A Versenytanács egyik határozatában¹⁵ például abban a feltételben látta a verseny megmaradásának biztosítékát, hogy az összefonódással érintett vállalkozások nem növelik már meglévő részesedésüket egy olyan harmadik vállalkozásban, mellyel ugyanazon a piacon vannak jelen, és amely ebből adódóan az egyik legjelentősebb versenytársuk.

59. A **GVH szervezetével kapcsolatban** is történtek módosítások. A módosítást követően a Versenytanács tagjainak kinevezése a korábbi határozatlan időtartamtól eltérően határozott időre: hat évre szól. További módosítás, hogy a Versenytanács elnöke feladatainak köre kibővült azzal, hogy konkrét ügyekben is eljárhat.

60. A módosítással lehetővé vált a GVH versenyfelfogását, várható jogalkalmazói irányvonalát tükröző **közlemények** kibocsátása. A közlemények nem jogszabályok, kötelező erővel nem bírnak,

céljuk a vállalkozóknak támpontokat adni, kiszámíthatóvá tenni a helyenként széles mérlegelési jogkörrel rendelkező versenyhatóság fellépését.

61. Az **ágazati vizsgálat** intézményét is megváltoztatja a versenytörvény módosítása. Ennek következtében, ha például a GVH a piac „rendellenes” működését tapasztalja, akkor a vállalkozásoktól, saját elhatározására – határidő megjelölésével, határozat formájában – felvilágosítást kérhet a piac működésével, az adott vállalkozás piaci tevékenységével kapcsolatos tényekről, körülményekről. Ennek megtagadása, illetve a valótlan vagy megtévesztő adatszolgáltatás napi összegben megállapított bírság kiszabását eredményezi. Az ágazati vizsgálat olyan önálló hatósági eljárás, amelyre a versenytörvény különös rendelkezései mellett az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (Áe) előírásai alkalmazandók. 2001 folyamán a GVH elnöke a mobil rádiótelefon szolgáltatás ágazatával kapcsolatban döntött úgy, hogy él a versenytörvény 36/A. §-ban biztosított jogkörével. A vizsgálat nem irányult egyetlen konkrét vállalkozás ellen sem, célja a GVH ágazatról rendelkezésre álló információinak elmélyítése, a piaci folyamatok elemzésének lehetősége. A vizsgálat lefolytatása során a GVH hozzájutott a célul kitűzött elemzéshez szükséges információkhoz, ami azt mutatja, hogy a módosításban a GVH-nak biztosított jogintézmény képes betölteni funkcióját.

62. A **GVH eljárásait** egyrészt a versenytörvény, másrészt az Áe szabályozza. A versenytörvény 44. §-a felsorolja az Áe. alkalmazása alóli kivételeket. A módosítás felülvizsgálta ezt a listát és kiegészítette számos Áe. rendelkezéssel. A jelenlegi **elintézési határidők** kétirányú módosítására kerül sor. Egyrészt a versenykorlátozó megállapodások, illetve az erőfölénnyel való visszaélés tilalmába ütköző magatartásokkal kapcsolatos határidők meghosszabbítására került sor. Első lépcsőben 180 napig tart az eljárás, amely indokolt esetben 180-180 nappal meghosszabbítható, szem előtt tartva azt, hogy az ügyek ésszerű időn belül történő befejezéséről hivatalból kell gondoskodni.¹⁶ Másfelől az elintézési idő bizonyos esetekben rövidebbé vált. Sor került a kétlépcsős, vagy legalábbis a kétféle eljárási határidejű fúzió-

¹⁴ Vj-100/2001 (TVK–MOL összefonódás) és a módosítás előtti állapotot tükröző Vj-29/2001 (MOL–TVK irányításszerzés). Ugyancsak az új értelmezés alapján került megállapításra az irányítási jogosultság a Vj-178/2001 (Arago-Pick összefonódás) ügyben.

¹⁵ Vj-62/2001 (Friesland–Numico összefonódás)

¹⁶ Tptv. 63. § (1) bekezdés

kontroll bevezetésére. Ennek köszönhetően a versenyhátrányokkal valószínűsíthetően nem járó, egyértelműen megítélhető összefonódásokat 45 nap alatt kell engedélyezni, a problémákat felvető és így alaposabb vizsgálatot igénylő ügyekben 120 napon belül születik meg az érdemi döntés. Mindkét esetben van lehetőség hosszabbításra, így a GVH legfeljebb 60, illetve 180 napig vizsgálhat egy fúziót. Azzal kapcsolatban, hogy mely esetekben kerülhet sor a rövidebb 45 napos elintézésre, a Versenytanács kialakított és egyes ügyekben meg is fogalmazott bizonyos elveket.¹⁷ Elmondható, hogy a vállalkozások nagyon kedvezően fogadták a 45 napos határidő bevezetését. Problémát jelent ezzel kapcsolatban viszont az, hogy a kérelmezők rendszerint kevesebb információt szolgáltatnak, mint amivel a megalapozott döntést a GVH meghozhatná. Ennek következtében a GVH-nak rendszeresen hiánypótlást kell elrendelnie, a hiánypótlásban kért adatokat azonban nagyon nehezen és relatíve hosszú határidővel teljesítették a kérelmezők. További, határidőket érintő változás, hogy a bejelentésekre (panaszokra) a módosítást követően a GVH nem 30, hanem 60 nap alatt köteles érdemben reagálni, amely határidő újabb 60 nappal meghosszabbítható. A 60 napos határidő ellenére azonban a GVH a bejelentések döntő többségét 15-30 napon belül lezárja.

63. A versenytörvény felsorolja a GVH által a **tényállás tisztázása** érdekében felhasználható eszközöket. A módosítások eredményeként a GVH képviselője hozzáférhet a számítógépen tárolt információkhoz is. Egyértelművé válik, hogy kitől kérhet információt, magyarázatot. Kivételes helyzetben, lemásolás, kivonat készítés céljából az iratokat nyolc napra birtokba veheti. Lehetővé válik az ügyfél iratainak zár alá vétele. Emellett a törvény részletesen szabályozza a meglepetésszerű vizsgálat/kutatás procedúráját. A vizsgáló nem csak az ügyfél telephelyén tehet önhatalmúlag intézkedéseket, hanem magáncélú helyiségekbe is beléphet és ott kutathat. E vizsgálathoz a GVH a rendőrség közreműködését is kérheti. Garancia-ként szolgál, hogy házkutatásra csak előzetes bírói engedély alapján kerülhet sor, amelyet az illetékes megyei bíróság elnökénél kell előterjeszteni.

¹⁷ Vj-38/2001 (Láng Kiadó–Geomédia irányításszerzés); Vj-40/2001 (Stinnes–HCI irányításszerzés); Vj-115/2001 (Callum Rt.–Skála Coop irányításszerzés)

64. A módosítás az összefonódások engedélyezésekor az **eljárási díjakat** jelentősen megemeli, a korábban megállapítható 500 eFt helyett a maximum a módosítás következtében 10.000 eFt. Az első szakaszban, probléma nélkül lezárható ügyekben (feltehetően ezek teszik ki az eljárások többségét) azonban csak 2.000 eFt-ot kell befizetni.

65. A **rendbírságokat** érintő módosítások következtében az eljárás során kiszabható bírságok maximuma vállalkozás esetén éves forgalmának egy százaléka, vállalkozásnak nem minősülő természetes személy esetén 500 eFt. A Versenytanács érdemi határozataival kapcsolatban igazi újdonságnak az mondható, hogy a törvénybe ütközés megállapítása esetén kötelezettség írható elő. Így különösen az ügylet jellegének megfelelő üzleti kapcsolat létrehozásától vagy további fenntartásától való indokolatlan elzárkózás esetén szerződéskötésre kötelezhet a Versenytanács. A módosítás következtében meghatározásra került a kiszabható érdemi **versenyfelügyeleti bírság** maximuma. A kiszabandó bírság az érintett vállalkozás forgalmának 10 százalékaig terjedhet.

66. A GVH igyekszik olyan politikát elfogadni, mely a még nem, vagy nem kellően feltárt versenykorlátozó megállapodást a hatóságnál titokban bejelentő vállalkozást, amennyiben annak versenyjogi felelőssége egyébként megállapítható lenne, a bírság alól vagy felmenti, vagy jelentősen kisebb összegű bírságot szab ki rá. E politika bevezetéséhez az szükséges, hogy a jogsértő felek eljárást megelőzően vagy annak során tanúsított együttműködő magatartását a GVH a bírság kiszabásakor figyelembe vehesse. Igaz, hogy megfelelő jogértelmezéssel erre már korábban is lehetőség lett volna, de e szempont külön nevesítésével egyértelművé válik a jogi helyzet.

67. A 2000. évi módosításokkal még mindig nem mondható, hogy teljesen nyugvópontra ért volna a magyar versenyszabályozás. Ami a közeljövőt illeti, az EU csatlakozás kapcsán újabb törvénymódosítás várható (a közösségi jog esetleges változásainak követése, illetve a csatlakozás időpontjára a tagállami versenyhatósági működéshez szükséges eljárásjogi szabályok megteremtése). Ennek célja lehet a most bevezetett változ-

tatások tapasztalatainak leszűrését követően szükségessé váló korrekciók mellett az, hogy alkalmassá tegye a magyar versenyjogot, illetve a GVH-t az EU tagságra.

1.2.2. A szélesebb jogi környezet változása

68. 2001 végére készült el a **villamos energiáról szóló törvény**¹⁸, amelynek IX. fejezete speciális korlátozásokat tartalmaz a villamos energia ipari engedélyesek egymásban szerezhető befolyás-szerzésére nézve. A 104.§ -ban szereplő küszöbszámok azt a célt szolgálják, hogy bizonyos piaci méret felett a cégek ne kapcsolódhassanak egymáshoz. Ezzel a megoldással a törvényalkotó azt kívánta biztosítani, hogy megfelelő számú piaci szereplő legyen, vagyis a rendelkezést versenypolitikai szempontok motiválták. Mégsincs szó a versenytörvény duplikálásáról, hiszen a rendelkezés ipárgspecifikus, és nem tesz lehetővé mérlegelést a MEH számára. A 104. § Magyarország európai uniós csatlakozásáig lesz érvényben. Ennél tágabb hatáskört biztosít a MEH számára a 103.§, amely csak 2003. január 1-ével lép hatályba, viszont nem veszti érvényét Magyarország EU csatlakozásakor. A 103.§ (3). bekezdésének értelmében a MEH a befolyásszerzéses ügyekben megtagadhatja jóváhagyását, vagy feltételt szabhat, ha a gazdasági verseny veszélybe kerülne. Ez a bekezdés – figyelembe véve a versenytörvény alapján folyó fúziókontrollt is, – olyan jogi környezetet teremt, amelyben mind a GVH, mind a MEH széleskörű mérlegeléssel rendelkezik a piaci folyamatokba való versenyszempontú strukturális beavatkozás tekintetében. Ez a kettősség rontja a jogbiztonságot, hiszen a két hivatal hasonló elvek mentén lényegében azonos jogköröket gyakorol. Éppen ezért a jogbizonytalanság minimalizálásához nélkülözhetetlen lesz a két hatóság (GVH és MEH) szoros együttműködése, amely biztosíthatja a VET Tptv-vel összhangban történő alkalmazását.

69. A **hírközlésről szóló törvény**¹⁹ az infokommunikációs szektor fejlődésében jelentős szerepet játszó liberalizáció alap-jogszabálya. A hírköz-

lési szektor piacnyitási folyamata ugyan nem a hírközlési törvény elfogadásával kezdődött – és nem is fejeződik be ezzel –, ám jelentős mérföldkőnek számít a versenyt előtérbe helyező jogi környezet fejlődési íve szempontjából. Olyan jogintézményeket tartalmaz a törvény, amelyek kifejezetten a versenyt elősegítő szándékkal kerültek megfogalmazásra. Ezen rendelkezések csoportosítása során külön kell megemlíteni azokat, amelyek – a korábbi monopolizált piaci struktúra átalakulását felgyorsítandó – a kihívó versenytársak piaci „megkapaszkodását” hivatottak elősegíteni, illetve amelyek a fogyasztó választási lehetőségét könnyítik meg. Az előző csoportba tartoznak a hálózati szerződésekkel kapcsolatos rendelkezések, míg az utóbbihoz sorolható a szolgáltató választás és a számhordozhatóság intézményének előírása. A törvény számos rendelkezése a végrehajtási rendeletekre ruházta a részletszabályok megalkotását, és e végrehajtási rendeletek közül a piacnyitás menedzselése szempontjából legfontosabbak az elmúlt év végén megszülettek.

70. Az új jogszabályi környezet végrehajtása önmagában is jelentős feladata a jogalkalmazónak, hiszen túlnyomó többségében teljesen új elemeket kell elfogadtatni a piaci szereplőkkel. Mindezt olyan helyzetben kell végrehajtani, ahol a kizárólagos vagy különleges jogok következtében korábban előnyöket birtokló vállalatokat mesterségesen kívánja a szabályozás rászorítani arra, hogy úgy viselkedjenek, mint egy versenyző piaci szereplő – ezáltal sok esetben hátrányosabb helyzetbe kerül az adott vállalkozás, mint rá vonatkozó szabályozás nélkül. Ez az ellen-össztönző hatás tehát igényli a módszeresen kidolgozott jogi környezetet és a végrehajtáshoz megfelelő eszközrendszerrel ellátott jogalkalmazó szervezetet. A hírközlési jogalkotás jelentős mértékben átalakította a hírközlési intézményrendszert és a hírközlési törvény ennek az intézményrendszernek a központi szereplőjeként határozta meg a Hírközlési Felügyeletet, ezen belül is a legfontosabb liberalizációs intézmények felelőseként megjelölt Hírközlési Döntőbizottságot. A fentieknek megfelelően a Hírközlési Döntőbizottság feladatai jelentős részben versenypolitikai célok megvalósítását szolgálják.

¹⁸ 2001. évi CX. törvény a villamos energiáról

¹⁹ 2001. évi XL. törvény a hírközlésről

1.2.3. Az Alkotmánybíróság versennyel kapcsolatos határozatai

71. Az Alkotmánybíróság a verseny szabadságát következetesen nem alapjognak, hanem a piacgazdaság alapvető feltételének tekinti, azaz a verseny jogszabályok általi korlátozását akkor tekinti alkotmányosnak, ha a korlátozások az általuk szolgálendő célokhoz képest nem aránytalanok, ugyanakkor feltétlenül szükségesek. A 2001-es határozatok más alapjogokkal és alapelvekkel összefüggésben, csak közvetetten érintették a versenysemlegességnek és a verseny szabadságának kérdését.

72. A versenyjog területét az Alkotmánybíróság két határozata érintette.²⁰ Az egyik határozat²¹ tárgya a mezőgazdasági szövetkezeti üzletrésről szóló törvény²² (Mgüt) volt. Az indítványozók a gazdasági verseny szabadsága²³ követelményével ellentétesnek találták azt, hogy a mezőgazdasági szövetkezetek kötelesek a vagyonnevesítéskor megállapított névértéken megvásárolni az „alanyi jogú kívülről üzletrészesek” üzletrészeit. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a gazdasági verseny szabadsága követelményének előfeltétele a szerződési szabadság biztosítása, mely elsősorban a hátrányos megkülönböztetés tilalmának²⁴ közvetítésével kerül alkotmányos védelembe. A határozat szerint a mezőgazdasági szövetkezetek és az egyéb szövetkezetek közötti különbségtétel a szerződési szabadságra vonatkozik, mert az Mgüt. a mezőgazdasági szövetkezetek vétellel kapcsolatos döntési szabadságát vonja el. A törvény a piacgazdaság viszonyai között elfogadhatatlan kényszerátalakítást végez, melyre a mezőgazdasági szövetkezeteknek befolyása nincsen, így hátrányosan megkülönbözteti őket az új szövetkezetekről szóló törvény²⁵ (Sztv2) hatálya alá tartozó szövetkezetekkel szemben. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a kiépült piacgazdaságban az állam a gazdasági változtatások érdekében nem vehet

²⁰ 3/2001 (I. 31.) illetve 10/2001 (IV.12.) számú AB határozatok

²¹ 10/2001. (IV. 12.) számú AB határozat

²² A mezőgazdasági szövetkezeti üzletrésről szóló 2000. évi CXLIV. örvény

²³ Alkotmány 9. § (2) bekezdés

²⁴ Alkotmány 70/A. §

²⁵ 2000. évi CXLI. törvény az új szövetkezetekről

igénybe olyan eszközöket, amelyek a gazdasági rendszerváltás idején kivételesen megengedettek voltak.

73. A másik határozat²⁶ a diszkrimináció tilalmát és a burkolt piackorlátozást érintette. A vállalkozás keretében végzett személy- és vagyónvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól, a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamaráról szóló törvény²⁷ hatálya az egyéni, valamint a társas vállalkozás keretében végzett személy- és vagyónvédelmi, továbbá magánnyomozói tevékenységre terjed ki. Az indítványozók szerint e szűk hatály hátrányos megkülönböztetést²⁸ intézményesít, s ezáltal burkolt piackorlátozást valósít meg. A vagyónvédelmi vállalkozások alkalmazottai ugyanis komoly képesítési feltételekkel végezhetik csak munkájukat, míg az egyéb szervezeteknél alkalmazott vagyónőrök, portások, rendészek e követelmények nélkül. A határozat szerint a diszkrimináció csak akkor valósulhatna meg, ha a törvény a vagyónvédelmi vállalkozások között tenne indokolatlan különbséget. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján ugyanis a megkülönböztetés csak akkor minősülhet alkotmányellenesnek, ha az azonos szabályozási kör alá vont jogalanyokra vonatkozik.

II. ELJÁRÁSOK

74. A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) eljárásai kérelemre vagy hivatalból indulnak. Kérelemre indul az eljárás olyankor, amikor az ügyfelek közötti megállapodás versenytörvény szerinti minősítését, vagy amikor a közöttük tervezett összefonódás engedélyezését kérik a hivataltól. Hivatalból indulnak az eljárások a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása, tiltott versenykorlátozó megállapodás és az erőfölénnyel való visszaélés gyanúja esetén. Ugyancsak indítható eljárás hivatal-

²⁶ 3/2001. (I. 31.) számú AB határozat

²⁷ A vállalkozás keretében végzett személy- és vagyónvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól, a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamaráról szóló 1998. évi IV. törvény

²⁸ Alkotmány 70/A. §

ból, ha az eljárás kérelmezésének lett volna helye, de azt elmulasztották. A hivatalbóli eljárások vagy a GVH észlelése vagy bejelentés, esetleg ágazati vizsgálat tapasztalatai alapján indulnak.

75. A GVH 2001-ben 193 versenyfelügyeleti eljárást folytatott le, amelyből 183 zárult versenytanácsi határozattal. Ebből 59 a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos, 124 pedig antitröszt ügy (vagyis a verseny korlátozásával, illetve a korlátozott versenyhez kötődő visszaéléssel kapcsolatos) volt. Az előző évhez képest a fogyasztó megtévesztéses ügyek aránya kis mértékben csökkent, az antitröszt ügyek aránya pedig nőtt. Az antitröszt ügyeken belül nőtt a fúziós ügyek aránya az erőfölényes és a versenykorlátozó megállapodás tilalmába ütköző ügyekkel szemben. Az összes versenytanácsi döntéssel zárult eljárásból 82 indult kérelemre, 101 pedig hivatalból. 37 esetben (31 fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásával kapcsolatos és 6 antitröszt ügyben) került sor a GVH versenyfelügyeleti beavatkozására. A GVH 24 esetben, összesen 73.900 eFt bírságot szabott ki. A bírságot kiszabó határozatokból 19 emelkedett jogerőre 45.100 eFt összegben, amelyből 11 ügyben 22.300 eFt-ot befizettek a marasztalt vállalkozások.

76. A Versenytanács 2001-ben hét esetben (az előző évi 25-höz képest lényegesen kevesebbszer) rendelt el szünetelést a jogsértés csekély súlyára, valamint arra tekintettel, hogy a jogsértő vállalkozás vállalta a jogsértés megszüntetését, és az abból eredő károk gyors és hatékony reparációját. A szüneteltetett ügyek mindegyikében az eljárás – az utóvizsgálatot követően – megszüntetéssel zárult, mivel az eljárást kiváltó okok megszűntek, és megnyugtató, a versenyjog megsértését orvosló megoldás született. A szüneteltetéses ügyek fontos részét képezik a GVH tevékenységének azzal, hogy úgy számolják fel a tisztességtelenséget, hogy a vállalkozások maguk vállalják a helytelen magatartás abbahagyását. Ez a verseny szempontjából ugyanolyan jelentőségű, mint a jogsértés szankcionálása, mivel megtörténik a helytelen magatartás megszüntetése. 2001-ben ezek az ügyek jellemzően csekély súlyú fogyasztó megtévesztések voltak, melyeknél a hibákat kijavították (felirat eltávolítása, címke lecserélése stb.).

77. Az alábbiakban külön részletezzük a bejelentések és a versenyfelügyeleti eljárások tapasztalatait. Ennek során nem említünk meg külön-külön valamennyi határozatot; de a jogsértést megállapító – marasztaló, illetve szünetelést elrendelő – eljárások főbb adatait a melléklet tartalmazza. Ügyeink közül azokkal foglalkozunk részletesen, amelyekben a jogalkalmazás tanulságai elvi jelentőségűnek tekinthetők, vagy amelyek tipikus, visszatérő, esetleg új piaci jelenségeket, anomáliákat mutatnak. Ebből a szempontból nemcsak a jogsértést megállapító határozatokat tartjuk figyelemre méltónak, hanem sok esetben a megszüntetéssel záruló eljárásokat is.

2.1. Bejelentések

78. A bejelentés intézménye a versenytörvény által nevesített sajátos jogintézmény, mely a versenyfelügyeleti eljárás megindítását megalapozó, indokoltságának vizsgálatára szolgáló eljárási szakasz. A versenytörvény 2001. február 1-én hatályba lépett módosítása értelmében a GVH vizsgálóinak a korábbi 30 nap helyett 60 nap áll rendelkezésükre annak elbírálására, hogy adott bejelentésben sérelmezett magatartással összefüggésben indokolt-e vizsgálat elrendelése, azaz a versenyfelügyeleti eljárás megindítása.

79. Hivatalból akkor van lehetőség az eljárás megindítására, ha olyan magatartás vagy tevékenység jut a GVH tudomására, amely a versenytörvény rendelkezéseit sértheti, feltéve, hogy az eljárás a GVH hatáskörébe tartozik és a közérdek védelme érdekében szükséges az eljárás lefolytatása. A fentieknek megfelelően a bejelentés a GVH tudomásszerzésének, észlelésének egyik formája, egy sajátos információforrás, amelyre a versenytörvény – a bejelentő érdekeinek, speciális eljárási helyzetének figyelembe vétele érdekében is – külön rendelkezéseket tartalmaz.

80. A 2001. évben – az elmúlt évhez képest jelentősen (170-nel) több – 850 bejelentéssel kapcsolatban hozott döntést a GVH (ebből 88 a 2000-ben benyújtott, de 2001-ben elbírált bejelentések száma), azaz rendelkezett a versenyfelügyeleti eljárás hivatalból történő megindításáról, avagy annak mellőzéséről. A 2001-ben benyújtott bejelentések nagy része (több, mint 60 százaléka), továbbra is magánszemélyektől érke-

zett, míg közel 30 százalékuk esetében vállalkozások fordultak így módon a GVH-hoz. A fennmaradó esetekben az érdekvédelmi és egyéb szervezetek beadványai mellett az egyes államigazgatási szervek – elsősorban a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség és területi szervei – által áttett ügyek képezték a bejelentések tárgyát.

81. A bejelentések több mint egynegyede (242) nyomán 106 versenyfelügyeleti eljárás indult oly módon, hogy esetenként több bejelentés – pl. azonos tényállás, azonos bejelentett okán – egy eljárásban történő összevonására került sor. E bejelentések alapján megindított és 2001-ben határozattal lezárt eljárások nagy része (59 ügy) továbbra is a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalmába ütköző magatartásokkal függött össze. A bejelentések jelentős része (33 ügy) kapcsolódott az erőfölénnyel való visszaélés tilalma ellenére megvalósított piaci magatartásokhoz. A 2001. évben a bejelentők által leginkább sérelmezett magatartások a hírközlési szolgáltatók, azon belül elsősorban a kábeltelevíziós szolgáltatók díjemeléssel, illetve egyéb szerződéses kikötések alkalmazásával kapcsolatos magatartásai voltak. Nagyszámú bejelentés érintette a kommunális szolgáltatásokat (pl. temetkezés, szemétyűjtés, fürdő), valamint a vállalkozások hirdetési és reklámtevékenységét is.

82. A bejelentések jövőbeni esetleges gyakoribb elutasításának oka lehet az a GVH-ban kialakuló gyakorlat, miszerint a piacgazdaság több mint 10 éve után valamely magatartás fogyasztók megtévesztésére alkalmas volta megítélésénél figyelembe veendő átlagos laikus, megfelelő szakmai ismeretekkel nem rendelkező fogyasztó esetében is egy korábbinál szigorúbb mérce alkalmazandó. Ez alapján ma már az is megkövetelhető a laikus fogyasztótól, hogy gondosan eljárva, körültekintően, így a megtévesztés lehetőségével is számolva hozza meg döntéseit, azaz a fogyasztókkal szemben támasztott követelményszint magasabb lett. A fentiekhez társul az, a bejelentésekkel szemben támasztott elvárás, hogy az azokba foglalt, a GVH hatáskörébe tartozó magatartások törvénysértő volta valóban valószínűsíthető legyen. Hiszen csak az ilyen esetben meginduló eljárás szolgálja azon közérdek teljesülését, hogy a GVH, illetve a Versenytanács erőforrásai megfelelően, a versenytörvény által meghatározott

célok megvalósítását hatékonyan szolgáló módon kerüljenek felhasználásra.

83. Azon döntések ellen, amikor a bejelentés nyomán a vizsgáló nem tartotta indokoltnak a versenyfelügyeleti eljárás megindítását, a bejelentők 121 esetben éltek a Versenytanácshoz történő fellebbezés lehetőségével. A Versenytanács a jogorvoslati kérelmeket 28 esetben elfogadta, 93 esetben pedig – helyt adva a vizsgálói határozatnak – elutasította. A jogorvoslati kérelmet elutasító versenytanácsi döntéssel szemben 17 esetben nyújtottak be közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatára irányuló jogorvoslati kérelmet a Fővárosi Bírósághoz, mely bírói fórum két esetben fogadta el a bejelentő kérelmét, míg a fennmaradó 15 esetben – megerősítve a Versenytanács állásfoglalását – elutasította azokat.

84. Azon bejelentéseket, amelyek elintézésére a GVH hatáskörrel nem rendelkezik, átteszi az azok elbírálására hatáskörrel rendelkező hatósághoz, a bejelentő e tényről történő egyidejű értesítése mellett. 2001-ben az elmúlt évhez (30) képest jóval kevesebb, hét bejelentés – Magyar Energia Hivatalhoz, Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőséghez, Országos Rádió és Televízió Testülethez, Hírközlési Főfelügyelethez való – áttételéről határozott a GVH. Azokban az esetekben, amikor a GVH hatásköre az adott ügyben ugyan nem állapítható meg, azonban a közérdek sérelme más okból fennáll, a GVH elnöke szignalizációs levélben felhívhatja erre a szabályozásért felelős szerv figyelmét. 2001-ben szignalizációra egy esetben került sor.

2.2. Versenyfelügyeleti eljárások

2.2.1. Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása

85. A versenytörvény III. fejezete tiltja a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását a versenyben, azaz mind a fogyasztók megtévesztését, mind pedig a fogyasztók választási szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti módszerek alkalmazását. A fogyasztók megtévesztéséről beszélünk, ha valaki egy bizonyos termék vagy szolgáltatás ára, lényeges tulajdonsága tekintetében valótlan tény vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állít, azt megtévesz-

tésre alkalmas módon jellemzi, vagy lényeges tulajdonságairól bármilyen más, megtévesztésre alkalmas tájékoztatást ad. Megtévesztés az is, ha elhallgatják azt, hogy az áru nem felel meg a jogszabályi előírásoknak vagy az áruval szemben támasztott szokásos követelményeknek, illetve hogy annak felhasználásához a szokásostól lényegesen eltérő feltételek szükségesek. A versenytörvény ugyancsak tiltja az áru értékesítésével, forgalmazásával kapcsolatos, a fogyasztó döntését befolyásoló körülményekről (forgalmazási módról, fizetési feltételekről, kapcsolódó ajándékokról, engedményekről, nyerési esélyről) való, megtévesztésre alkalmas tájékoztatás adását, valamint a különösen előnyös vásárlás hamis látszatának keltését. A fogyasztók választási szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti módszereknek kell tekinteni azon magatartásokat, melyek jelentősen megnehezítik a termék vagy szolgáltatás valós megítélését, értékének meghatározását, más áruval, ajánlattal történő tárgyszerű összehasonlítását. Ilyen indokolatlanul korlátozó üzleti módszereknek minősül minden agresszív eladási fogás, a szélsőséges árengedmény, különleges kedvezmény vagy ajándék ígérete.

86. Fontos hangsúlyozni, hogy a versenytörvény e szakaszai a fogyasztói közösséget ért közvetlen és közvetett jóléti veszteségek elkerülése érdekében a verseny tisztaságának, illetve torzítatlanságának fenntartását és az ehhez fűződő közérdek védelmét, nem pedig az egyéni sérelmek orvoslását tartják szem előtt. Céljuk a fogyasztói döntések szabadságának elősegítése, a fogyasztók gazdasági érdekeinek védelme. A GVH a versenyfelügyeleti eljárások során vizsgálja, hogy a fogyasztó hozzájuthatott-e azokhoz az információkhoz, melyek felelősségteljes döntésének meghozatalához szükségesek, azaz őrködik a megfelelő tájékoztatáshoz való jog érvényesülése felett. Mindez nemcsak a fogyasztói érdekek védelmét, hanem egyben a piac megfelelőbb működését is szolgálja.

87. 2001-ben 59 ügyzáró versenytanácsi határozat született a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását érintő rendelkezések alapján. Ebből 25 esetben került megállapításra jogsértés, melyek közül 18 esetben összesen 49.700 e Ft bírságot szabott ki a Versenytanács. A jogsértés megállapításával zárult ügyek közül hét esetben

a Versenytanács nem szabott ki bírságot a jogsértés csekély hatása miatt. Öt esetben történt szünetelés utáni megszüntetés, amikor a szünetelés ideje alatt a jogsértő korrigálta a hibáját. Így az összesen 59 esetből 30-ban került sor a GVH beavatkozására.

88. A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának terén a 2001. év nem hozott alapvető változást a korábbi években tapasztalható tendenciák tekintetében. A versenyfelügyeleti eljárások során ugyanis a fogyasztói döntések szabadságának sérelmét tekintve – arányát és súlyát illetően – továbbra is kiemelten veszélyeztetett piacokként jelentkeztek mindazok a szolgáltatás piacok, amelyeken a fogyasztói döntési helyzet valamilyen speciális ok folytán különösen nehéz. Ilyennek minősülnek azok a helyzetek, ahol az ajánlott termék különösen bonyolult (pl. az üdülési jog vásárlása, vásárlói csoport tagjaként való vásárlás, a pénzügyi szolgáltatási vagy távközlési szolgáltatási termékek piacai stb.), s ezért nehéz az ajánlat értékelése. Ide tartoznak azok a helyzetek is, amikor a fogyasztói kiszolgáltatottság valamilyen pszichológiai körülmény (pl. betegség) miatt erősebb. Erős az ösztönzöttség a fogyasztó megtévesztésre azokon a piacokon, ahol az átlagosnál élesebb a verseny (pl. új szereplők piacra lépése vagy erős pozíciószerezési küzdelmek esetén – lásd egyes bevásárlóközpontok kiélezett harcai). Továbbra is gondot okoz, hogy egyes hirdetőik előszeretettel alkalmaznak megalapozatlanul felsőfokú jelzőket, „bombasztikusnak” szánt kifejezéseket a termékeikre, szolgáltatásaikra. Ezek egy részénél fogyasztó megtévesztő hatás nincsen, de van olyan csoportja ezeknek a kijelentéseknek, megjelenítéseknek, ahol az már tényszerű állítást tartalmaz, értékítéletet hordoz, ezért bekövetkezhet a fogyasztó megtévesztése. Kétségtelen, hogy ebben az esetkörben a fogyasztói tapasztalat, a reklámokban szereplő állításokkal szembeni immunitás növekedése a megtévesztő hatás kialakulását egyre inkább megakadályozza.

89. Mint ahogy már a 2000. évi beszámolóban is utaltunk rá, illetve ott bővebben is kifejtettük, a **pénzügyi szolgáltatások piacain** a veszélyeztetettség változása – pl. a lakosság pénzügyi felkészültségének vagy a pénzügyi kultúrának a változása –, inkább csak hosszabb távon képzelhető

el. Általánosan elmondható ezért, hogy a fogyasztói kiszolgáltatottság továbbra is megmaradt ezen a területen, bár a 2001. évben lefolytatott eljárások alapján javuló tendenciát tapasztaltunk. Az **ÁB-AEGON Általános Biztosító Rt. termékcsere ajánlatai** (Vj-60/2001) a CSÉB Évgyűri Biztosítással rendelkező ügyfelek számára megtévesztőnek bizonyultak. Az ajánlat szerint az ügyfél az Évgyűri Biztosításán felhalmozott tőkéjét áthelyezhette a teljes biztosítási termékpaletta bármelyikébe, nem tartalmazott azonban a döntés szempontjából fontos információkat. A Versenytanács már több határozatában rámutatott arra, hogy a vállalkozások által árujuk értékesítése érdekében tett írásbeli vagy szóbeli ajánlással szemben alapkövetelmény, hogy tényszerűen igaz, részletesen pontos és alkalmas kell, hogy legyen arra, hogy azt az ésszerűen eljáró, átlagos fogyasztó külön utánajárás nélkül megfelelően értelmezhesse. Ezeknek a követelményeknek az eljárás alá vont termékcsere ajánlata nem felelt meg, a Versenytanács ezért a jogsértést megállapította, és 10 000 eFt bírságot szabott ki. Az **áruvásárlási hitellel** kapcsolatos két eljárásban azonban (Vj-160/2000, Vj-186/2000) a reklámmot a Versenytanács nem minősítette tisztességtelennek, mert a tájékoztatás az átlagos, ésszerűen eljáró fogyasztó megtévesztésére nem volt alkalmas.

90. Az elmúlt évtizedben hazánkban is piacra léptek az ún. **vásárlói csoportokat szervező vállalkozások**. A fogyasztói csoport olyan önkéntes, ideiglenes vásárlási társulási forma, amely közös érdekeltségű személyek egyesülésén alapszik. A közös érdek az, hogy bizonyos javakat alacsony részletfizetési összeg és viszonylag hosszú futamidő mellett szerezzenek meg. Ez úgy realizálódik, hogy a kívánt cél elérése érdekében az egyes csoportok tagjai előtakarékosságot vállalnak, vagyis a vásárláshoz szükséges összeg, illetve a kívánt árucikk átvétele előtt már hosszabb-rövidebb ideig fizetik a megállapított részletek összegét. Sorsolással választják ki azt a csoporttagot, aki az adott és meghatározott időpontban az árucikket megkapja. A **Credit Center 2000 Kft.** (Vj-61/2001) vásárlói csoportot szervező vállalkozás úgy hirdette szolgáltatását, mintha banki tevékenységet végezne, a szolgáltatás lényegét teljes mértékben elhallgatva. A hirdetés azt emelte ki, hogy „banki kamat nélküli

részletfizetési lehetőség” áll a fogyasztó rendelkezésére, nem utalt azonban arra, hogy a vállalkozás csak vásárlói csoportok szervezésével és adminisztrálásával foglalkozik. A fogyasztó csak akkor tájékozódhatott erről, ha szerződéskötés céljából felvette a kapcsolatot a vállalkozással. A Versenytanács jogsértést állapított meg, és 500 eFt bírságot szabott ki. Mindezt azzal indokolva, hogy a fogyasztó sem közvetlenül sem közvetve nem jutott a hirdetésből olyan információhoz, amely szerint az eljárás alá vont vállalkozás vásárlói csoportok szervezésével foglalkozik, és nem rendelkezik sem a hitelnyújtáshoz szükséges összeggel, sem pedig a hirdetésben megjelölt termékekkel. Sajnálatos, hogy a fogyasztói csoportok szervezését szabályozó kormányrendelet²⁹ elkészítése, majd hatályba léptetése is folyamatosan késedelmet szenved, pedig legalább a fogyasztói tájékoztató kötelező tartalmára, valamint az fogyasztói elállási jogra vonatkozó rendelkezések késedelem nélküli alkalmazása nagy segítséget jelentene a fogyasztói jogok érvényesítésében.

91. A GVH már több ízben folytatott eljárást az **üdülési jog** értékesítéséhez kapcsolódó marketing módszerben szükségképpen benne rejlő fogyasztó megtévesztésre való alkalmasság miatt. Az üdülési jog értékesítésének fő formai és tartalmi jegyei nemzetközileg alakultak ki, és a magyarországi gyakorlat ezeknek a hazai viszonyokhoz igazított változata. A fogyasztók prezentációkon jutnak tájékoztatáshoz, az ezeken való részvétel pedig az értékesítés szükséges előzménye. Miután az üdülési jog értékesítésének gyakorlata számos fogyasztói problémát vetett fel, 1999-től kormányrendelet³⁰ szabályozza az üdülési jog értékesítésére vonatkozó szerződéseket. A rendelet részletesen meghatározza a fogyasztói tájékoztató kötelező elemeit, és a fogyasztót megillető jogokat. Az elmúlt években a területet érintő versenyjogi marasztalások, melyeket a Legfelsőbb Bíróság helybenhagyó ítéletei megerősítettek, legtöbbször a tájékoztatás hiányosságára és a szerződéskötés ösztönzése

²⁹ 186/2001. (X. 11.) Korm. rendelet a fogyasztói csoportok szervezésére és működésére vonatkozó részletes szabályokról

³⁰ 20/1999. (II. 5.) Korm. rend az ingatlanok időben megosztott használati jogának megszerzésére irányuló szerződésekről

érdekében a fogyasztók látszólagos kedvezményekben részesítésére volt visszavezethető. A korábbiakhoz hasonlóan a **Holiday Club Hungary Kft.**-vel szembeni (Vj-59/2001) eljárásban is az üdülési jog értékesítésénél az árakra vonatkozó információközlés keltette különösen előnyös vásárlás hamis látszatát. Az eljárás alá vont vállalkozás – a kormányrendeleti tilalommal ellentétesen – foglaló megfizetésére is ösztönözte a fogyasztókat. A „foglaló” megjelölést a Versenytanács alkalmasnak találta arra, hogy a fogyasztókat az elállási jog gyakorlásától visszatartsa. A fogyasztók megtévesztésére alkalmasnak minősült továbbá az a tájékoztatás is, mely szerint kedvezményben részesül a fogyasztó akkor, ha az üdülőhasználat értékét részvényvásárlás útján fizeti meg. A valóságban ugyanis más módon az összeget nem is fizethette volna meg, az eredeti árak így nem is érvényesülhettek. Mindezek alapján a Versenytanács megállapította a jogsértést, és az ügyben összesen 2000 eFt bírságot szabott ki.

92. Az infokommunikációs piac szintén veszélyeztetett terület. A hazai piacon a mobiltelefon szolgáltatók piacra lépése óta éles verseny alakult ki a piaci térnyerés érdekében, melynek egyik fontos eszköze a fogyasztók megnyerése érdekében kifejtett reklámtevékenység. Ezen a területen is megjelentek a saját terméket a versenytársához mérő összehasonlító reklámok, illetve azok a reklámok is, melyekben az áru vagy szolgáltatás egy vagy több lényeges tulajdonságát elhallgatják. A hírközlési piacnyitással párhuzamosan a verseny azonban egyre inkább szerepet játszik a vezetékes távközlésben is, sőt sajátos jellemző, hogy a vezetékes és a mobil távközlési ágazat adott körülmények között korlátozott versenyben lehet egymással. A Versenytanács a **MATÁV Rt.** és a mobilszolgáltatók percdíjairól szóló „Árlavina” nevű reklám kapcsán (Vj-204/2000) leszögezte, hogy a reklám megtévesztésre való alkalmaságát alapvetően nem a reklám-ígéret miatt esetleg piacot veszítő versenytárs értelmezése alapján, hanem a megcélzott fogyasztói réteg szempontjából kell megítélni. A **MATÁV Rt.** a vezetékes távbeszélő szolgáltatását oly módon ajánlotta a fogyasztóknak, hogy percdíját az általa versenytársnak tekintett mobiltelefon-szolgáltatók percdíjaihoz hasonlította. Tekintettel arra, hogy az állítások igaznak bizonyultak, emiatt a Ver-

senytanács jogsértés hiányában az eljárást megszüntette. Egy másik ügyben (**MATÁV díjcsomagok**, Vj-67/2001) viszont megállapította a **MATÁV Rt.** jogsértését, mivel az előfizetőknek küldött ismertetőkből, reklámokban, üzletszabályzatban a „Ritmus díjcsomag” igénybevételének lényeges korlátait, feltételeit elhallgatta. Elmaradt ugyanis annak a közlése, hogy aki ezt a díjcsomagot választja, az egy éven belül hátrányos díjkövetkezmények nélkül nem térhet át más díjcsomagra. Az előfizető általában legkorábban csak a díjcsomag megrendelésekor ismerhette meg teljes körűen az igénybevétel feltételeit. Mivel a **MATÁV Rt.** vállalta a szerződés részét jelentő üzletszabályzat kiegészítését, és annak eleget is tett, az eljárás megszüntetésre került. A jogsértés szintén elhallgatás útján valósult meg, és 500 e Ft bírság kiszabására is sor került az **Audiofon Hungária Kft.**-vel szemben (Vj-120/2001), mivel hirdetéseiben nem adott tájékoztatást arról, hogy az operátor logók csak adott telefontípusok esetén vehetők igénybe, illetve a kínált csengőhangok kizárólag a megfelelő dallamszerkesztővel rendelkező készülékeknél alkalmazhatók. A pontos tájékoztatás és a szolgáltatás igénybevétele tulajdonképpen egyidejűleg történt, hiszen a fogyasztó csak egy emelt díjas telefonszámot felhívva kaphatta meg a megfelelő tájékoztatást, mely ugyanakkor az igénybevétel első lépését képezte. Látható folyamat tehát, hogy a hírközlési szektor versenyésre szorított vállalatai új, több alkalommal bonyolult igénybevételi feltételekkel jellemezhető szolgáltatásokkal jelennek meg a piacon. Ebben a szituációban különösen fontos követelmény, hogy a fogyasztó kielégítő információ birtokában dönthessen a versenytárs vállalkozások szolgáltatásai közötti választás során.

93. A gyógyhatású termékek körében erősen érvényesül a bizalmi jelleg, s a kisebb-nagyobb egészségügyi problémáikra megoldást kereső potenciális vásárlók jellemzően nem rendelkeznek kellő felkészültséggel ahhoz, hogy a hirdetésben megjelenített vagy hivatkozott tudományos minősítések valóságtartalmát megítéljék. Sokszor egyes termékek emberi szervezetre gyakorolt hatásáról a gyártók, forgalmazók többletinformációt közölnek. Ezek az állítások csak akkor tekinthetők biztonsággal valósnak, ha az adott termék ezen tulajdonságait az erre hatáskörrel bíró szakhatóság is elismerte. A forgalmazó a „**Tahiti-**

Noni” gyümölcslevet (Vj-150/200) az emberi egészség megőrzésére és az egészség helyreállítására alkalmasnak, a különböző betegségek elleni gyógyító hatású terméknek hirdette, és elhallgatta, hogy a termék egészségkárosító hatásának vizsgálata nem történt meg. A Versenytanács ezt a fogyasztók megtévesztésére alkalmasnak találta, és 3200 e Ft bírságot szabott ki.

94. Az eljárások egy nagyobb csoportjának tárgya a **kereskedelmi hálózatok** által elkövetett jogsértés volt. E jogsértések magas számát az magyarázza, hogy az utóbbi 10 évben hazánkban a kereskedelem jelentősen átalakult. Nagyméretű kiskereskedelmi láncok jelentek meg, melyek egyre erősödnek, népszerűségük és forgalmuk pedig növekszik. A piac telítődése kielezi a versenytársak közötti versenyt, ezzel pedig együtt jár a versenytársak magatartásának elemzése, beépítése a vállalkozások piacszerzési törekvéseibe. Ezek a magatartások viszont csak akkor minősülhetnek jogellenesnek a versenytörvény szerint, ha azok tisztességtelenek és/vagy a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolására alkalmasak. Viszonylag nagyszámú eljárás indult a kereskedelmi hálózatok időszakos akcióihoz kapcsolódóan. Az Auchan és Tesco között dúló árháborúhoz kapcsolódó tisztességtelen piaci magatartások miatt mindkét társasággal szemben marasztaló határozat született. A két versenytárs egymás termékei árának megalapozatlan és pontatlan összehasonlításával, és felsőfokú jelző használatával különösen előnyös vásárlás látszatát keltette. A Versenytanács nem vonta kétségbe az eljárás alá vontak piaci védekezéshez való jogát, vagyis hogy a versenytárs vélt vagy valós piaci hátrányt okozó magatartását maga hárítsa el, ennek során azonban tisztességtelen piaci eszközök akkor sem alkalmazhatóak, ha a versenytárs ilyen jellegű eszközöket használt fel. A két kereskedelmi társaság viszonylag jelentős piaci súlya indokolta, hogy jogsértő magatartásuk miatt 1.000 eFt-1.000 eFt összegű bírság került kiszabásra (Vj-209/2000, Vj-217/2000 ügyek). Egy másik áruházláncnak, a **Metro Holding Hungary Kft.**-nek az akciójában a tintasugaras nyomtatók lényeges tulajdonságairól adott, a tényekkel nem igazolható tájékoztatása minősült megtévesztőnek (Vj-174/2000) s járt 500 eFt összegű bírság kiszabásával.

2.2.2. Versenyt korlátozó megállapodások

95. A versenytörvény IV. fejezete szerint minden versenyt korlátozó megállapodás tilos és semmis, hacsak nem esik kivétel alá (csekély jelentőségű, vagy egymástól nem független vállalkozások között jön létre). Ezen kívül a versenyt korlátozó megállapodás mentesülhet is a tilalom alól, ha eleget tesz a törvényben foglalt mentesülési feltételeknek. Ez utóbbi esetben a megállapodásra vagy alkalmazható valamelyik csoportmentességi kormányrendelet, vagy előzetes egyedi mentesítést kell kérni a GVH-tól. Kérhető a GVH-tól annak megállapítása is, hogy egy adott megállapodás nem esik a tilalom alá (mert nem versenykorlátozó, vagy mert kivétel alá esik), illetve, hogy egy adott megállapodásra valamely csoportmentességi rendelet alkalmazható. A GVH mentesítési döntéseihez feltételeket is szabhat.

96. A versenyre gyakorolt hatás szempontjából a versenykorlátozó megállapodás minősítésénél külön jelentőséggel bír, hogy a megállapodás versenytársak közötti (horizontális) vagy pedig eladó-vevő közötti (vertikális). A horizontális megállapodások általában közvetlenül a piaci szerkezet megváltoztatását okozzák vagy azzal azonos hatásúak, a vertikális korlátozások pedig a piacralépesi és piaci mobilitási lehetőségekre hathatnak negatívan. Egyes megállapodások nem sorolhatóak be egyértelműen egyik vagy másik csoportba annak következtében, hogy mind vertikális mind horizontális jellemzőkkel bírnak.

97. 2001-ben a Versenytanács összesen 10 ügydöntő határozatot hozott, ebből egy esetben került sor GVH beavatkozásra.³¹ Az összes eljárásból hat indult kérelemre, négy pedig hivatalból. A kérelemre indult eljárásokból négy esetben feltétel nélküli, egy esetenél pedig feltételes egyedi mentesítést adott a GVH, egy esetben pedig úgy találta, hogy a szóban forgó megállapodás kivétel alá esik (nem független vállalkozások közötti), a kérelem visszavonása miatt nem került sor az eljárás megszüntetésére, öt esetben viszont a hiánypótlás elmulasztása miatt a vizsgálati szakaszban került sor az ügy határozattal történő lezárására. A négy hivatalból indított esetben a Versenytanács megszüntette az eljárást, mert a vizsgálat nem tárt fel versenykorlátozó megál-

lapodást, illetve mert a versenykorlátozás kivétel alá esik (csekély jelentőségű).

98. Hét elbírált esetben versenytársak közötti, a többi esetben pedig (három ügy) vertikális megállapodások kerültek elbírálásra. A horizontális esetek közül egy igényelt beavatkozást a GVH részéről, feltételes egyedi mentesítés formájában, három megállapodás egyedi mentesítést kapott, három esetben pedig a GVH úgy találta, hogy a szóban forgó megállapodás kivétel alá esik. A három vertikális esetből egynél sem volt szükség beavatkozásra, egy esetben egyedi mentesítésre került sor, egy esetben kivétel alá esett a megállapodás, egy esetben pedig a megállapodás nem volt versenykorlátozó.³²

99. Egy esetben került sor egyedi mentesítésre feltételszabással. A **Dél-dunántúli Áramszolgáltató Rt.** (DÉDÁSZ) (Vj-133/2000) megállapodást kötött a területén illetékes kereskedelmi- és iparkamarákkal, valamint az Elektrotechnikai Központi Szövetséggel, hogy illetékességi területükön létrehoznak egy regisztrációs, és egy ehhez kapcsolódó felelősségre vonási rendszert. A fogyasztók megrendelésének nem csak regisztrált vállalkozás tehet eleget, hanem más is, ez esetben azonban a berendezés felülvizsgálata és hálózatra kapcsolása után a berendezés a fogyasztó tulajdonában marad, azaz a DÉDÁSZ nem veszi azok karbantartását tevékenységi körébe. A mentesítési kérelmet a Versenytanács

³¹ Ebben az ügytípusban a GVH beavatkozás az ügyzáró határozatok közül az érdemi jogsértés megállapítását (ideértve a szünetelés utáni marasztalást is), a szünetelés utáni megszüntetést, valamint a mentesítési kérelem elutasítását, feltételhez kötését, illetve a GVH versennyel kapcsolatos aggályainak önkéntes figyelembe vételét (a kérelem (ügyfél általi) visszavonását, vagy a megállapodás (felek általi) módosítását), ha ez a határozatból kiolvasható, foglalja magában.

Nem foglalja magában ugyanakkor a GVH beavatkozás fogalma a tisztán adminisztratív típusú jogsértés megállapítását (mentesítési kérelem elmulasztása), a kérelem nem a GVH versennyel kapcsolatos aggályai miatti visszavonását, a megállapodás nem ilyen ok miatti módosítását, valamint ideiglenes intézkedés elrendelését vagy szünetelés elrendelését és egyéb nem ügyzáró határozatokat.

³² A versenyt korlátozó megállapodásokkal kapcsolatos számszerű összefoglaló információk megtalálhatóak a beszámoló Táblázatok c. részének 4.4. táblázatában, valamint további információ található az 5.1., 9. és 11.2. táblázatokban.

alaposnak találta, lévén, hogy a megállapodások hozzájárulnak a forgalmazás ésszerűbb megszervezéséhez, miközben nem zárják ki a versenyt az érintett szolgáltatás vonatkozásában, mert az fennmarad a nyilvántartásba kerülő vállalkozások között. A Versenytanács a megállapodást határozott időre feltételszabással menetesítette. A feltétel szabásának oka az a többletelem volt, hogy a kamarai felelősségrevonás során a kamarai tagság létezése függvényében eltérő magatartáskövetkezményeket alkalmazott volna, azaz diszkriminált volna a szolgáltatók között. A Versenytanács tehát a megállapodást azzal a feltétellel mentesítette, hogy a felelősségre vonásra csak meghatározott formákban kerülhet sor.

100. A Versenytanács négy megállapodást mentesített feltétel nélkül. Az **Észak-magyarországi Áramszolgáltató Rt.** (Vj-215/2000) az előző pontban említett megállapodástól némileg eltérő tartalmú megállapodást kötött a területén illetékes kereskedelmi és iparkamarákkal, valamint az Elektromos Magánvállalkozók Országos Szövetségével, hogy létrehoznak egy minősítési rendszert (Elektromosipari Szakvállalkozók Minősítési Rendszere) és egy nyilvántartást, mely azon szakvállalkozókat tartalmazza, akik a méretlen vezetékhálózaton munkát végezhetnek, szerelési igazolást állíthatnak, illetve mérőhelyet alakíthatnak ki. A megállapodás sérti ugyan a fogyasztók választási szabadságát, és akadályokat állít a gazdálkodó szervezetek piacra lépése és piaci szereplése elé, viszont mentesíthető a versenyjogi tilalom alól, mert a megállapodásban foglalt korlátozások nem haladják meg azt a szintet, amit a forgalmazás ésszerűbb megszervezése jelent. A Versenytanács a megállapodást 2002. december 31-ig mentesítette.

101. A **Lufthansa Technik AG** (Lufthansa) és a **Magyar Légiközlekedési Rt.** (MALÉV) (Vj-214/2000) megállapodást kötött a Lufthansa Technik Budapest Repülőgép Nagyjavító Kft. alapítására, mely Magyarország felségterületén repülőgépek nagyjavításával foglalkozik. A megállapodásban a Lufthansa és a MALÉV vállalták, hogy sem közvetlenül, sem társult vállalkozásaiikon keresztül nem folytatnak tárgyalásokat harmadik féllel a megállapodásban felsorolt vállalkozási területekkel azonos magyarországi együttműködési lehetőségek vonatkozásában. A Ver-

senyitanács megállapította, hogy a megállapodás önmagában nem minősül a versenytörvény értelmében versenyt korlátozó megállapodásnak, viszont annak bizonyos cikkei a versenytörvény 11. § (2) bekezdésének b) pontjába ütköznek. A megállapodásnak ezen cikkeit a Versenytanács öt évre mentesítette, tekintettel arra, hogy nem zárható ki a piaci viszonyok olyan megváltozása, ami a versenykorlátozás megítélésében változást eredményezhet. A Versenytanács az időtartamot annak figyelembe vételével határozta meg, hogy a megállapodás által létrejövő új vállalkozás piacon való meggyökerezéséhez viszonylag hosszabb idő szükséges.

102. A Henkel Magyarország Kft. és a DOLEZÁL Hungária Ipari Termelő és Kereskedelmi Kft. (Vj-76/2001) által kötött vagyonszerzési megállapodás önmagában nem lett volna engedélyköteles, azonban tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek alkalmasak lehetnek a verseny korlátozására. A szerződés tartalma szerint ugyanis a Henkel vállalta, hogy négy évre kivonul a cipőipari ragasztó piacáról, így a DOLEZÁL egyedül marad ezen a piacon. Erre a cipőipari ragasztóanyagok teljes gyártási, forgalmazási és értékesítési üzletágának DOLEZÁL számára történő értékesítése miatt került sor. A megállapodás versenykorlátozó, mivel azonban teljesülnek az egyedi mentesítés feltételei, az hozzájárul a termelés és forgalmazás hatékonyságának javulásához, a Versenytanács a megállapodást négy évi időtartamra mentesítette a versenyt korlátozó megállapodásokra vonatkozó tilalom alól.

103. GLOBUS Konzervipari Rt. és a Nagykőrösi Konzervgyár Rt. megállapodását a Versenytanács mentesítette a versenytörvény 17. §-a alapján (Vj-84/2001). A két vállalkozás a hazai hús- és zöldségfeldolgozó konzervipari piacon szerepel, melyet a kihasználatlan kapacitással rendelkező gyártók egyre csökkenő, de viszonylag mégis nagy száma, a túlkínálat és az erős verseny jellemez. A megállapodásban résztvevő vállalkozások elsődlegesen a szerződésüknek a kizárólagos forgalmazási megállapodásokról szóló csoportmentességi rendelet³³ alapján való mentesítését

³³ 53/1997. (III. 26.) Korm. rendelet a kizárólagos forgalmazási megállapodások egyes csoportjainak a versenykorlátozás tilalma alól történő mentesítéséről

kérték. Nem teljesült azonban az az együttes feltétel, hogy a megállapodásban meghatározott áru vonatkozásában a kizárólagos forgalmazás nem kölcsönös, és legalább az egyik előző fél előző évi nettó belföldi árbevétele nem éri el az 500.000 eFt-ot.

104. A Versenytanács három ügyben állapította meg a megállapodások csekély jelentőségét, az eljárás alá vontak 10 százalék alatti piaci részesedése miatt³⁴. Egy esetben a Versenytanács azt állapította meg, hogy a megállapodásban részt vevő felek egymástól nem független vállalkozások, megállapodásukat a versenytörvény nem tiltja.³⁵

105. A Versenytanács a Direx Média Kft. és a Borkutime Kft. megállapodásával kapcsolatban kimondta (Vj-18/2001), hogy nem versenyjog ellenes a kizárólagosság biztosítása a Direx Kft. kiadásában kéthavonta megjelenő lapban elhelyezhető, úgynevezett behúzásos hirdetés (katalógus) elhelyezésével kapcsolatban.

2.2.3. Erőfölénnyel való visszaélés

106. A versenytörvény V. fejezete fogalmazza meg az erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó tilalmat. Az erőfölénnyel történő visszaélésnek két, együttesen teljesülő feltétele van: az erőfölény megléte és a visszaélő magatartás. Az erőfölénnyel való visszaéléseknek két nagy csoportja létezik, a kizsákmányoló és a korlátozó típusú visszaélés. Kizsákmányoló típusú visszaélésről akkor beszélünk, amikor az erőfölényben levő piaci szereplő vevői közvetlen kárára a maga számára csoportosít át előnyöket a versenyben kialakuló eredményhez képest (ilyen visszaélés például az indokolatlanul magas árak alkalmazása). Korlátozó visszaélés esetében a verseny korlátozása történik, általában a piacrálépés megakadályozásának, a versenytársak piacról való eltávolításának, vagy a piaci hatalom más piacra történő átvitelének révén – ez a vevőknek közvetve,

³⁴ Vj-184/2000 (CBA Kereskedelmi Kft.), Vj-184/2000 (Magyar Méhtenyésztők Országos Egyesülete), Vj-57/2001 (Aqua-Plastech Kft.)

³⁵ Vj-180/2000 (National-Nederlanden Magyarországi Biztosító Rt., ING Bank Rt.)

a verseny korlátozása miatt okoz veszteséget (ilyen magatartás lehet a szerződéskötéstől való indokolatlan elzárkózás). Egyes esetek nem sorolhatóak be egyértelműen egyik vagy másik csoportba annak következtében, hogy mind a korlátozó, mind a kizsákmányoló visszaélések jellemzőivel bírnak.

107. 2001-ben erőfölénnyel való visszaélés gyanúja miatt indult eljárásokban 33 versenytanácsi határozat született. 10 ügyben megállapítható volt az erőfölény, ezen belül két ügyben a visszaélő magatartás is, így ezekben az esetekben a GVH beavatkozására volt szükség.³⁶ Miután hét esetben a jogsértés csekély mértékű volt, a Versenytanács ezeket az eljárásokat megszüntette; két súlyos jogsértést megállapító esetben marasztaló döntést hozott; egy esetben pedig szünetelés utáni megszüntetésről határozott.

108. A Versenytanács a két, súlyos jogsértést megállapító, marasztaló határozat közül mindkét esetben bírságot szabott ki összesen 10.000 eFt összegben. A bírságot kiszabó határozatok közül egyik sem emelkedett jogerőre, a marasztalt vállalkozások nem fizették be a bírság összegét.

109. A gazdasági erőfölénnyel való visszaélés gyanúja miatt 2001. évben indult versenyfelügyeleti eljárások legnagyobb része a kábeltelevíziós szolgáltatók, illetve közszolgáltatók – víz- és gázszolgáltató vállalkozások – ellen indult.

110. A bejelentők a legtöbb esetben a kábeltelevíziós szolgáltatók programcsomagjainak tartalmát, díjváltoztatásuk közlésének módját, havi előfizetési díjaik túlzott emelését kifogásolták. A Versenytanács a kábeltelevíziós vállalkozásokkal szemben indított 10 eljárás közül kilenc esetben megállapította a szolgáltató érintett piacon fennálló erőfölényét, viszont csak három esetben talált visszaélést (ebből egy esetben pedig szünetelés utáni megszüntetésről határozott).

³⁶ Ebben az ügytípusban a GVH beavatkozása az ügyzáró határozatok közül az érdemi jogsértés megállapítását (ideértve a szünetelés utáni marasztalást is), valamint a szünetelés utáni megszüntetést foglalja magában. Nem foglalja magában ugyanakkor ideiglenes intézkedés elrendelését vagy szünetelés elrendelését és egyéb nem ügyzáró határozatokat.

111. A programcsomagok tartalmával kapcsolatban a bejelentők gyakran panaszolták, hogy a magyar nyelvű kereskedelmi műsorok, illetve a népszerűbb szakosított televíziós csatornák csak a drágább programcsomagra való előfizetéssel hozzáférhetőek, illetve hogy az eljárás alá vont kábeltelevíziós szolgáltatók blankettaszerződési jellemző módon egyoldalú díjmódosításra adtak lehetőséget, és az egyoldalú díjemelést el nem fogadó előfizető számára hátrányos feltételt tartalmaztak, mivel a jelszolgáltatás azonnali megszüntetése mellett nem biztosították az észrevételezés lehetőségét sem.

112. Ami a szolgáltatás árának emelését, annak versenyjogi megítélését illeti, a Versenytanács több eset kapcsán kifejtette a következőket: a gazdasági erőfölényben levő szolgáltatók által érvényesített árak – állami (önkormányzati) szabályozás hiányában – kizárólag a versenytörvény alapján ítéltetők meg. Tisztességtelenül megállapított eladási áron a versenytörvény alkalmazásában a túlzottan magas ár értendő. Túlzottan magas árnak az az ár minősíthető, amely meghaladja a vállalkozás indokolt költségeivel és a szakmát jellemző kockázattal arányban álló hozam alapján számított nyereség összegét. A Versenytanács az inflációt meghaladó árnövekedést magyarázó közvetlen költségként a műsordíjat, a jogdíjakat, közvetett költségként általában az eljárás alá vont által kimutatott amortizációt vette figyelembe. A számításokkal alá nem támasztott további költségek és a nyereség tekintetében csak az infláció mértékével növelt előző évi értéket tekintette indokoltnak. A Versenytanács a számított díjhoz képest felfelé kisebb eltérést mutató tényleges díj alkalmazását nem minősítette visszaélésszerű magatartásnak. Leszögezte azonban, hogy a tolerálható eltérésre nézve nem adható egyértelmű norma, azt az eset összes körülményének mérlegelésével kell meghatározni. A mérlegelés során a számított és a tényleges díj eltéréseinek minősítésekor figyelembe vette a kábeltelevíziós piacot jellemző nagymértékű műszaki fejlesztési igényt, amely indokolhatja egyes további költségek és a nyereség inflációnál nagyobb mértékű emelkedését.

113. A korábbi évek tapasztalatai alapján a szünetelés jogintézménye az esetek túlnyomó többségében hatékony eszköznek bizonyult a szolgálta-

tók jogkövető magatartásának kikényszerítésére. A szünetelés alatt vállalt kötelezettségként a szolgáltatók rendre korrigálták a kifogásolt szerződéses kikötéseket. A 2001-ben megszüntetéssel zárult egyetlen szüneteltetési ügyben, az **UPC Magyarország Kft.** (Vj-211/1999.) ellen folytatott eljárásban, az eljárás alá volt vállalkozás ugyan erőfölényes helyzetben volt, ám az árak egyszerűsítése irányába tett törekvése nem hozott irreális eredményt: a 2000. évi díjmelése nem eredményezett jogsértést, s az újonnan bevezetett programcsomag összeállítása sem volt kifogásolható.

114. A Versenytanács egy, az **UPC Magyarország Kft.** ellen indult másik eljárás (Vj-126/2000) során megállapította, hogy az eljárás alá vont visszaélt gazdasági erőfölényével, ezért eltiltotta a vállalkozást a törvénysértő szerződéses kikötések alkalmazásától, és 5000 eFt bírságot szabott ki. A Versenytanács megállapította, hogy az eljárás alá vont vállalkozás erőfölényben van, mivel az általa nyújtott kábeltelevíziós szolgáltatásnak nincs ésszerű helyettesítője. Az eljárás alá volt vállalkozás azzal követett el törvénysértést, hogy az általános szerződési feltételek díjváltoztatásra vonatkozó rendelkezése úgy jogosítja fel egyoldalú díjmelésre és a díjmelés feltételeinek értelmezésére a szolgáltatót, hogy egyben nem biztosítja a szerződéses partnereknek a díjmelés kiszámíthatóságát és ellenőrizhetőségét.

115. A másik eset, amikor a Versenytanács megállapította a gazdasági erőfölénnyel való visszaélést, a **MATÁVkábelTV Kft.** ellen indult eljárás (Vj-10/2001) során történt. A Versenytanács a versenytörvénybe ütközőnek ítélte, hogy a szolgáltató az általános szerződési feltételekben egyoldalú előnyöket kötött ki a maga számára, miszerint például az előfizetőt a megváltozott díj el nem fogadása esetén semmilyen jog nem illeti meg, egyet nem értése esetén csak a szerződés azonnali hatállyal történő felmondásának joga illeti meg. Ezért a Versenytanács 5000 eFt bírságot szabott ki, és kötelezte az eljárás alá vontat a jogsértő magatartás abbahagyására.

116. A többi kábeltelevíziós szolgáltató ellen indult eljárás megszüntetéssel zárult, részben azért, mert a vállalkozások időközben módosították törvénysértő magatartásukon. A legtöbb esetben a bejelentők a díjmelés túl magas mértékét,

illetve a programcsomagok összeállításnak módját kifogásolták. A Versenytanács több ügyben (Vj-206/2000, Vj-207/2000, Vj-208/2000, VJ-5/2001) is kimondta, hogy nem jelent erőfölénnyel való visszaélést, ha egy szolgáltató programcsomagokban szolgáltat, hiszen az egyes csatornákra való külön előfizetés technikai korlátok miatt nem lenne gazdaságosan megoldható.

117. Az **Antenna Hungária Rt.**-vel szemben indult eljárásban (Vj-178/2000) a Versenytanács megállapította, hogy a szolgáltató a 2000-ig fenntartott AM Mikro szolgáltatásával nincs erőfölényes helyzetben a piacon, így annak kódolásával nem élethetett vissza gazdasági erőfölényével.

118. Nagy érdeklődésre tartott számot a **MOL Rt.** ellen indított ügy (Vj-152/2000), amelyben a GVH azt vizsgálta, hogy az eljárás alá volt visszaélt-e gazdasági erőfölényével az üzemanyagok árának megállapítása során. A vizsgálat megállapította, hogy a MOL Rt. az üzemanyag kiskereskedelem piacán jelentős, közel 40 százalékos piaci részesedése ellenére nincs erőfölényben, és nagykereskedelmi pozíciójából kifolyólag sem képes kizsákmányoló típusú visszaélésre a kiskereskedelmi piacon. A vizsgálat ezért a továbbiakban az üzemanyagok nagykereskedelmi piacára koncentrált. A minden részletre kiterjedő eljárás során a GVH folyamatosan együttműködött külső szakértőkkel és a Magyar Energia Hivatallal, és megállapította, hogy a MOL Rt. az üzemanyag nagykereskedelmének piacán gazdasági erőfölényben van, hiszen a hazai piac több, mint 80 százalékát lefedi az általa értékesített motorbenzin és gázolaj, és új belépők megjelenése a piacon nem valószínűsíthető. A GVH az erőfölény megállapítása után azt vizsgálta, hogy az eljárás alá vont visszaélt-e erőfölényével azáltal, hogy tisztességtelenül, túlzottan magas árakat állapít meg. A Versenytanács gyakorlata szerint az ár akkor minősül túlzottan magasnak, ha meghaladja a gazdaságilag indokolt költségek és a befektetés adott szakmát jellemző kockázatával arányban álló hozama alapján adódó nyereség összegét. A MOL Rt. – az árképzési szabályzatban rögzítettek szerint – az üzemanyagok nagykereskedelmi árait folyamatosan a világpiacon érvényesülő árakhoz igazítja, és a vizsgálat megállapítása szerint a vizsgált időszakban összességében nagykereskedelmi árait mintegy öt százalékkal a világpiacon árok

alapján számítható mérték alatt tartotta. A túlzottan magas árban megvalósuló visszaélés kizárásának azonban nem elégséges feltétele az, hogy a MOL Rt. a saját maga által kialakított szabályrendet betartja, vizsgálni kellett azt is, hogy maga a szabályrend nem hordoz-e magában olyan elemeket, amelyek túlzottan magas árat eredményeznek. A GVH e tekintetben megállapította, hogy a MOL Rt. az üzemanyag nagykereskedelmi árak meghatározásakor ugyan a világszertei árakból indult ki, azonban a mindenkori ár meghatározásakor messzemenőleg tekintettel volt az OMV és a Slovnaft áaira. Ily módon az alkalmazott ár-kialakítási módszer lényegében egy versenyárat tesz meg a belföldi ár alapjául, mire tekintettel a GVH úgy ítélte meg, hogy az eljárás alá vont ár-kialakítási módszere nem vezet túlzottan magas nagykereskedelmi árakhoz, vagyis a MOL Rt. nem élt vissza gazdasági erőfölényével.

119. Primagáz Rt. (Vj-185/2000) ellen indult eljárás során a GVH a korábbi évek részletesebb költségelemzési adataira is figyelemmel megállapította, hogy az eljárás alá vont vállalkozás a technikai felszereltségének és tevékenységének megfelelő költségekkel dolgozik, vagyis költségei gazdaságilag indokoltnak tekinthetők, ezért – figyelembe véve azt is, hogy az eljárás alá vont vállalkozás 2000. évben veszteséges volt – visszaélés (túlzottan magas ár) megállapíthatóságának hiányában a Versenytanács az eljárást megszüntette.

120. Végül megemlítené, hogy a Versenytanács egy 1996-os ügy (Vj-39/1996) folyamatoként úgy határozott (Vj-89/2001), hogy a **KPMG Hungária Kft.** az ügyfelei által is igényelt ún. komplex szolgáltatása nem sérti vagy veszélyezteti a fogyasztók érdekeit, és az sem ütközik törvényi tiltásba, hogy az eljárás alá vont e szolgáltatása kapcsán vele együttműködő ügyvédek szolgáltatásait ajánlja fel ügyfeleinek. Az új eljárás lefolytatására a Legfelsőbb Bíróság kötelezte a GVH-t, mivel indoklása szerint a Versenytanács ítéletét nem előzte meg a szerződéssel kapcsolatos konkrét magatartások felderítése. Az ügy annak idején egy ügyvéd kérelme nyomán indult, aki kifogásolta, hogy a KPMG Hungária Kft. felmondta vele megbízási szerződését, és a folyamatban levő ügyeket a cég ügyvédei vették át. A kérelmező szerint az eljárás alá vont vállalkozás visszaélt

gazdasági erőfölényével, mivel a szerződések megszerzésére irányuló magatartásával megakadályozta a piaci erejét tekintve sokkal gyengébb egyéni ügyvéd piacra lépését, illetve piacon maradását.

2.2.4. Összefonódások ellenőrzése

121. A versenytörvény VI. fejezetében foglalt összefonódás-ellenőrzési rendelkezések célja, hogy minden, a gazdasági verseny szempontjából lényeges vállalategyesülést vagy felvásárlást (és egyéb irányításszerzést) versenyfelügyeleti ellenőrzés alá vonjon. Először annak vizsgálatára kerül sor, hogy engedélyköteles-e az összefonódás, majd a GVH az összefonódás következtében a piaci helyzetben várhatóan bekövetkező változásokat elemzi. Ha az adott összefonódás nem hoz létre, vagy nem erősít tovább olyan erőfölényes helyzetet, amely akadályozza a hatékony verseny kialakulását, fennmaradását vagy fejlődését, akkor a GVH azt nem tilthatja meg. Ellenkező esetben az összefonódás megtiltható.

122. A versenyre gyakorolt hatás szempontjából a versenykorlátozó hatás minősítésénél külön jelentőséggel bír, hogy az összefonódás versenytársak közötti (horizontális) vagy pedig eladó-vevő közötti (vertikális) viszonylatban jön létre. A horizontális összefonódások általában közvetlenül a piaci szerkezet megváltoztatását okozzák, a vertikális összefonódások pedig a kapcsolódó piacokra hathatnak negatívan. Egyes tranzakciók nem sorolhatóak be egyértelműen egyik vagy másik csoportba annak következtében, hogy mind vertikális, mind horizontális jellemzőkkel bírnak. Előfordulhat olyan eset is, amikor nincs olyan piac, amelyen mindkét vállalat jelen van. Az ilyen összefonódásnak is lehetnek káros versenyhatásai. Az árukör bővüléséből adódóan (portfólióhatás), ha egymást kiegészítő áruk gyártói/forgalmazói kerülnek egy vállalkozáscsoporthoz, vagy ha valamely vállalkozáscsoport az egyik áru piacon erős piaci pozícióval rendelkezik, gazdasági és pénzügyi helyzete olyan mértékben megerősödik, hogy az összefonódás révén képes lehet a másik áru piacon is versenykorlátozó stratégiák (pl. árukapcsolás) alkalmazására.

123. 2001-ben 81 összefonódással kapcsolatos határozatot hozott a Versenytanács: 76 esetben

az érintett vállalkozások által benyújtott kérelemre, öt esetben pedig olyan eljárás lezárásaként, amelyet a GVH indított hivatalból, mert vélemezte, hogy az érintett vállalkozások elmulasztottak engedélyt kérni. Egy esetben a kérelmező visszavonta az engedély iránti kérelmét, ami az eljárás megszüntetését vonta maga után. Továbbá volt öt olyan kérelem, amelyet a kérelmezők még a vizsgálói szakban vontak vissza, ezért arról nem a Versenytanács határozott. A GVH a 81 versenytanácsi határozat közül öt esetben – közte a két hivatalból indított eljárásban – az engedélykérési kötelezettség hiányát állapította meg, a 75 érdemben elbírált összefonódás közül 73 esetben engedélyezte, egy esetben feltétellel engedélyezte, egy esetben pedig kötelezettség teljesítéséhez kötötte az engedélyt a Versenytanács, így összesen két esetben került sor a GVH beavatkozására.³⁷ A 75 elbírált összefonódásból 44 ügy horizontális, a versenytársak közötti irányítás-szerzés változását érintette, 11 ügyben vertikális, további 26 ügyben pedig vegyes jellegű szervezeti összekapcsolódásra került sor. A hivatalból indított eljárásokban a GVH négy esetben állapította meg az engedélykérés elmulasztását. Két ügyben a mulasztás jóhiszeműségére hivatkozva eltekintett a bírság kiszabásától, a további két ügyben pedig együttesen 13.500 eFt bírságot szabott ki. A kérelem benyújtására rendelkezésre álló határidő túllépése miatt pedig szintén két esetben további 400 eFt bírság kivetésére került sor.³⁸

124. A 75 érdemben elbírált összefonódás döntő többségében – 61 esetben – irányításszerzés formájában valósult meg a koncentráció, nyolc eset-

ben egy vállalkozás része (négy esetben üzletága, két esetben ügyfélállománya, két esetben pedig joga) került át egy másik vállalkozáshoz, négy esetben egy vállalkozás beolvadt egy másik vállalkozásba, további két esetben pedig két vállalkozás tevékenységük egyesítése céljából közösen hozott létre egy új vállalkozást.

125. Több ügyben³⁹ a nemzetközi gyakorlattal összhangban az összefonódást megvalósító vállalkozások – tipikusan a vállalkozásrész átadásával megvalósuló esetekben – a jövőbeni magatartásukra nézve (ún. kapcsolódó) versenykorlátozó megállapodásokat is kötöttek, amelyek közvetlenül az összefonódáshoz kapcsolódtak.⁴⁰ A megállapodások célja általában az volt, hogy az érintett piacra történő beilleszkedés idejére a vevő részére biztosítva legyen a védelem a vállalkozásrész eladó versenyével szemben. A joggyakorlat általános elvként ezekben az ügyekben a versenykorlátozó magatartást időben (a megállapodás aláírásától számított – átmeneti ideig – három, legfeljebb öt év időtartamra) és területileg is behatárolta, így biztosítva a verseny fennmaradását.

126. Az EU és a magyar versenyhatóság hét multinacionális vállalati kört érintő ügyet vizsgált. Mivel a leányvállalatok fúziója az érintett hazai piacokon – kis koncentrációnövelő hatásuk miatt – nem vetett fel versenyaggályokat, a GVH az engedélyeket megadta. Az anyavállalatok egyesülése az Európai Unió területén három esetben (Vj-203/2000, Vj-28/2001, Vj-146/2001) nem jelentett veszélyt a piacra, négy esetben azonban versenytorzító hatással járt. A Bizottság emiatt megtiltotta a **General Electric Company** és a repülőgépgyártó **Honeywell International Inc.** (Vj-187/2000), illetve az elektromos alkatrészgyártó **Schneider Electric S.A.** és a **Legrand S.A.** (Vj-23/2001) összefonódását, valamint feltételek előírásával engedélyezte az acéltermék előállító **VIAG AG** beolvadását a **VEBA AG**-be (Vj-101/2000), illetve a **Vivendi S.A.** és az irányí-

³⁷ Ebben az ügýtípusban a GVH beavatkozás az ügyzáró határozatok közül az engedély iránti kérelem érdemi elutasítását, feltételhez kötését, illetve a GVH versennyel kapcsolatos aggályainak önkéntes figyelembevételét (vagyis a kérelem (ügyfél általi) visszavonását, illetve a tranzakció (felek általi) módosítását), ha ez a határozatból is kiolvasható, foglalja magában. Nem foglalja magában ugyanakkor a GVH beavatkozás fogalma a tisztán adminisztratív típusú jogsértés megállapítását (engedély iránti kérelem elmulasztása), a nem érdemi elutasítást (pl. időelőttség miatt), a kérelemnek nem a GVH aggályai miatti visszavonását vagy a tranzakció nem emiatt bekövetkező módosítását és a lehetséges nem ügyzáró határozatokat.

³⁸ Az összefonódásokkal kapcsolatos számszerű összefoglaló információk megtalálhatóak a beszámoló Táblázatok c. részének 4.5. táblázatában, valamint további információ található az 5.1. és 10. táblázatokban.

³⁹ A (Vj-193/2000), (Vj-101/2000), (Vj-38/2001), (Vj-62/2001), (Vj-62/2001), (Vj-63/2001), (Vj-100/2001), (Vj-131/2001), (Vj-151/2001), (Vj-177/2001) ügyekben.

⁴⁰ A 2000. évi CXXXVIII. törvénnyel beiktatott 30.§ (5) bekezdés alapján az összefonódáshoz adott engedély az ilyen versenykorlátozásokra is kiterjed.

tása alatt álló **Canal+ S.A.** összeolvadásával létrejövő Vivendi Universal vállalkozás kizárólagos irányításszerzését a sugárzási jogok piacán érintelt **Seagram Company Ltd.** felett.

127. A távközlési piacon 12 összefonódás ügyében hozott határozatot a Versenytanács. Ebből nyolc kérelem a közcélú távbeszélő szolgáltatás, illetve a kábeltelevíziós szolgáltatás piacát, három a műsorszolgáltatás piacát, egy pedig az őrző-védő szolgáltatás piacát érintette. Ez utóbbi összefonódás engedélyezését a Versenytanács kötelezettség teljesítéséhez kötötte.

128. A Matáv-csoport és a Group 4 Securitas-csoport összefonódása (Vj-116/2001) oly módon valósult meg, hogy a Matáv Rt. és a Group 4 Securitas Kft. közös irányítást szerzett az azonos, illetve egymást kiegészítő tevékenységei egyesítése céljából alapított Group 4 Matávör Rt. felett, amely átvette a Matávör Kft. rendszertelepítési és távfelügyeleti üzletágát. A holland Group 4 Securitas Holding B.V. ezentúl opciós jogot szerzett a Matáv Rt.-nek a Group 4 Matávör Rt.-ben levő 50 százalékos részesedésére. Ezzel kapcsolatban a Versenytanács azt az európai uniós gyakorlatot követte, mely szerint az csak az opciós joggal élés esetén esik engedélykérési kötelezettség alá.

129. A közös vállalat alapítása is növelheti a koncentrációt. A Versenytanács az összefonódás hatásait két piacon vizsgálta. Megállapította, hogy a komplex vagyonvédelmi szolgáltatások piacán belül a távfelügyeleti szolgáltatások részpiacán nem változik a koncentráció, mivel a Group 4 csoport eddig nem foglalkozott ezzel az üzletággal. Az elektronikus rendszerek telepítése és az élő-erős kivonuló szolgáltatás részpiacain kialakuló 20 százalékos körüli együttes piaci részesedés sem veszélyeztette a hatékony verseny fennmaradását. Mivel a monitoring szolgáltatás kapcsolódó jelzésátvitelt biztosító beszállítói (upstream) piacon belül, a kapcsolt vonalas átviteli piacon a Matáv Rt. részesedése 80 százalékos és a piacra való belépés nehéz, a Versenytanács gazdasági erőfölényt állapított meg, ami várhatóan még néhány évig fennmarad. Az erős piaci pozíció révén a felvásárlói (downstream) piacon is képes lehet versenykorlátozó stratégiák alkalmazására a versenytársak számára hátrányos piaci helyzet

teremtése (pl. belépés nehezítése), illetve tisztességtelen versenyelőnyök kialakítása révén. Az erőfölénnyel történő potenciális visszaélés csökkentése érdekében a Versenytanács kötelezte a Matáv Rt.-t a monitoring piac szereplői között meglévő diszkrimináció megszüntetésére. Azaz amennyiben elégséges fizetőképes kereslet mutatkozna a legbiztonságosabb átviteli technika alkalmazása iránt, akkor azonos feltételekkel nyújtsa azt, ellenkező esetben pedig egyetlen résztvevőnek se tegye elérhetővé a szolgáltatást.

130. A Matáv-csoport 2001-ben két helyi távközlési hálózat megvásárlásához kért engedélyt. Az eljárás időpontjában fennálló szabályozási és piaci körülmények mellett a Versenytanács egyik esetben sem találta indokoltnak az engedély megtagadását. A **Matáv Rt.**-nek az **Emitel Távközlési Rt.** feletti egyedüli irányításszerzésével (Vj-11/2001) kapcsolatban horizontális összefüggésben nem merültek fel hátrányos versenyhatások lehetőségei, mivel a két vállalkozás a távbeszélő szolgáltatás piacán földrajzilag elkülönült területeken végezte tevékenységét. Vertikális viszonylatban sem minősült aggályosnak az összefonódás, mivel az összekapcsolási szolgáltatások piacán az Emitel Rt.-nek nem voltak versenytársai. A **Szegedi Kábeltelevízió Rt.** beolvadása a **MATÁVkábelTV Kft.**-be (Vj-141/2001) horizontális összefüggésben nem vetett fel versenyszempontú aggályokat, mivel a kábeltelevíziós szolgáltatás piacán eltérő földrajzi területeken voltak jelen, a műsorszolgáltatás piacán pedig a kialakuló 15 százalékos alatti együttes piaci részesedések miatt nem állt fenn erőfölény kialakulásának veszélye.

131. A Versenytanács a korábbi évek gyakorlatának megfelelően a távközlési piacot érintő összefonódások hatásait a liberalizáció révén megváltozó feltételek mellett is vizsgálta. A Versenytanács nem valószínűsítette, hogy az Emitel Rt. felvásárlása az előfizetői szolgáltatások piacán a bajai, a kiskőrösi és a kiskunhalasi körzetben az erőfölényes helyzet további erősödését eredményezi. A MATÁV-csoport 80 százalékos részesedését az összekapcsolási szolgáltatások országos piacán sem tartotta aggályosnak, mivel figyelembe vette, hogy a MATÁV Rt. korábban is az Emitel Rt. egyik közös irányítója volt. A hálózati hozzáférés helyi piacon a Versenytanács szük-

ségtelennek tartotta a MATÁVkábelTV Kft. terjeszkedésének korlátozására vonatkozó feltétel előírását, mivel a piacra lépésének jogi akadályai vannak: új hálózat építését a hírközlési törvény korlátozza, már meglévő hálózat megvásárlásához pedig a GVH engedélye szükséges. A Szege-di Kábeltelevízió Rt. beadványával kapcsolatban a Versenytanács megállapította, hogy az előfizetői szolgáltatások helyi piacán a nagyobb tőkeerőjű (vagyon, pénzügyi, jövedelmi helyzetű) vállalatcsoport piacra lépése az erőfölényes pozíció további erősödését jelenti. Ezt a kedvezőtlen hatást azonban meghaladónak ítélte a fogyasztók számára juttatott előnyöket (minőség javulása, műsorválaszték növekedése stb.). Az összekapcsolási szolgáltatások országos piacán kialakuló öt százalék alatti piaci részesedés növekedés az erőfölény csekély mértékű erősödését jelentette. Az engedélyt azonban a Versenytanács megadta, mivel ezt a hátrányt meghaladó előnyként értékelte, hogy az MATÁVkábelTV Kft. a helyi hozzáférési piacon alternatívát biztosít a helyi közcélú távbeszélő szolgáltatóval – V-fon Rt. – szemben.

132. Az élelmiszeripar területét érintően 13 összefonódást bíralt el a Versenytanács. Ezek közül különös figyelmet érdemel a **Friesland Coberco Dairy Foods Holding N.V.–nek (Friesland-csoport) a Koninklijke Numico N.V.** tejtermék és ital üzletágának megvásárlására irányuló kérelme (Vj-62/2001). A holland érdekelt-ségű vállalatcsoportok vállalkozásrész megszerzésére vonatkozó tranzakciója a magyar piacon a Friesland Hungary Kft.-nek a korábbi években folyamatosan terjeszkedő piacvezető Nutricia vállalatcsoport feletti irányításszerzéseként valósult meg. A Versenytanács álláspontja szerint a kérelmezett összefonódás közvetett résztvevőjének minősült a Mizo Rt., amely 2000. február 17-e óta felszámolás alatt áll. A felszámolási eljárás időszakában a Friesland-csoport a cég egyik közös irányítója.

133. Az összefonódás lehetséges hatásait vizsgálva a Versenytanács külön kezelte azt az esetet, ha a Mizo Rt. felszámolásra kerül, valamint azt, amennyiben a sikeres hitelezői egyezséget követően piacon marad. Az első esetben a Versenytanács megállapította, hogy a tejtermékek értékesítésének piacán a koncentráció az akvizí-

ció hatására érdemben nem növekszik, vagyis horizontális összefüggésben nem valószínűsíthető káros versenyhatások. Amennyiben azonban a Friesland-csoport a Mizo Rt. egyik közös irányítója marad, a vállalatcsoport részesedése az országos tejfelvásárlásból és tejfeldolgozásból 37 százalékra emelkedik, ami 22 százalékponttal haladja meg a második legnagyobb vállalatcsoport részesedését. A Dunától keletre eső ország-részben (Budapestet is beszámítva) pedig még ennél is nagyobb, mintegy 45 százalék körüli arányt érhet el. A tejtermékek értékesítésének országos piacán is hasonlóan magas – egyes termékek esetében még az 50 százalékot is meghaladó – együttes piaci részesedések alakulhatnak ki. Mivel ezen mértékek a Versenytanács álláspontja szerint akadályt jelenthetnek a hatékony verseny fennmaradásának és fejlődésének, az összefonódás versenykorlátozó hatásainak mérséklése érdekében az engedélyezést utólagos feltétel teljesítéséhez kötötte. Ennek keretében a Versenytanács előírta, hogy a Friesland-csoport a felszámolás ideje alatt (2002. júliusáig) nem szerezhethet további Mizo részvényt. Amennyiben a jövőben a közös irányításból a Friesland-csoport egyedüli irányítása lesz, ismételtén a GVH engedélyét kell kérni.

134. A konzervipart érintően két esetben hivatalból indított versenyfelügyeleti eljárást a GVH, mert vélelmezte, hogy az összefonódáshoz az eljárás alá vont vállalkozások elmulasztottak engedélyt kérni. A két konglomerátum típusú, irányítás-szerzés formájában megvalósuló ügyben négy összefonódás kérdésében hozott döntést a Versenytanács. A következő három összefonódás esetében az eljárás megszüntetésére került sor. A **Legátus Gazdasági és Vezetési Tanácsadó Rt.-nek a Szatmári Konzervgyár Kft.** feletti egyedüli irányításszerzése a versenytörvényben az engedélykérési kötelezettség feltételül előírt küszöbértékek egyikének el nem érése miatt nem bizonyult engedélykötelesnek. A **Legátus Rt.-nek** és a **Limpex Rt.-nek** az általuk irányított vállalatok felett a vezető tisztségviselők azonossága révén történő közös irányítási jog meglétének hiánya került megállapításra (Vj-171/2000). A **Magyar Fejlesztési Bank Rt.-nek az Aranyfácán Konzervgyár Kft.** és az **EKO Kft.** feletti közös irányításszerzése pedig a pénzügyi befektetők átmeneti irányításszerzésére vonatkozó

szabályok miatt nem minősült összefonódásnak. Ugyanakkor a **Limpex Rt.**-nek az **Aranyfácán Konzervgyár Kft.** és az **EKO Kft.** feletti meghatározó befolyásszerzése az 1996. évben hatályos versenytörvény alapján a küszöbszámokat meghaladó együttes piaci részesedések miatt engedélykötelesnek bizonyult. Mivel az irányítási jogosultság azóta sem szűnt meg és az árbevételi adatok a jelenleg hatályos versenytörvény küszöbszámait is meghaladják, az engedélykérés elmulasztása miatt jogsértés megállapítására került sor. A Versenytanács a bíróság – ami legfeljebb napi 10 eFt – kiszabását a mulasztás jóhiszeműségére hivatkozva mellőzte, és az irányításszerzést utólag engedélyezte, mivel a vállalkozások csekély piaci súlya miatt versenyt érintő aggályok felmerülését nem tartotta valószínűnek (Vj-172/2000).

135. A pénzügyi szolgáltatásokat érintően – ahol a vállalkozások döntően horizontális piaci kapcsolatban állnak – 10 határozatot hozott a Versenytanács, ami kétszerese az előző évben lezárt ügyek számának. A Versenytanács többek között engedélyezte, hogy a belga **KBC Bank N.V.** és a holland **ABN AMRO Bank N.V.** egyesítse magyarországi leányvállalatait oly módon, hogy az **ABN AMRO Magyar Bank Rt.**-nek (AAM) a **K&H Rt.**-be történő beolvadásával keletkező vállalkozás a KBC egyedüli irányítása alá kerüljön. Az összefonódás több lépésben zajlott le. Először a két külföldi tulajdonos átmeneti közös irányításszerzésére került sor a két hazai bank felett, amely a lakossági, illetve vállalkozási hitelek, betétek, számlavezetés piacán meglévő alacsony (10 - 15 százalékos együttes piaci részesedések miatt nem vetett fel versenyszempontú aggályokat (Vj-196/2000)). Második lépésben az AAM-nek a K&H-ba történő beolvadása már a két nem független vállalkozás között jött létre, ennek ellenére összefonódásnak minősült, mert együttjárt a **KBC** egyedüli irányításszerzésével (Vj-95/2001). Ez azonban szintén nem veszélyeztette a verseny fennmaradását, mivel a KBC irányítása alatt álló Argosz Biztosító Rt.-vel sem horizontális, sem vertikális kapcsolatban nem volt, továbbá az alacsony piaci részesedésekre tekintettel az egymást kiegészítő (banki, illetve biztosítási) szolgáltatások azonos vállalatcsoporthoz kerülése sem vetett fel versenyproblémákat. Az egyesülés révén a K&H az ország

második legnagyobb pénzügyi intézményévé vált. A koncentráció növekedése az adott esetben nem egyszerűen nem veszélyeztette a versenyt, hanem inkább annak erősödését eredményezheti, mivel az egyesült bank jelentős hatással lehet a piacvezető OTP pozíciójára, viselkedésére.

136. Az ipar területét érintően 32 összefonódást bírált el a Versenytanács, mindegyiket engedélyezte. Az ügyek többségét olyan multinacionális vállalatok, vállalat-csoportok kezdeményezték, amelyek rendelkeznek magyarországi leányvállalatokkal. Az összefonódások részvényvásárlással, vállalkozásrész átadással, közös irányításszerzéssel, üzletrész megvásárlásával stb. valósultak meg.

137. A cementpiacot érintően a versenytörvény több tényállása ügyében indult vizsgálat. Ezek közül a **BÉCEM Rt.** feletti közös irányítás engedélyezése iránti kérelem elmulasztásának gyanúja miatt indult eljárás zárult le (Vj-16/2001).⁴¹ A 2001. június 28-án hozott határozatában a Versenytanács megállapította, hogy az 1997. július 1-jén kötött szerződésekkel a BÉCEM Rt. tulajdonosi struktúrájában két – a magyarországi gazdasági érdekei alapján külön-külön egységnek tekinthető – vállalkozáscsoport 50-50 százalékos részvénytulajdont szerzett. Az egyik a **Holderbank csoport**ba tartozó németországi **Breitenburger AG** és annak magyarországi leányvállalata. A másik csoport két németországi vállalkozásból (**Heidelberger, Schwenk**), valamint azok közös magyarországi leányvállalatából, a **Duna-Dráva Cementipari Rt.**-ből áll. Az így kialakult helyzetet azonban a Versenytanács nem minősíthette közös irányításnak, mert a BÉCEM Rt. alapszabálya a legnagyobb részvényes – a Breitenburger AG – számára részvényesi jogosultságok alapján szavazategyenlőség esetén döntési lehetőséget teremt, mire tekintettel a Versenytanács az eljárást megszüntette. A határozat meghozatalát követően a Versenytanács észlelte, hogy a BÉCEM Rt. alapszabályának fenti rendelkezése

⁴¹ A Versenytanács döntését megtámadó keresetét a marasztalt vállalkozó és az ügyet kezdeményező bejelentő visszavonta, mielőtt a bíróság az ügy érdemi tárgyalását megkezdte volna. A Fővárosi Bíróság 2002. február 13-án véglegesen megszüntette a versenytanácsi határozat felülvizsgálata iránt indított pert.

ellentétes az 1997. július 1-jén (és jelenleg is) hatályos társasági törvény rendelkezéseivel, ezért korábbi megszüntető határozatát 2001. augusztus 9-én módosította. Módosított határozatában a Versenytanács megállapította, hogy a fent említett vállalkozások 1997. július 1-jén közös irányítást szereztek a BÉCEM Rt. felett, amelyhez elmulasztották a GVH engedélyét kérni. A mulasztásért a Versenytanács az öt vállalkozással szemben együttesen 12.000 eFt bírságot szabott ki, és kötelezte őket az 500 eFt-os eljárási díj megfizetésére. A kiszabható bírság összegének meghatározásakor a Versenytanács tekintettel volt arra, hogy 1997-ben a közös irányításra vonatkozó engedélykérési kötelezettség még új jogintézmény volt, és így annak tartalmára vonatkozó gyakorlat sem alakulhatott még ki.

138. Magyarországon 1997-ben öt cementgyár működött, amelyek közül kettő Breitenburger-csoporthoz tartozott, kettőt a Heidelberger-Schwenk irányított, az ötödik (a BÉCEM Rt.) pedig az összefonódással a két érdekcsoport közös irányítása alá került, ami nagy valószínűséggel közös erőfölénységet jelent a magyarországi cementpiacon. A Versenytanács ennek ellenére megállapította, hogy a két érdekcsoport BÉCEM Rt. feletti irányítás szerzése engedélyezhető lett volna. A cégek ugyanis már az ügylet előtt is képesek lettek volna a BÉCEM Rt. működését meghatározni, mivel együttesen a részvények több, mint 60 százalékával rendelkeztek, vagyis a megtagadásra alapot adó közös erőfölénységet nem az összefonódás következtében alakult ki, és annak révén nem is erősödött.

139. Az **energia** szektor versenyhelyzetét érintően csupán kisebb jelentőségű felvásárlások zajlottak (Vj-216/2000), (Vj-224/2000), amelyek a jövőbeni várható piaci feltételeket, az új szabályozási rendszer belépését is figyelembe véve a jelenlegi helyzetre nézve káros versenyhatással nem bírnak, egyúttal összhangban lévőknek tekinthetők az Európai Unió energiapiaci irányelveivel is.

140. Külön kiemelésre érdemes, aktív magatartást tanúsított az amerikai ipari konglomerátum Tyco-csoport (**Tyco International Ltd.**). Az általa megvalósított négy összefonódás (Vj-74/2001, Vj-121/2001, Vj-131/2001, 151/2001) elsősorban portfóliójuk és

egyidejűleg a magyar piacon eddigi jelenlétük bővítését célozta. A Tyco-csoport főbb tevékenységi köre: a tűzvédelmi és biztonságtechnikai szolgáltatások, az egészségügyi és speciális egészségvédelmi termékek, a telekommunikációs rendszerek, az elektronika, az irányításszabályozás és környezetvédelem. A következő években további befektetéseket terveznek az elektronikai és egészségügyi berendezések gyártásában. A vizsgált összefonódásoknak sem horizontális, sem vertikális hatásai nem érték el azt a mértéket, amely alapján a magyar piacot érintő káros versenyhatások lettek volna valószínűsíthetőek, ezért a Versenytanács mind a négy összefonódást engedélyezte.

141. A **vegyipari vertikumban** végbemenő változások, átrendeződések elsősorban vertikális irányban módosították a piac szerkezetét, a nemzetközi méretekben is jelentőssé váló konglomerátum felépítésnek lépései a hosszú távú stratégia céljait szolgálják. Ennek a törekvésnek a jegyében jelentek meg – a három nagy vegyipari cég – a MOL Rt., a TVK Rt. és a BorsodChem Rt. tulajdonosi szerkezetében olyan külföldi és hazai pénzügyi és szakmai befektetők, amelyek korábban nem voltak jelen a magyar piacon. A végbement vertikális összefonódások részben a tulajdonosi viszonyok jobb átláthatóságát, másrészt a nemzetközi versenytársakkal szembeni hatékonysági követelményeknek való megfelelést célozták.

142. A **MOL Rt.** 2001. január 31-én benyújtott kérelméről a Versenytanács az akkor hatályos tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény rendelkezései alapján megállapította, hogy a kérelem benyújtásának időpontjában a **MOL Rt.** nem rendelkezett irányítási joggal a **TVK Rt.** felett azáltal, hogy munkavállalói többségbe kerültek a TVK Rt. igazgatóságában (Vj-29/2001). A MOL Rt. 32,98 százalékos részesedése mellett, a BorsodChem Rt. 14,98 százalékos részesedése és a pénzügyi befektetők 20 százalék körüli részesedésének vizsgálata nem tárt fel olyan érdek motívumokat, amelyek valószínűsítették volna a MOL Rt. támogatottságát, ugyanakkor a Versenytanács felhívta a kérelmező figyelmét a versenytörvényben várható változások hatásaira, amelyek alapján indokolt lehet a kérelem ismételt

felülvizsgálata. A versenytörvénynek a tényleges (de facto) irányításra vonatkozó új tényállása szerint egy vállalkozás annak ellenére is képes lehet egy másik vállalkozás döntéseit érdemben befolyásolni, hogy nem rendelkezik a szavazati jogok többségével. A MOL Rt. 2001. június 1-jén kelt kérelmében kérte annak megállapítását, hogy a TVK Rt. döntéseire gyakorolható befolyás – tekintettel a nyilvános ajánlat alapján megszerzésre kerülő részvények által biztosított szavazati jogokra is – engedélyköteles összefonódásnak minősül-e, és amennyiben annak minősül kérte annak engedélyezését (Vj-100/2001). A Versenytanács, a 2001. április 20-i közgyűlés eredményét elemezve arra a döntésre jutott, hogy a MOL Rt.-vel együtt szavazó pénzügyi befektetők támogatása által a MOL Rt. nem csak az igazgatóságban, hanem a közgyűlésen is tartós többségre számíthat, ami a tényleges irányítást megalapozza. Vizsgálva az irányításszerzés horizontális, vertikális és egyéb versenyhatásait a Versenytanács megállapította, hogy bár erősödik a vállalkozáscsoport vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzete, amelyek a gazdasági erőfölény meghatározó tényezői, azonban az ebből adódó hátrányokat lényegesen meghaladják az összefonódás hatékonysági előnyei. A vertikális integrációból adódóan az összefonódás szinergikus előnyei⁴² révén az érintett vállalkozások hatékonysága javul és hosszabb távon is versenyképes maradhat a jelentősen nagyobb méretű, és az esetek egy jelentős részében a kőolaj-feldolgozást (MOL) és az olefingyártást (TVK) egy vállalkozás csoportba tömörítő nemzetközi versenytársakkal szemben. Előnyként értékelte továbbá a Versenytanács azt is, hogy a TVK Rt. jelenlegi bizonytalan irányítási viszonyai egyértelműsödnek az összefonódás révén.

143. A vegyipari vertikumot érintő harmadik kérelem a **BorsodChem Rt.** feletti irányítás megszerzését érintette (Vj-123/2001). A kérelmező **CE Oil & Gas Beteiligung und Verwaltung AG** (a továbbiakban: CEOG) pénzügyi befektető

⁴² A „szinergia” elmélet szerint a fúzió az új, hatékonyabb termelési/beruházási stratégiák módja. Az elmélet feltételezi, hogy a fuzionáló vállalat piaci értéke nő, mert a szakértelem vagy a technológia szintje, amelynek segítségével a vállalat az inputok kombinációjából előállítja az outputot, nő, ami a termelési költségek csökkenését és a profit növekedését eredményezi.

volt. Az összefonódásban közvetetten érintett vállalatok az Szibur petrokémiai cég (az orosz Gazprom csoporttal), és több tanácsadói, befektetési és egyéb tevékenységet végző kisebbségi tulajdonnal rendelkező cégcsoport állt. A kérelemmel kapcsolatban megemlítendő, hogy mind nemzetgazdasági, mind pedig gazdaságstratégiai szempontból kiemelkedő összefonódásról lévén szó, a GVH szükségesnek tartotta a kormányzati vélemény megismerését. A Versenytanács a kérelmet engedélyezte tekintettel arra, hogy a három nagy hazai vegyipari cég, a MOL Rt., a TVK Rt. és a BorsodChem Rt. termékeinek többsége ugyanazon termékánc különböző fázisaihoz kapcsolódik és közös érdekük magának a termékánc meghatározó elemének, az etilénkrakoló kapacitásnak a bővítése, ami része a Közép-Kelet-Európa vegyipari régiójában végbemenő konszolidációs folyamatnak.

144. A **gyógyszerpiacot** érintő három versenytanácsi határozat közül egy a nagykereskedelmet, kettő pedig a gyártást és a forgalmazást egyaránt érintette. A **Hungaropharma Gyógyszernagykereskedelmi Rt.** a **Forrás Vagyonkezelési és Befektetési Rt.**-vel közösen szerzett irányítást a **PharmaChom Gyógyszerkereskedelmi Kft.** felett (Vj-198/2000), csökkentve ezzel a piaci szereplők számát. Versenyszempontból az összefonódás további centralizációt jelent az oligopol szerkezetű gyógyszerkereskedelmi piacon, a piacvezető Hungaropharma részesedése az ügylet eredményeként 30 százalékról 34 százalékra emelkedett. A meglévő piaci szerkezetet (ahol közel azonos súlyú versenytársak vannak jelen) azonban a koncentráció ilyen kis mértékű növekedése érdemben nem befolyásolta. A belgiumi **GlaxoSmithKline Biologicals Manufacturing S.A.** megvásárolta a **Humán Oltóanyagtermelő és Gyógyszergyártó Rt.** Vakcina Üzletágát (Vj-177/2001). A korábbi években a HUMÁN Rt. a Magyarországon kizárólag az üzletág által gyártott gyógyszeralapanyagokat döntő részben Belgiumba exportálta, kisebb részben pedig saját maga használta fel. A kizárólagos gyártás a versenyszempontok vertikális hatásait vizsgálva a hazai gyógyszertermelők piacra lépésének esélyei szempontjából nem kedvező, azonban az említett vertikális versenyprobléma nem az összefonódás következménye, így azt a Versenytanács nem értékelte az összefonódás hátrányaként.

145. A vertikális kapcsolatok elmélyülését szolgálta egy lapkiadó irányításszerzése egy nyomda felett **Axel Springer-Magyarország Kft.** irányítás szerzése a **Szilády Nyomda Kft.** felett (Vj-149/2001.), és egy nyomda irányításszerzése egy lapkiadó felett: **Láng Kiadó és Holding Rt. a Geomédia Kiadói Rt.** (Vj-38/2001.). Horizontális összefüggésben az első esetben az összefonódással közel 20 százalékra növekszik a piaci koncentráció a lapnyomtatás területén, mert az Axel Springer-Magyarország Kft. irányítása alatt álló Déli Nyomda piaci részesedése 8,4 százalékos ma, a Szilády Nyomda 11,2 százalékos részesedéssel rendelkezik. Vertikális szempontból az egyes vállalkozások piaci részesedésének nagysága, továbbá a más nyomdákhoz, illetve kiadókhoz fordulás lehetőségének fennállása alapján egyik összefonódás sem gyakorol – a Versenytanács véleménye szerint – kedvezőtlen hatást a belföldi piacra. Ugyanakkor a koncentráció növekedés mérsékelt versenykorlátozó hatásával szemben olyan közös beszerzési konstrukció kialakítására nyílik a tranzakció eredményeként lehetőség, amely volumengazdaságossági hatásánál fogva költségtakarékossági előnyöket jelent. A Versenytanács engedélyezte az **Axel Springer-Magyarország Kft.** irányítás szerzését a **Postabank Press Hirdetésszervező Rt.**, valamint a **KH Invest Befektetési Tanácsadó Kft.** felett (Vj-48/2001). A tranzakció célja volt a Világ-gazdaság című napilap megszerzése, és ezzel az Axel Springer-Magyarország Kft. megjelenése a gazdasági lapok piacán. A magyarországi sajtópiacot az oligopol piaci struktúra jellemzi. Az Axel Springer sajtócsoport meghatározó szerepet játszik a különböző tematikájú – és így egymást nem helyettesítő – magazinok piacán, az öt millió feletti olvasó számból piaci részesedése 23-41 százalék között szóródik. Ez a körülmény különösen előtérbe helyezte az összefonódás vizsgálatánál a portfólióhatás elemzését, mivel a tevékenységi kör kiszélesedésének lehetnek a vertikális kapcsolatok koncentrációja révén kedvezőtlen, a verseny intenzitását csökkentő hatásai. A vizsgálat nem tárt fel a verseny csökkenésére utaló körülményeket, ezt egyrészt kizárták a lapkészítés szakmai jellemzői, vagyis a helyi lapok nyomása helyben történik, az országos megjelenésű Világ-gazdaságot pedig központilag nyomják, a reklámszerzés tekintetében ugyancsak kizárhatónak ítélte a Versenytanács a vertikális kapcsolatok átrendezését.

2.3. A bírósági felülvizsgálat tapasztalatai

146. A hatályos versenytörvény – csakúgy, mint az előző – lehetővé teszi, hogy az ügyfél a GVH érdemi határozatának felülvizsgálatát keresetben kérje (megtámadja) a bíróságon. A kereset nyomán indult közigazgatási perben – melyet I. fokon a Fővárosi Bíróság, II. fokon pedig a Legfelsőbb Bíróság folytat le – a bíróság a GVH határozatát megváltoztathatja, illetve a határozatot hatályon kívül helyezve új eljárás lefolytatására kötelezheti a GVH-t.

147. Az előző és a hatályos versenytörvény alapján eddig összesen 457 közigazgatási per indult, amelyekből ezidáig 372 zárult le jogerősen. Ezek közül a bíróságok 31 esetben változtatták meg részben vagy egészben a GVH határozatát a jogalap tekintetében (vagyis, hogy történt-e jogsértés, vagy sem), 44 ítéletben pedig kisebb-nagyobb mértékben csökkentette a bíróság a GVH által kiszabott bírságot. További 15 olyan ügy volt, amelyben a bíróság új eljárás lefolytatására kötelezte a GVH-t.

2.3.1. Korábban hatályos versenytörvény

148. Az 1996 végéig hatályos versenytörvény alapján hozott és az érintettek által a bíróságon megtámadott, összesen 290 határozat felülvizsgálata a Fővárosi Bíróságon lezárult, és a Legfelsőbb Bíróságon is csupán három per van folyamatban.⁴³

149. 2001-ben több olyan per zárult le a Fővárosi és Legfelsőbb Bíróság előtt, melyek különös jelentőséggel bírnak a jogalkalmazás számára. **A kávékartell ügyben** (Vj- 185/1994) a GVH megállapította, hogy öt vállalkozás jogsértést követett el, amikor termelői árakat három lépcsőben összehangolt módon emelték meg. A perben az elvi jelentőségű kérdés az volt, hogy a versenytörvénybe ütköző magatartás kizárólag közvetett bizonyítékokkal – vagyis a magatartás összehangoltságának tényére egyértelműen utaló bizonyítékok (pl. jegyzőkönyvek vagy leve-

⁴³ A témával kapcsolatban további információk találhatóak a Táblázatok c. rész 6.1. és 6.2. táblázatában.

lek) hiányában – bizonyítható-e. A Fővárosi Bíróság ítéletét követően a Legfelsőbb Bíróság is helybenhagyta a GVH azon állítását, mely szerint a törvény által tiltott összehangolt magatartás közvetett bizonyítékokkal is alátámasztható. Ez azt is jelenti, hogy a versenytársak párhuzamos piaci magatartását jogellenesnek lehet minősíteni, ha eljárásukra az összehangoláson kívül más gazdaságilag elfogadható magyarázat nincsen.

150. Jelentőséggel bír a Legfelsőbb Bíróság azon ítélete is, mely megerősítette a Versenytanács álláspontját⁴⁴, miszerint elvileg nincs akadálya annak, hogy egy ügyvéd egyéni ügyvédként saját személyében, vagy az ügyvédi iroda – mint gazdasági vállalkozás – a versenyjog alanya legyen. A **Budapesti Ügyvédi Kamara** megtámadta a határozatot, és a Fővárosi Bíróság ítéletében – megváltoztatva a versenytanácsi határozatban foglaltakat – általánosan és kategórikusan kijelentette, hogy az ügyvéd vagy az ügyvédi iroda díjazás fejében végzett tevékenysége nem tartozik a versenytörvény hatálya alá, mivel e tevékenység intézményesen nem nyereség és vagyonszerzési céllal végzett tevékenység. A Legfelsőbb Bíróság ítéletében azonban kiemelte, hogy a vállalkozói minőség versenyjogi szempontú megítélésére sem a Ptk.-ból, sem az egyéb jogszabályok gazdálkodó szervezetekre vonatkozó fogalom meghatározásaiból nem lehet következtetni, mert a versenyjogot alkalmazó szervezet csak a versenytörvény fogalom meghatározását veheti figyelembe eljárása során. Jogszerűnek tartotta a Legfelsőbb Bíróság a versenytanácsi határozatban foglalt kijelentést, mely szerint az ügyvédi tevékenység nincsen kizárva a versenytörvény hatálya alól. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy az autonóm döntéssel, saját kockázatvállalással megvalósuló piaci cselekvés képezheti a versenytörvény alkalmazásának alapját (pl. megbízás alapján történő képviselő), míg a nem autonóm elhatározású piaci tevékenységre (pl. hatósági kirendelés alapján ellátott képviselő vagy alkalmazott ügyvéd által ellátott munkavégzés) nem terjed ki a versenytörvény hatálya. A Legfelsőbb Bíróság tehát helyben hagyta a kamara által az indokolás tekintetében megtámadott versenytanácsi határozatot.

⁴⁴ Vj-119/1996

151. Az **Első Magyar Koncessziós Autópálya** ellen indult ügyben hozott határozat (Vj-188/1996) felülvizsgálata során a Legfelsőbb Bíróság elvi érveléssel szögezte le, hogy a koncessziós szerződésekben szereplő kérdések vonatkozásában alkalmazható a versenyjogi kontroll, mivel a koncessziós szerződésben kikötött ár nem hatósági ár, és nincs olyan jogszabályi rendelkezés, mely kiemelné a koncesszor gazdasági tevékenységét a versenytörvény hatálya alól. E mellett megállapította azt is, hogy az indokolatlan egyoldalú előny elbírálásánál a versenytörvény szabályozásából kell kiindulni, illetve rámutatott arra, hogy nem azonos a feltűnő aránytalanság polgári jogi és versenyjogi megítélése. A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság hatályon kívül helyezte a Versenytanács határozatát, és azt új eljárás lefolytatására kötelezte.

152. Nem zárult még le ugyanakkor több versenytanácsi határozat⁴⁵ bírósági felülvizsgálata, mely az **Antenna Hungária AM-mikro szolgáltatásának** és a kábeltelevíziós műsorszolgáltatás egymással való helyettesíthetőségének kérdésében mutathat iránymutatást. Korábbi Legfelsőbb Bírósági ítéletek – megváltoztatva a versenytanácsi határozatban foglaltakat – megállapították, hogy a két szolgáltatás helyettesíti egymást. A megváltozott erőfölény fogalom, a részletesebb versenytanácsi indoklás és a piaci szolgáltatásokban bekövetkező változások azonban eredményezhetik a Legfelsőbb Bíróság álláspontjának módosulását.

153. A 2001-ben jogerős ítélettel befejeződött nyolc per közül egy⁴⁶ zárult a GVH határozatának jogalap tekintetében történt megváltoztatásával. Ezzel a jogalap tekintetében jogerős megváltoztatott ítéletek száma 27-re emelkedett⁴⁷.

⁴⁵ Vj-63/1997., Vj-99/1998., Vj-5/1999.

⁴⁶ Az ítélet ezzel a Vj-165/1995-ös határozatot változtatta meg, s a korábbi Legfelsőbb Bírósági gyakorlatot követve az AM-Mikro szolgáltatás és a kábeltelevíziós szolgáltatás egymással való helyettesíthetőségét állapította meg.

⁴⁷ A témával kapcsolatban további információk találhatóak a Táblázatok c. rész 6.3 táblázatában.

154. A jogalap tekintetében jogerősen egészében megváltoztató bírósági ítéletek az összes jogerős bírósági döntés hét százalékát teszik ki. Ez – függetlenül a még le nem zárult csekély számú ügy végkimenetelétől – azt jelzi, hogy az előző versenytörvény alkalmazásában nagyfokú jogalkalmazási harmónia volt a GVH és a bíróságok között, melynek értékelésénél attól sem lehet eltekinteni, hogy a versenyjog 1991-től gyakorlatilag teljesen új jogágként jelentkezett a magyar joggyakorlatban.

2.3.2. Hatályos versenytörvény

155. A jelenleg hatályos versenytörvény alapján 1997-2001. között hozott 190 **jogsértést megállapító** határozatnak kevesebb, mint a felét, 92 határozatot támadtak meg a bíróságon. Ezen belül 2001-ben a 27 jogsértést megállapító határozatból tizet támadtak meg, ami 37 százalékot tesz ki. Emellett az 1997-2000. időszak egészét és a 2001. évet is az jellemzi, hogy míg a fogyasztók megtévesztését megállapító határozatokat viszonylag magas arányban tudomásul veszik a marasztaltak, addig a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés esetében szinte minden esetben megtámadják a GVH határozatát (pl. a 2001. évben mindkét gazdasági erőfölénnyel való visszaélést megállapító határozat bírósági felülvizsgálatát kérték a felek).

156. A **megszüntetést elrendelő** határozatok ellen az eljárás alá vont vállalkozások értelemszerűen nem élnek jogorvoslattal, az eljárást kezdeményező bejelentők azonban viszonylag gyakran fordulnak bírósághoz. 1997-2001. között (nem számítva az eljárás teljes körű szünetelése utáni megszüntetését elrendelő határozatokat, amelyek ellen nincs jogorvoslat) összesen 336 megszüntető határozatot hozott a Versenytanács, amely közül 69-et (20,5 százalék) támadtak meg a bejelentők a bíróságon. A 2001. évi arány ezzel gyakorlatilag azonos, 21,7 százalék volt⁴⁸.

157. A GVH a 2001. évben két esetben (Vj-62/2001 és Vj-116/2001) kötötte feltételhez az **összefonódást**. Az érintettek mindkét esetben elfogadták a Versenytanács döntését, és nem fordultak bírósághoz.

⁴⁸ A témával kapcsolatban további információk találhatóak a Táblázatok c. rész 7.1. táblázatában.

158. A jelenlegi versenytörvény alapján eddig (1997-2001.) megtámadott 167 határozat közül 127 határozatot a Fővárosi Bíróság már elbírált, és közülük 77 közvetlenül, 13 pedig a Legfelsőbb Bíróság ítélete nyomán **jogerőre emelkedett**.⁴⁹ 2001-ben a Fővárosi Bíróság 22, a Legfelsőbb Bíróság pedig hét jogerős ítéletet hozott.

159. A Fővárosi Bíróság 2001-ben egy esetben változtatta meg a GVH határozatát⁵⁰, s ezzel – az eddig jogerősen befejezett 77 per közül – háromra emelkedett azon ügyek száma, melyekben a GVH határozatát megváltoztató ítélet született. A kiszabott bírságot mérsékelő fővárosi bírósági ítélet 2001-ben nem született⁵¹.

160. Az infokommunikációs szektorral kapcsolatosan kiemelés érdemel az elmúlt évben meghozott két – nem jogerős – elsőfokú bírósági ítélet. Mindkettőben a GVH-nak a távközlési piacnyitással kapcsolatos stratégiai elképzeléseire vonatkozó elveit hagyta jóvá a bíróság az adott versenytanácsi döntések elfogadásán keresztül. Az egyik ügyben⁵² a tatai kábeltelevíziós hálózat MATÁVKábelTV Kft. általi megvásárlását tiltotta meg a Versenytanács, míg a másikban⁵³, a MATÁV Rt.-nek a nemzetközi internet protokoll alapú hangátviteli piacon gyakorolt magatartásának a visszaélésszerűségét mondta ki.

161. A Fővárosi Bíróság 2001-ben a versenytanácsi határozatok közül egy⁵⁴ esetben kötelezte új eljárás lefolytatására a GVH-t. Ezzel a hatályon

⁴⁹ A témával kapcsolatban további információk találhatóak a Táblázatok c. rész 7.2. és 7.3. táblázatában.

⁵⁰ A Vj-57/2000. ügyben az ítélet azt állapítja meg, hogy az Érdi Önkormányzat nincsen erőfölényben a lapkiadás tekintetében, s nem minősül erőfölénnyel való visszaélésnek az Érdi Tükör újságnév és címer használatának önkormányzati testületi döntéssel történő visszavonása.

⁵¹ A témával kapcsolatban további információk találhatóak a Táblázatok c. rész 7.3. táblázatában.

⁵² Vj-212/1999.

⁵³ Vj-21/2000.

⁵⁴ A megismételt eljárás során a Versenyhivatalnak azt kell megállapítania – a Dunaújvárosi Gázipari Kft., a Déldunántúli Gázszolgáltató Rt., a Déldunántúli Építő és Szolgáltató Kft., valamint a DD Gázmű Kft. ellen indított eljárás kapcsán -, hogy az eljárás alá vontak erőfölényes helyzete mikortól meddig állt fenn, illetve az általuk kibocsátott számlák végösszege tartalmaz-e indokolatlan előnyt. A Versenytanács a bírósági ítéletben foglaltakat figyelembe véve új határozatot hozott, melyben megszüntette az eljárást (Vj-185/2001).

kívül helyező és új eljárásra utasító határozatok száma 10-re emelkedett.

2.4. Bírságbeszedési gyakorlat

162.A Versenytanács jogsértés megállapítása esetén bírságot szabhat ki, ami – a jogsértő magatartás további folytatásától való eltiltás mellett – a törvénybe ütköző magatartás másik szankciója. Alapvető érdek fűződik ahhoz, hogy a végrehajtható bírságok behajtása kellően hatékony legyen.

163.A 2001-ben 24 bírságot kiszabó határozatot hozott a Versenytanács. Az összesen kiszabott bírság összege 73 600 eFt.

164.A 2001. évben hozott határozatok nyomán már befizetett bírság 22 300 eFt. A korábbi években kiszabott, de a 2001. évben befizetett bírság összege 296 610 eFt.⁵⁵ A különbséget nagyrészt a bírósági ítéletek nyomán a 2001. évben jogerőssé vált határozatokból adódik. Kiemelkedő jelentőségű a bírságok szempontjából a Kávékartell ügy, melynek jogerős lezárását követően 260 000 eFt bírságot fizettek be az eljárás alá vontak. A GVH és az APEH között 1997. évben létrejött megállapodás alapján a GVH az önkéntes teljesítés elmulasztása esetén az APEH-et kéri fel a bírság – mint adók módjára behajtható köztartozás – behajtására. Az APEH 1997-2001-ig kb. 40 000 eFt. bírságot szedett be. Az együttműködés kedvező hatással van a bírság befizetésére, amit jelez, hogy évről évre növekszik a befizetett bírság összegének aránya.

III. VERSENYPÁRTOLÁSI TEVÉKENYSÉG

165.A versenypártolás a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) azon tevékenysége, amelynek révén az állami döntéseket a verseny érdekében igyekszik befolyásolni. Ennek során a GVH él a versenytörvényben foglalt jogosítványokkal, hivatkozhat a versenyhez fűződő alkotmányos garanciákra, és fordulhat a nyilvánossághoz. Az állami döntések kifejezés itt magában foglalja a közpolitikák (public policies) kialakítását, azok alkalma-

zását, valamint egyedi adminisztratív lépéseket vagy beavatkozásokat, amelyeket a kormányzat, illetve egyéb állami szervek végeznek.

166.A versenypártolási tevékenység egyik legfontosabb formája a jogszabály-véleményezési tevékenység, de egyéb lehetőségek is rendelkezésre állnak, mint például a szignalizáció. Egyes esetekben, illetve kérdéskörökben a GVH maga is kezdeményezően lép fel, szerepe nem korlátozódik más szervezetek magatartásával kapcsolatos reakcióra.

167.Az alábbiakban külön-külön mutatjuk be azokat a területeket, ahol a GVH aktív szerepet vállalt; a hivatal jogszabály-véleményezési tevékenységét, valamint egyéb versenypártolási tevékenységét. A könnyebb áttekinthetőség kedvéért, a GVH aktív szerepvállalását részletező fejezetben egyben áttekintjük az ott érintett kérdésekkel kapcsolatos teljes versenypártolási tevékenységünket is.

3.1. Aktív szerepvállalás a versenyt érintő kérdésekben

168.A szabályozás egységes elvei (az egyetemes szolgáltatás meghatározási igénye, finanszírozása, az infrastruktúrához való hozzáférés biztosítása) alapján az év közepére elkészült **hírközlés**ről szóló törvény egyetlen jogszabályba foglalta össze a távközlési és a postai tevékenységek szabályait. Ezt, az európai országokban egyedülálló megoldást – a szakmai körök egyetértése mellett – tartalmazta a jogszabály előkészítésének kiindulásaként szolgáló, a törvény koncepcióját tartalmazó Kormányhatározat.

169.A hírközlési törvény előkészítésének kormányzati koordinációját 1999 nyarán kezdte meg illetékes minisztériumként a KHVM, majd 2000 nyarán vette át a feladatot az akkor a Miniszterelnöki Hivatal vezető miniszter felügyelete alatt létrehozott Informatikai Kormánybiztosság. A mintegy két éves kodifikációs folyamat egyik fontos tanulságaként fontos megjegyezni, hogy – többek között – a gazdasági ágazatok átfogó újraszabályozása esetén kiemelt figyelmet kell szentelni a valós stratégiai kérdésekre koncentrálnó koncepcióalkotásnak. A folyamat során a kialakított koncepcióhoz igazodva, ám annak folyamatos kritikájával szükséges a jogszabály-előkészítést végre-

⁵⁵ A témával kapcsolatban további információk találhatóak a Táblázatok c. rész 5.2. táblázatában.

hajtani. A hírközlési törvény sajátossága, hogy olyan életviszonyokat szabályoz, amelyek napról napra változó jellemzőket mutatnak mind hazai, mind nemzetközi vonatkozásban.

170. Valószínűsíthetően a hosszas előkészítés alatt a felelős intézményben bekövetkezett változásnak és az adott ágazat állandó fejlődésének volt köszönhető, hogy a jogszabály-előkészítő folyamat utolsó fázisában is felmerülhettek olyan stratégiai jelentőségű kérdések, amelyek részletes elemzésére a korábbi fázisokban nem volt lehetőség. Éppen ezért említésre méltó az a körülmény, hogy a hiányzó stratégiai elemzés elvégzése érdekében a kodifikációs munka végső felvonása időszakában a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter létrehozott egy olyan bizottságot, amelybe nemcsak szűken véve a kodifikációért felelős intézményt vonta be, hanem a hírközlési ágazatra vonatkozó tudományok elméleti kérdéseiben jártas intézményként a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanácsot is. Ezen túl közvetlenül biztosította a hírközlési piacnyitás folyamatának jogalkalmazói folyamatában majdan résztvevő legfontosabb közigazgatási szervek részvételét is. A jogalkalmazói feladatok közül kétségkívül a legfontosabb szerep a Hírközlési Felügyeletnek jut, éppen ezért ezen intézmény bevonása természetesnek tekinthető és munkája különös jelentőséggel bírt a jogszabály-előkészítésben. Kiemelendő továbbá, hogy a stratégiai előkészítés ezen szűkkörű formájában is biztosítottá vált a GVH részvétele, felismerve azt a körülményt, hogy a hírközlési jogszabályokban való külön nevesítés nélkül is várhatóan jelentős jogalkalmazói feladat hárul az intézményre a monopolpiac lebontására váró piacnyitási folyamat menedzselése során. Az említett jogszabály-előkészítésre hivatott együttműködés ugyan korlátozott lehetőségekkel rendelkezett – tekintettel arra, hogy ez a munka 2002 februárjában kezdődött meg, és a jogalkotási program szerint a törvényt a tavaszi ülészig végéig el kellett fogadnia az Országgyűlésnek –, ám sok tekintetben mégis képes volt egyes stratégiai kérdések feltárására.

171. Mivel a **GVH a szektor újraszabályozási folyamatában kezdetektől fogva tevékenyen részt vett**, közvetlen tanúja lehetett annak, hogy a két hírközlési részterület piacának együttes, egységes szabályozása elhibázott döntés volt,

miután a kétféle tevékenység több elemében különbözik, mint amennyiben hasonlít egymáshoz. A szolgáltatás általánosan vett absztrakt tárgya a „hír” ugyan azonos, viszont „megjelenési formája” és ennek megfelelően a továbbításra irányuló tevékenység, a technológiai folyamat alapvetően más. (Hasonló szabályozási problémákat generálnánk abban az esetben is, ha a vasúti, a közúti, a légi és a vízi fuvarozás szabályait egyetlen törvényben kívánnánk összefoglalni.) Ez az utólag világossá vált dilemma – amely a törvény előkészítésének szakaszában már feloldhatatlannak bizonyult – rányomta bélyegét az elkészült törvényre és a végrehajtására kiadott jogszabályokra egyaránt. Az eredmény az, hogy a hírközlési törvény túlságosan távközlés centrikus lett, a postai szolgáltatásokra kevesebb figyelem jutott, a rá vonatkozó szabályok helyenként ellentmondásosak, kevésbé kiérlelték.

172. A postai tevékenységek újraszabályozásának kétségtelen hozadéka az úgynevezett **fenn-tartott postai szolgáltatások egységköltségének meghatározására** irányuló „Origo” projekt végrehajtása volt, melyet külső tanácsadó cég közreműködésével a hírközlési hatóság koordinált. A HIF – az IKB, a PM, a KöViM, a Posta és a GVH egy-egy munkatársának részvételével – létrehozott egy „Irányító Bizottságot”, amely folyamatában követte a tanulmányok elkészültét és szakmai döntéseket hozott egyes részanyagok elkészülte után. A költségtanulmány képezi az alapját a fenn-tartott postai szolgáltatások költségorientált ár meghatározásának és a tiltott keresztfinanszírozás megakadályozásának.

173. A GVH határozottan és sikerrel támogatta – az EU vonatkozó rendeletével összhangban – a távbeszélő szolgáltatói piacon jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltató előfizetői hurok megnyitására irányuló kötelezettségének törvényben való rögzítését, ugyanakkor ezen kötelezettség (a hazai többszereplős piaci feltételekhez igazodó) differenciálását. Az aszimmetrikus szabályozás ezen eleme a kisebb méretű helyi koncessziós társaságokat kívánta helyzetbe hozni annak érdekében, hogy megkapaszkodhassanak a piacon, mintegy ellensúlyt képezve a piacvezető szolgáltatóval szemben.

174. A GVH nem helyeselte a távközlési hálózaton keresztül történő Internet elérés általános jellegű hatósági áras szabályozását abból kiindulva, hogy a nagy üzleti felhasználók részére az Internet szolgáltatás alapvetően nem a távbeszélő hálózat igénybevételével zajlik és ezen a részpiacra verseny van. A törvény hatályba lépése óta eltelt idő alatt az Internet szolgáltatás díja körül kirobbant vita arra enged következtetni, hogy önmagában az Internet szolgáltatás hatósági árszabályozásával nem oldódik meg a lakosság nagy tömege számára az Internet megfizethető elérése.

175. Ami a **hírközlési piac** verseny előtt való megnyitását illeti, **két területen nem könyvelhet el sikert a GVH.** Az egyik, az **országos műsor-szétosztás és műsorszórás** – indokolatlanul – továbbra is kizárólagos joggal végezhető, koncessziós tevékenység maradt, ami ellentétes Magyarország jogharmonizációs kötelezettségével. A témában el nem fogadott GVH javaslat a koncesszió helyett egyedi engedélyezési rendszer kidolgozására irányult. A másik a „kijelölt **egyetemes postai szolgáltató**” közszolgáltatását finanszírozó fenntartott szolgáltatás körén túli további **kizárólagos jogokkal** való megtámogatása (postai pénzforgalmi és pénzügyi szolgáltatások és a belföldi postautalvány szolgáltatás nyújtása). Az EU vonatkozó irányelvvel ellentétes megoldás magyar belső jogrenddel kapcsolatos szakmai felügyeleti hatásköri kérdéseket is felvet, amelyekre nem született megnyugtató válasz. A GVH minden lehetséges fórumon kifejtette – ám nem talált megértésre –, hogy a kizárólagos jogok széleskörű fenntartása túlterjeszkedik a szabályozással elérni kívánt célon, nem felel meg a versenykorlátozás arányossági követelményének. Fontos hangsúlyozni, hogy a GVH minden területen az elvileg megalapozott szabályozást tartja elfogadhatónak.

176. A távközlési piac liberalizálásának paradoxona, hogy az effektív verseny kialakulásáig tartó **átmeneti** periódusban a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókkal szemben sokrétűbb, bonyolultabb működési szabályokat szükséges előírni, mint a kizárólagos jogok érvényesülésének idejében. A részletekbe menő szabályozásra egyrészt azért van szükség, hogy megakadályozza a piacon levő szolgáltatók visszaélő magatartását az újonnan piacra lépő versenytársakkal

szemben, másrészt az új piaci szereplők előnyére pozitívan diszkrimináló szabályokkal meggyorsítsa a kívánatos piaci struktúra kialakulását. Az **aszimmetrikus szabályozás** értelmében ezért a törvénynek többletkötelezettségeket kell megfogalmaznia az eddig kizárólagos jogokat élvező, de még jó pár évig domináns helyzetben levő szolgáltatókra nézve a többi távközlési szolgáltatóval szemben. Ugyanakkor a GVH szükségesnek tartotta hangsúlyozni az aszimmetrikus szabályozás átmeneti jellegét, következésképpen rövid idő elteltét követő felülvizsgálatának szükségességét.

177. A GVH szabályozási célként képviselte azt az elvet, hogy a piacnyitást követő időszakban a **szolgáltatások közötti versenyt** kell elősegíteni (ezért a szabályozás kulcsfontosságú eleme a hálózathoz való hozzáférés biztosítása, valamint a helyi hurok megnyitása), de ezt olyan feltételek között kell tenni, hogy ne lehetetlenítse el a későbbiekben az infrastruktúra-fejlesztést, tehát a hálózatok közötti verseny kialakulását sem.

178. A GVH 2001-ben is javasolta a **kábeltelevíziós szolgáltatás** szolgáltatók és előfizetők közötti kapcsolatokra irányuló szabályozását. Erre a szabályozásra azért lenne szükség, mert látható, hogy a szolgáltatók helyi monopól helyzetét általánosan lehetővé tett magatartások rendszeresen, visszatérően, sőt szinte folyamatosan indukálnak versenyfelügyeleti eljárásokat, amelyek azonban a versenyjog működésének és eszköztárának a szabályozástól való eltérése miatt – több éves tapasztalat alapján – még legalaposabb versenyfelügyeleti munka esetén is csak korlátozottan alkalmasak a problémák valódi kezelésére. A GVH kezdeményezését az érintett tárcák pozitívan fogadták ugyan, de az idő rövidsége miatt azonban a szabályozás mikéntjének kidolgozására már nem volt lehetőség.

179. A GVH számára rendkívül fontos volt a Hírközlési Felügyelet és a Döntőbizottság feladatainak, hatáskörének pontos megfogalmazása, a velük való együttműködés határainak kijelölése. E tekintetben következetesen képviseltük a hírközlési hatóság minél szélesebb körű önállóságot, döntéseiben a diszkrecionális jogosultságot, valamint a szükséges jogorvoslati rendszer megteremtését. A HIF és a Döntőbizottság, valamint a

GVH hatásköre határainak pontosabb meghatározása egyúttal az ágazati szabályozás (EHT) és az általános versenyjog (Tpvt) határpontjainak kijelölését is jelenti. Tekintettel arra, hogy ezek jelentős része a törvényekből teljes pontossággal nem határozható meg, a mindennapok jogalkalmazási gyakorlata során alakul, fontos a hatóságok közötti együttműködés tartalmának, formáinak, módszereinek kialakítása és folyamatos korrekciója a jogalkalmazási tapasztalatoknak megfelelően.

180. A szektor dinamikus fejlődése és az Európai Unió hírközlési szektorra vonatkozó szabályainak változása felvetette annak a szükségességét, hogy a hírközlési tárgyú jogszabályok által kialakított rendszer felülvizsgálatát még 2002 folyamán megkezdje a jogalkotó a piacnyitásra és a verseny kiterjesztésére vonatkozó célok tükrében. Ez a felülvizsgálati igény meghatározott rendelkezésekre vonatkozóan kormányhatározatban is megerősítést nyert. A GVH azért is tartja fontosnak az **általános felülvizsgálatot**, a tapasztalatok összegezését, mert a jogszabály előkészítés folyamatában tett, de el nem fogadott javaslatok, előzetes aggályai a tényleges folyamatok tükrében igazolást nyerhetnek, s az általa szükségesnek tartott korrekciókat megalapozottan lehet végrehajtani.

3.2. Jogszabály-veleményezési tevékenység

181. A versenytörvény rendelkezése szerint a GVH elnökével egyeztetni kell minden olyan előterjesztés és jogszabály tervezetét, amely a GVH feladatkörét érinti.⁵⁶ Az előterjesztéseket és tervezeteket előzetesen közigazgatási államtitkári értekezleten kell megtárgyalni, amely a Kormány általános jellegű döntés-előkészítő testületként működik. Az államtitkári értekezleten részt vesz a GVH elnökhelyettese, így a GVH jogszabály-veleményezési tevékenysége ezen a fórumon is érvényesülhet. Emellett az államtitkári értekezlet alkalmas arra, hogy a GVH – mintegy az utolsó pillanatban – tudomást szerezzen, és szerencsés esetben véleményt is alkosson azon előterjesztésekről, amelyekről korábban nem volt tudomása. Még emellett is előfordul, hogy a véle-

ményezési kompetenciánk sérül, s a verseny feltételeit érintő fontos jogszabályok elkerülnek a GVH-t. 2001-ben – az előző évekhez képest kevesebb, közel 300 előterjesztés és jogszabály tervezet érkezett véleményezésre, ezeknek azonban megközelítőleg a 30 százaléka nem érintette a GVH feladatkörét, mintegy egyharmada viszont részletes véleménykifejtést igényelt.

182. A GVH jogszabály-veleményezési jogának gyakorlása során a szabályozással érintett piac versenyfeltételeit vizsgálja, piacra lépési feltételek változása esetén azt mérlegeli, hogy a szabályozással elérni kívánt cél összhangban van-e a szabályozási eszközökkel, ezek nem fejtenek-e ki a várt eredményhez képest aránytalan versenykorlátozást. Kizárólagossági jog biztosítása esetén fel kell tenni a kérdést, hogy azt feltétlenül indokolja-e valamilyen közszolgáltatás ellátása, és ha igen, akkor a monopolhelyzetbe kerülő piaci szereplő magatartásának szabályozása képes-e megakadályozni az erőfölénnyel való visszaélést. A hatósági árak megállapításával foglalkozó rendeletek esetében a GVH, jellemzően nem az ár konkrét nagyságát vizsgálja – hiszen az a szabályozó felelőssége –, hanem általában a versenyt torzító keresztfinanszírozás elkerülése érdekében a verseny- és nem versenyszférába tartozó szolgáltatások költségeinek számviteli elkülönítésére hívja fel a figyelmet.

183. A 2001. évben folytatódott az **energetikai piacnyitást** szolgáló törvények kidolgozása. Több területen (villamos energia, földgáz, kőolaj, bányá) elkezdődött az EU-csatlakozásból fakadó jogharmonizációs kötelezettségeink végrehajtása, amely egyrészt új jogszabályok megalkotásával, másrészt jogszabály-módosítással jártak. Ebből a kodifikációs folyamatból a beszámoló két törvénnyel foglalkozik részleteiben: a villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvénnyel (VET), illetve a még előkészítési fázisban lévő gázszolgáltatásról szóló törvénytervezettel (GSZT-tervezet).

184. A **villamos energiáról szóló törvény** elkészítése során a GVH újra felhívta a figyelmet a törvénytervezettel kapcsolatos korábban is hangoztatott ellenvetéseire, mint a kettős vertikum problémája, a befagyott költségek kompenzációja és a számviteli leválasztás, amelyek nehezítik a valódi verseny kialakulását. Ugyanakkor a GVH

⁵⁶ Tpvt. 36. § (3) bekezdés

a kodifikációs munka során két kérdésre – az ágazati felügyeleti hatóság megerősítésére és a tervezett összevásárlási korlátozásokra – összpontosított. A VET IX. fejezete egyfajta szektorális fúzióellenőrzési rendszert ír le, amelyhez a verseny érdekében kialakított összevásárlási korlátok is tartoznak, és amelynek érvényesítése a Magyar Energia Hivatal (MEH) feladata. A tervezett rendszert a GVH korábban az ideálisnál jóval merevebbnek tartotta, ugyanakkor elismerte, hogy valamiféle, a versenytörvényen túlmenő, szektorspecifikus szabályozás szükségességét, és végső soron elfogadta a javasolt megoldást. Sajnálatos módon azonban, a jogszabályalkotási munka finisében a GVH-val történő egyeztetés nélkül a IX. fejezetbe került egy olyan rendelkezés is (103 § (3) bekezdése), amely a MEH-et a korábbi változatoknál jóval általánosabb fúzióellenőrzési hatáskörrel ruházná fel 2003-tól. (Ezt részletesebben is taglalja e beszámoló 1.2.2. A szélesebb jogi környezet változása c. fejezete.) Örömteli ugyanakkor, hogy a VET lényegében megteremtette a független felügyeleti hatóságot az energia szektorban, a Magyar Energiahivatalt, de látjuk, hogy még számos ponton további erőfeszítésekre van szükség annak érdekében, hogy a rendszerirányításért felelős MAVIR is erős és független szereplője legyen a részlegesen liberalizált energiapiacnak.

185. A gázszolgáltatás tekintetében is elkezdődött a kodifikációs munka. Ebben az esetben a GVH-nak ismételtén azt kellett tapasztalnia, hogy a Gazdasági Minisztériumban nem készült el időben a törvénytervezetet megalapozó háttéranyag, amelyet a GVH csak a tervezet egyeztetésének második körében kapott kézhez. A GVH ebben az esetben is a leválasztásokkal kapcsolatos versenypolitikai szempontokra és a befagyott költségek szigorú kezelésére hívta fel a jogalkotó figyelmét. A GSZT-tervezetével kapcsolatban azonban más szempontok is felmerültek. A MOL gázüzletágának valószínűsíthető eladása és a gázpiac részlegesen versenypiacá történő alakulása egymást erőteljesen befolyásoló tényezők. A MOL ezen üzletágának egy, a verseny szempontokat is érvényesítő értékesítése jó hatással lehet a piacnyitás sikerére.

186. A hazai energiapiaci liberalizációs törekvések kapcsán érdemes lenne elgondolkodni az EU-gyakorlaton, ahol a villamos energia- és

gázpiaci irányelv alkalmazását követően az uniós tagországok két pólus körül tömörültek: az egyik pólus szinte teljes mértékben megnyitotta energetikai piacait, a másik országcsoport azonban csak az irányelv által megszabott mértékig hozta létre a versenypiacot. Az irányelvek kapcsán a választ adók 80 százaléka az irányelveken túlmutató nyitást javasolt, míg 70 százalékuknak az volt a meggyőződése, hogy a leválasztások tekintetében szigorúbb szabályokat kellene életbe léptetni⁵⁷. A hazai nyitás szempontjából mindkét irányelvi kritika megfontolás tárgyát képezheti.

187. 2001 folyamán több, elsősorban rendeleti szintű szabályozás érintette a **gyógyszerpiacot**. Ezek egy része a gyógyszer árrés szabályozással függött össze, emellett érdemi jogszabály módosítás történt a gyógyszerpromóciós tevékenység szabályozásában. A gyógyszer-támogatási előirányzat betartását elősegítő intézkedésekről szóló előterjesztéssel kapcsolatos hivatali vélemény kitért az árrés szabályozás problémáira, részben pedig a **gyógyszer-ismertetési tevékenység szabályozásának** módjára. A GVH szerint is szükség van a gyógyszerügynökök tevékenységének szabályozására, jogi korlátok meghatározására. Kételyeit fejezte azonban ki azzal kapcsolatban, hogy az előterjesztésben megjelenő jogi megoldás alkalmas a szabályozási cél elérésére. A szabályozás szigorúan korlátozza a gyógyszeripart a gyógyszer promóció, a szponzoráció alkalmazásában, ami azonban – különösen, hogyha az állam nem gondoskodik a kieső források pótlásáról – oda vezethet, hogy ez a forrás rejtett utakon fog bekerülni az egészségügybe. Fontos megjegyezni, hogy véleményünk szerint a rendelet tartalma elsődlegesen a gyógyszerismertetést végző személyek, szervezetek tevékenysége szabályozásának tekinthető, s hibás lenne csupán reklámszabályozásként felfogni. Ennek azért van különös jelentősége, mert hatásköri és eljárási szempontból lyukassá válik a rendszer, amennyiben a reklámjogot tekintjük háttérjognak. A reklámtörvény értelmében ugyanis a fogyasztóvédelmi hatóság hatásköre nem terjed ki a gyógyszer promóciós tevékenység, valamint a szponzorálás ellenőrzésére,

⁵⁷ COM (2000) 125 final, pp 5-6.

hanem csupán a reklámozásra vonatkozó szabályokat ellenőrizheti. Ezzel összefüggésben érdemes még megemlíteni a GVH-nak az **orvosok**, fogorvosok, gyógyszerészek és klinikai szakpszichológusok folyamatos **továbbképzéséről** szóló 73/1999. (XII. 25) EÜM rendelet módosítására irányuló tervezettel kapcsolatos véleményét. A GVH a szabályozási cél megvalósíthatósága érdekében a gyógyszer gyártó vagy forgalmazó szervezettől származó anyagi támogatásokra vonatkozó korlátozás zárttá tételét javasolta, egyúttal fenntartásait fogalmazta meg a rendelkezések betarttatásával, valamint a kieső finanszírozási források pótlásával kapcsolatosan.

188. A gyógyszer kiskereskedelmi árreak módosításával kapcsolatosan alapvető problémának láttuk, hogy az árreak módosítását nem támasztották alá számítások, így nem volt megállapítható, hogy a módosítás összhangban van-e az ártörvény rendelkezéseivel (fedezetet biztosít-e a kiskereskedelem indokolt költségeire, és biztosít-e jövedelmet), azaz az árreak a módosítás után továbbra is megfelelően biztosítja-e a patikák jövedelmezőségét, és ezáltal a fogyasztók ellátását. Mindezen túl a GVH ismételten kifejtette azt a véleményét, hogy az árreak-szabályozás jelenlegi módszere elfedi a gyógyszer piac valós szabályozási problémáit, ezért indokolt lenne a gyógyszerpiac ár- és támogatás-szabályozás rendszerének újragondolása. Az árszabályozás témája felmerült még a gyógyszerkészítési (magisztrális) díjakról szóló EÜM rendelet módosítása kapcsán is. A GVH véleményében hangsúlyozta, hogy a rendelet ellentétbe kerülhet az ártörvény rendelkezéseivel tekintettel arra, hogy a miniszternek csupán a legmagasabb árreak meghatározására van joga. Ezzel ellentétben a miniszteri rendelet részben nem kereskedelmi árreaket szabályoz, hanem készítési, azaz szolgáltatási díjakat, másrészt rögzített, nem pedig maximált árat határoz meg.

189. Az egészségügyi közszolgáltatások nyújtásáról, valamint az orvosok jogállásáról szóló törvény tervezete a GVH álláspontja szerint a korábbihoz képest jó irányba fejlődött. Kétségtelen tény, hogy a törvény az egészségügy átalakításának problémáit nem képes megoldani, de a korábbihoz képest szabályozottabb feltételrendszert teremt, ami szükségesnek tekinthető. A tör-

vénytervezettel kapcsolatban több témához tettünk észrevételt. Az „egészségügyi közszolgáltatás” fogalmába tartozó funkciók – az állami szabályozó szerepének és a tulajdonosi, vagyongazdálkodási szerepkörének elkülönítését – határozottabb különválasztását javasoltuk hangsúlyozva, hogy ezek a tervezetben nem válnak szét egyértelműen, és így hosszú távon a szabályozási és tulajdonosi funkciók keveredése a versenysemleges szabályozási környezet kialakulását gátolhatja, káros piactorzítások forrásává válhat. A piaci viszonyok átláthatóságát növeli az, hogy a közfeladat ellátásra a szerződéses partner kiválasztása pályáztatási rendszerben kerülhet sor. A közfeladat-ellátási szerződés és a közfeladat-átvállalási szerződés eseteiben a GVH szükségesnek tartotta a szerződés legrövidebb, illetve leghosszabb időtartamának meghatározását a versenypiaci szituáció lehetővé tételének érdekében. Ez az időtartam – a parlamenti fázisban képviselői módosító javaslat nyomán – véleményünk szerint sajnálatos módon túlságosan hosszú lett (25 év), ami a piaci struktúra túlságos megmerevedését eredményezheti olyan körülmények között, amikor közgazdaságilag (a befektetések megtérülésének szükséges idejével) ez nem indokolható. Ezzel összefüggésben szükségesnek láttuk azt is, hogy a közfeladat ellátási „fővállalkozói” szerződések esetén is történjen meg – 2-3 év alatt – e szerződések összhangba hozása a törvényi előírásokkal. Ilyen rendelkezést a törvény ma nem tartalmaz. Csak remélni lehet – de a garancia hiányzik –, hogy a közfeladat ellátásért felelős önkormányzatok nem tartós helyi monopolhelyzetek kialakulását fogják segíteni, hanem a versenybarát, hatékonyságra ösztönző megoldásokat részesítik előnyben. A verseny indokolatlan korlátozásának tekintjük azt a korlátozást is, melynek értelmében az egészségügyi célvagyon megszerzője csak a vagyontárgyat használó egészségügyi szolgáltató lehet, hiszen ez a külső tőkebeáramlást akadályozhatja. Álláspontunk szerint az orvosi szolgáltatások piacán az árverseny korlátozása (Magyar Orvosi Kamarának adott szabályozási jogosítvány) sem indokolható. Egyetértettünk azonban elvi megfontolások alapján azzal, hogy a gyógyító egészségügyi szolgáltatások nyújtásában sem közvetlenül, sem közvetetten ne vegyenek részt olyan vállalkozások, amelyek a kapcsolódó piacon (gyógyszer, orvostechikai eszköz) érdekel-

tek. Kétségtelen ugyanakkor az, hogy a közfeladat ellátásból a kapcsolódó piacok résztvevőinek teljes kitiltása azzal a veszéllyel jár, hogy éppen a potenciálisan érdekelt és befektetni képes vállalkozói kör kerül kizárásra. Ez pedig egy erősen tőkehiányos helyzetben a szolgáltatási szektor átalakulásának megindulását nehezítheti, gátolhatja. Elképzelhető, hogy ez a szabály túlzottan szigorú korlátot jelent majd, s szükség lehet a szigor olyan irányú enyhítésére, amely a befektetéseket bár nehezíti, de nem teszi lehetetlenné, ugyanakkor garanciákat ad arra, hogy az e területekről érkező befektetők kontroll alatt maradjanak, irányítási jogokhoz sem külön-külön, sem együttesen ne jussanak.

190. A tankönyv törvény végrehajtására készült az oktatási miniszter rendelet tervezete **a tankönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint a tankönyv ellátás rendjéről**. A rendelet több olyan problémát is a felszínre hozott, amely már a törvény megalkotásakor is látható volt: a tankönyvvé nyilvánítási eljárás eljárási költségei, a tankönyv listára kerülés feltételeinek meghatározása, a pályázati feltételek meghatározása, a tankönyvtámogatásokhoz való hozzáférés lehetőségének szabályozása stb. Több negatív, normatívnak nem tekinthető állami beavatkozás jelzi azt, hogy a piaci szereplők szempontjából indokoltak azok a jogi megoldások, amelyek az állami szervek döntéseinek normativitását garantálják, s az állami szervek versenytorzító beavatkozási lehetőségeit minimalizálják, ugyanakkor azonban a fogyasztók védelmét biztosítják. A tankönyv törvény nem határozza meg kielégítően azt, hogy a miniszter milyen szempontok alapján határozhatja meg a tankönyv listára kerülés egyes fontos feltételeit („beszerzési ár” illetve „aránytalanul magas ár” mértéke). Véleményünk szerint éppen ezért a miniszter, amennyiben a rendeletében ezekre szempontokat adna, akkor ezzel önkorlátozást vállalna ugyan, de a tankönyv piac szereplői számára átláthatóbb szabályozási feltételrendszert hozna létre. Fontos problémának látjuk még a tankönyvpiacon is – hasonlóan a gyógyszerismertetés, és promóció szabályozásának indokaihoz –, hogy a tankönyv megismeretési és a forgalmazási tevékenység esetén van-e, és milyen a szabályozás tartalma az iskoláknak, az iskolában forgalmazási tevékenységet végzőknek a tankönyves vállalkozók „ügynökévé”

válása ellen. Ennek egyik eszköze lehet az iskolai terjesztőknek fizetett forgalmazási ügynöki jutalék maximálása, a promóciós tevékenység korlátozása. Ugyancsak normatív szabályozást igényel véleményünk szerint az, hogy a tankönyvkiadás támogatásához való hozzájutásnak (pl. pályázati rendszer) mi a rendje. A rendelet tervezet nem tartalmazott kielégítő megoldást erre a problémára.

191. A tervezési minták oltalmának szabályozásáról szóló előterjesztés visszatérő problémát hozott újra felszínre. A **szellemi tulajdonjogok** szabályozási rendszerébe illeszkedve az új jogszabály is bevezeti a formatervezési mintákra vonatkozóan a nemzeti jogkimerülés jogintézményét a korábbi nemzetközi jogkimerülés helyett. Mint azt a GVH már többször jelezte az államigazgatási egyeztetések során, a nemzeti jogkimerülés gyakorlatilag a kizárólagos joggal rendelkező jogtulajdonos döntésétől teszi függővé, hogy megengedi-e az először külföldön forgalomba hozott jogtiszta termék magyarországi importját, végső soron tehát **a nemzeti jogkimerülés korlátozza az – egyébként nem hamis – áruk importját**. Ez a szabályozás valójában az áruk szabad mozgását korlátozza Magyarország és más országok, így Magyarország és az EU között is. Minderre tekintettel a GVH azt javasolta, hogy az új törvény megalkotása kínálja lehetőséggel élve az összes szellemi tulajdonjog vonatkozásában vizsgálják felül a jogkimerülés szabályozását. Az Igazságügyi Minisztérium mindazonáltal elhalasztotta ennek a javaslatnak a megvalósítását. Mindenképpen fontosnak tartjuk, hogy a szellemi tulajdonjogok területén a 2002-ben esedékes, a jogharmonizációt teljessé tevő jogalkotásban, a magyar fogyasztók érdekeinek megfelelően kerüljenek kiigazításra a törvényi előírások, s mielőbb szűnjenek meg a jogvédett, eredeti termékek párhuzamos importját akadályozó, ezáltal monopolhelyzetet, s magasabb árakat lehetővé tevő szabályozások.

192. A **felntőtképzésről szóló törvény** tervezetével kapcsolatban az alapvető kifogásunk az volt, hogy egy korábban nem szabályozott piacon jelenik meg ez az új szabályozás úgy, hogy az előterjesztés nem tartalmazott érdemi információkat a várható piaci hatásokról, így a szabályozás mélységének és terjedelmének indokoltsága, igazolása hiányzott. Aggályosnak tartottuk azt is, hogy a „rendszeresen végzett iskolarendszeren

kívüli képzés”, meghatározással túl széles körre terjeszti ki a törvény a szabályozási beavatkozás határát, bár a végleges törvényi szöveg megnyugtatóbbnak tűnik, mert szűkebben, a nyilvántartásba vett intézményekre terjednek ki a szigorúnak tekinthető rendelkezések.

193. Fontos lépésnek tekintjük a **közvetítői tevékenységről** („mediáció”) szóló törvény tervezetének elkészültét, bár a ciklus végi törvényalkotási hajrában ennek elfogadása már elmaradt. Érdemi szabályozási koncepcióbeli változáson is keresztül ment a tervezet, hiszen – részben a GVH észrevételei nyomán – az előterjesztő elállt attól, hogy ez a tevékenység az ügyvédség számára fenntartott tevékenység legyen, s a mediátori működést tágabb személyi kör számára teszi lehetővé. A szakmai kamarák működése során tapasztalható versenykorlátozó törekvések ismeretében elleneztük a Közvetítői Kamara létrehozásának szándékát, ami szintén meghallgatásra talált. Bár a GVH a közvetítői díjak kérdésében a felek szabad megállapodását támogatta, a tervezet az igazságügyi miniszternek adna szabályozási jogosítványt a díjak maximálására. (Megjegyezzük, hogy véleményünk szerint ebben az esetben szükség lenne az ártörvény kiegészítésére is.) Tekintettel arra, hogy a tervezet az Országgyűlésnél van, indokolt lenne mielőbb megtárgyalni és elfogadni, hogy kialakulhasson ez az új, permegelőző egyeztetési fórum, mely csökkentheti a bíróságok leterheltségét, s az ellenérdekű felek megegyezésére, együttműködésére alapítja a viták eldöntését.

194. Az elmúlt évben már írtunk a koncessziós díjak és a frekvenciahasználati díjak ÁFA kötelezettsége, illetve ezzel összefüggésben a közigazgatási tevékenység értékelésével kapcsolatban kialakult GVH véleményről. A közigazgatási szervek tevékenységének adózási szempontból való megítélése változatlanul ellentmondásoktól terhes, az azonos jellegű – jellemzően hatósági jogalkalmazói – tevékenységeket a különböző jogszabályok eltérően szabályozzák, a KSH, a PM és az APEH jogalkalmazása – részben ebből adódóan is – indokolatlan eltéréseket mutat. Számtalan olyan – főként **az igazgatási szolgáltatási díjak** nagyságának megállapítására vonatkozó – jogszabályt véleményezünk évről évre, amelyben ez a gond előfordul (2001-ben a mérés-

ügyi igazgatási szolgáltatási díjak). Versenypolitikai szempontból a problémakör azért érdemel említést, mert ez az – elvi alapot nélkülöző – következetlenség azt eredményezi, hogy az eltérő piacokon tevékenykedő vállalkozások között indokolatlan megkülönböztetések, eltérő nagyságú piacralépési terhek alakulnak ki, csupán attól függően, hogy az adott konkrét közigazgatási tevékenységre vonatkozó jogszabály, illetve jogértelmezés hogyan alakul. A probléma az állami szervek közigazgatási tevékenységének következetlen megítélésére vezethető vissza. A közigazgatási szervek különböző jellegű közigazgatási eljárásokat folytatnak le. A vállalkozások mint ezen eljárások igénybevevői, az utóbbi években ezekért az eljárásokért egyre nagyobb hányadban igazgatási szolgáltatási díjakat fizetnek, nem pedig eljárási díjakat. Az igazgatási szolgáltatási tevékenység esetén a díjak kialakításakor biztosítani kell a költségekkel való arányosságot, míg az eljárási díjak esetén ilyen előírás nincsen. A gond már ott kezdődik, hogy az azonos jellegű eljárásokra a különböző eljáró szerveknél más-más díjak vonatkoznak (pl. a GVH kérelemre indult fúziós eljárásaiért eljárási díjat kell fizetni, míg a HIF vagy a MEHI tartalmilag hasonló eljárásaiért igazgatási szolgáltatási díjakat, egyúttal ez utóbbiakat ÁFA-val is megterheli az állam). Az ÁFA mértéke is eltérhet aszerint, hogy a KSH hogyan sorolja be az adott hatósági tevékenységet. Így van példa 25 és 15 százalékos ÁFA-ra, de előfordul, hogy tárgyi adómentesnek tekintik, és ekkor végül nem terheli ÁFA az ügyfelet. A GVH felfogása szerint az igazgatási szolgáltatási tevékenységet végző közigazgatási szervek jelenleg nem is tartozhatnának az ÁFA törvény alanyi hatálya alá, tekintettel arra, hogy igazgatási szolgáltatási tevékenységük véleményünk szerint nem tekinthető bevétel elérése érdekében végzett tevékenységnek. A probléma megoldása részben az ÁFA törvény szabályainak egyértelművé tételében rejlik. Fontos lenne azonban a mielőbbi állásfoglalás abban az alapkérdésben, hogy az állam, mint a közigazgatási tevékenység monopóliumának birtokosa, milyen elveket követ akkor, amikor e tevékenységének költségeit a piaci szereplőkre, a jogalanyokra hárítja.

195. További problémát jelent, hogy a közigazgatási szervek nem csupán hatósági jogalkalmazói tevékenységet végeznek, hanem e tevékenység-

gel összefüggésben tulajdonképpen kizárólagos joggal piaci alapon is végezhető szolgáltatásokat is nyújtanak. Több esetben a jogszabályokban az igazgatási szolgáltatási tevékenység részeként jelenik meg a piaci jellegű (pl. minőségellenőrzési, hitelesítési stb.) tevékenység, más esetben azonban ezt a tevékenységet feljogosított szolgáltatók végzik, s az állam a kizárólagos, vagy különleges joggal felruházott szolgáltató igazolása alapján adja ki a hatósági engedélyt. A GVH szempontjából a két megoldás abban különbözik, hogy az első esetben az illetéktörvényi rendelkezés következtében csupán költségalapú ár/díj alakulhat ki, s ezt jellemzően valamelyik minisztérium szabályozza, ezért a versenyfelügyeleti „kontroll” a jogszabály véleményezési tevékenység része. A második esetben azonban, amennyiben nincsen szabályozott ár (márpedig az ártörvény jellemzően ilyet nem tartalmaz), a kizárólagos joggal felruházott szervezet által alkalmazott árak normál versenyfelügyeleti eljárás tárgyai lehetnek. Ez utóbbi esetben az árak tartalma is más, hiszen tartalmazhatnak nyereséget, ami újabb diszkriminációs gond forrása lehet. Az államháztartási reform továbbvitele és a közigazgatási eljárásjog reformja keretében indokolt, hogy az állami szerepvállalást érintően az illetékekre, eljárási díjakra, igazgatási szolgáltatási díjakra, térítési díjakra vonatkozó szabályozás finomodjon, s az elvi alapú rendezésre sor kerüljön.

196. Versenysemlegességi aggályokat vetettünk fel „A hulladéklerakás, valamint a lerakók lezárásának és utógondozásának szabályairól és egyes feltételeiről” szülő KÖM rendelettel kapcsolatban. Eszerint a települési önkormányzat jogkörébe kellene utalni a beszállítási díjak meghatározását, nem pedig az üzemeltetőjébe, hiszen az adott esetben versenytársként is a piacon van.

197. A hulladéklerakás szabályairól és egyes feltételeiről szóló miniszteri rendelet tervezete szerint a települési szilárd hulladék átadásával kapcsolatban az ingatlan tulajdonos által fizetendő **díjat** az üzemeltető határozta volna meg, de mivel ez **kötelezően igénybe veendő szolgáltatás**, igénybevételi díját jogszabályban kellene meghatározni. További kritikaként fogalmaztuk meg, hogy a jogszabály-tervezet a díjkialakítás módszeréhez sem adott támpontot.

198. A veszélyes hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló előter-

jesztés a hulladékkezelés minden fázisára kiterjedően harmonizálni kívánta a hulladékjegyzéket az EU 2002. január 1-én hatályba lépő listájával. Álláspontunk szerint az azonnali harmonizálás az érintett vállalkozásokra jelentős többletköltséget rótt volna, így javasoltuk átmeneti időszak meghatározását.

199. A gazdasági reklámok és üzletfeliratok, egyes közérdekű közlemények esetén a magyar nyelv használatának törvényi előírása szintén többlet költségeket okoz a vállalkozásoknak, ezáltal a fogyasztóknak, ezért indokoltnak tartottuk ebben az esetben is hosszabb átmeneti idő biztosítását, különösen a már meglévő feliratok esetén.

3.3. Egyéb versenypártoló tevékenység

200. A versenytörvény 85. §-a szerint, ha a GVH észleli, hogy valamely **közigazgatási határozat** a verseny szabadságát sérti, a közigazgatási szervet a határozat módosítására vagy visszavonására szólíthatja fel. Ha a közigazgatási szerv a felszólításnak nem tesz eleget, a GVH a határozat bírósági felülvizsgálatát kérheti. 2001-ben ilyen fellépésre nem volt szükség.

201. A GVH az államigazgatási egyeztetés keretében folytatott versenypártolás mellett egyedi ügyekkel kapcsolatban – versenyfelügyeleti feladatain túl – is érvényesíti a verseny érdekeit. Ha valamely ügy körülményei szabályozási hiányosságra utalnak, az illetékes szervhez (többnyire minisztériumhoz) **szignalizációval** élhet, azaz felhívhatja a szerv figyelmét a jogszabályi hiányosságokra. Az év folyamán a GVH szignalizációs levelet egy alkalommal küldött ki a 2001. évi almatermelést célzó támogatással kapcsolatban. A GVH tájékoztatást kért arról, hogy mi indokolja azt, hogy a fenti támogatás csak három megyére terjedne ki, illetve hogy e szelektív támogatás piaci hatásait miképpen vették figyelembe – tekintettel arra, hogy a tervezetben ezekről a kérdésekről nem esett szó. Bár a kapott magyarázatokat nem tartottuk kielégítőnek, a rendelet időközbeni kiadása miatt a további intézkedés okafo-gyottá vált.

202. Ezen túlmenően a GVH **felkérésre vagy saját kezdeményezésből vélemény** alkot minden olyan kérdésben, amely érintheti feladatkörét.

A GVH a versenytörvényt érintő egyes kérdésekben alkotott nem hivatalos állásfoglalásait a hatáskörrel rendelkező közigazgatási szerveknek küldte meg. A 2001. évben mintegy 20 esetben került sor ilyen állásfoglalásra, melyek közül jelentőségüket tekintve az alábbiak érdemelnek említést:

203. A Magyar Országgyűlés Területfejlesztési Bizottságának Elnöke a Magyar Építész Kamara (MÉK) elnökének megkeresésével kapcsolatosan kérte ki a GVH szakmai álláspontját. A MÉK elnöke az építési tervezési díjak nyomottsága, és az építési tervezési munka minőségének garanthatósága miatt tartaná indokoltnak kötelező minimál díjak bevezetését. A GVH véleménye az, hogy hamis az a következtetés, hogy a kontárok és a külföldi tervezők működésétől a piacot, illetve az adóeltitkolás ellen az államot a minimálárak védnék meg. A jelenlegi jogszabályi környezetben ma is tilos jogosulatlanul – engedély nélkül, azaz kamarai tagság nélkül – építéstervezési tevékenységet végezni. Az ilyen esetben az építésengedélyezési hatóságok nem is adhatják ki az építési engedélyt. Mivel az ilyen jogosulatlan tevékenység legálissá tételéhez kamarai tag részvétele is szükséges, ezért maga a kamara kell, hogy fellépjen, és fel is léphet az ilyen gyakorlatok ellen. Az érvényes kamarai etikai szabályzat tiltja is azt, hogy az építész a nevét adja a más által készített tervekhez. Az ilyen anomáliák ellen a kamara az ellenőrzési tevékenysége erősítésével, a szankciók szigorításával, és következetes alkalmazásával tehet. Álláspontunk szerint az építészeti szolgáltatások szakmai színvonalának garanciáit az oktatás szintjére, illetve a szakmai gyakorlati időre vonatkozó előírással megfelelő módon biztosította a jogalkotó akkor, amikor az önálló tervezési jogosultság elnyerésének feltételeként ezeket a kamarai törvényben meghatározta. Számtalan további feladattal és jogosítvánnyal ruházta fel ezen túl a törvény a kamarát, amely jogosítványok a tervezési tevékenység szakmai színvonalának növelése érdekében alkalmazhatók és alkalmazandók. A GVH álláspontja szerint tehát a meglévő jogi eszközök következetesebb, hatékonyabb alkalmazását a MÉK a saját hatáskörében meg tudja tenni, ezen túli többlet eszközöket (pl. különösen a kötelező minimál árak megállapításának joga) nem indokolt adni, mert érdemi többlet garanciát nem adnak, ellenben a versenyellenes hatások igazolhatóak.

204. A gyógyszerpiac akut és idült problémáinak megoldására a kormány különböző fórumokat hozott létre a gyógyszerek árának befagyasztása idején. A 2000-ben kormányrendelettel⁵⁸ létrehozott **Társadalombiztosítási Ár- és Támogatási Bizottság** (TÁTB) munkájában tanácskozási jogot kapott a GVH. E bizottság 2001-ben csupán akkor folytatott munkát, amikor a 2002. évre vonatkozó gyógyszer ártárgyalások az OEP és a gyártók, valamint forgalmazók között lezárultak és az új – a támogatás alapjául elfogadott – árak és támogatási mértékek kihirdetését megelőzően a bizottság a kormány előterjesztést véleményezte.

205. Részben a verseny kialakulása érdekében tett közbenjárás körébe sorolható a GVH és néhány település önkormányzata között zajló vita a **közterület használata, a közterülethez való üzleti célú hozzáférés** témakörében. A felszínre került probléma nem új keletű, mert számos vetülete került már versenyfelügyeleti eljárásban is a GVH látókörébe. A gondok gyökere abban rejlik, hogy a közterület használat, és annak szabályozása körében a települési önkormányzatok egyszerre több jogkörben, funkcióban vesznek részt: egyszerre vannak közhatalmi és tulajdonosi jogosítványaik, de sok esetben ehhez hozzávetődik az, hogy az önkormányzati közigazgatási szervek szakhatósági hatáskörökkel is rendelkeznek. Az állam és az önkormányzatok hatósági, közfeladat ellátási és tulajdonosi minőségének keveredése számtalan, a verseny és a piac kialakulása, és torzításmentes működése szempontjából káros következménnyel jár. A GVH ezért következetesen szorgalmaz minden olyan megoldást, ami az állami szerveknél, és az önkormányzatoknál a közhatalmi és a tulajdonosi minőség szétválasztását, illetve az ilyen az átfedésekből fakadó torz helyzetek elkerülését eredményezi, akár úgy, hogy az állam és az önkormányzatok kivonulnak azokról a piacokról, amelyek vállalkozási, piaci alapon is képesek a hatékony működésre. A közterületen természetesen az önkormányzatok tulajdonosi szerepkörét nem kérdőjelezzük meg. Úgy véljük azonban, hogy a sokasodó problémák arra utalnak, hogy a funkciók keveredéséből fakadó – időnként szinte átláthatatlan – helyzetek megoldására törvényi keretszabályozásban kellene pontosabban meghatározni

⁵⁸ 112/2000.(VI.29.) Korm. rendelet

azt, hogy a kizárólagos tulajdonból fakadó monopolhelyezettel való élésnek, illetve a szabályozási jogkörnek melyek a határai, korlátai.

206. A GVH 2001-ben is rendszeresen részt vett a Külügyminisztérium által működtetett **vám-tarifabizottság ülésein**. A szükségszerűen exportorientált ipari tevékenység nagymértékben importigényes, továbbá a globalizált vállalkozások magyar leányvállalatai – az elektronika, számítástechnika, gépkocsiipar, gépipar, gyógyszeripar területén – ugyanazon anyavállalat más országban lévő leányvállalataitól szerzik be importjuk egy részét. Mindezek a tevékenységek kiváltják a vállalkozások aktivitását, hogy vámcsökkentést, vámelengedést, vámfelfüggesztést kérjenek. A GVH által véleményezett kérelmek száma 2001-ben is 100 fölött volt, amelyek még ennél is több terméket érintettek.

207. 2001-ben folytatódott az Országgyűlés Gazdasági Bizottságának a törvények végrehajtását, társadalmi és gazdasági hatását figyelemmel kíséző albizottsága által a **cementipar privatizációjának társadalmi és gazdasági hatását** feltáró vizsgálata. Az albizottság munkáját intenzíven segítette a GVH. Ennek keretében több alkalommal írásos tájékoztatókat, elemzéseket készítettünk az albizottság felkérésére a GVH – ban rendelkezésre álló piaci információk felhasználásával. A GVH képviselői rendszeresen megjelentek meghívottként az albizottság ülésein. A GVH elnöke két alkalommal, elnökhelyettese egy alkalommal, irodavezetője szintén egy alkalommal válaszolt a képviselők kérdéseire.

208. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének két fontosabb véleményt is küldött a GVH. Az egyikben a **fogyasztók tájékoztatásáról** szóló ajánlás-tervezet továbbfejlesztését javasolta. A tájékoztatás fogalma körülírásának jó megoldása lenne az elektronikus kereskedelem területén alkalmazott mód általánosítása, miszerint a fogyasztó csak akkor léphet tovább a műveletekben, ha a szükséges információkat elolvasta. A pontosításokon túl módszertani elemként javasolta a GVH a szerződési feltételek, tájékoztató anyagok, reklámok laikus fogyasztókon való kipróbálását, illetve azok véleményeztetését a fogyasztóvédelmi szervezetekkel. A másik tervezet, az **ügyfélszolgálat** témakörében kiadásra

kerülő ajánlás fő feladatának a GVH azt tekintette, hogy értelmezze a Fogyasztóvédelmi Törvényben szereplő „ügyfélszolgálat” fogalmát a pénzügyi szféra tekintetében. Abból kell kiindulni, hogy a fogyasztó a szolgáltatásokat a vállalkozás alkalmazottaival személyes kontaktusba kerülve – döntően a fiókokban – veszi igénybe, melyből következően itt a tájékoztatás a fiókhálózati egységek vagy az ügynök feladata. Ettől javasolja a GVH elkülöníteni, illetve egyértelművé tenni az önálló „ügyfélszolgálati iroda” funkcióját. Erre pedig megfelelő megoldás lenne, hogy a vállalkozások „az ügyfelek részére nyitva álló helyiségben ügyfélszolgálatot” működtetnek a fiókokban nem rendezett problémák megoldására, s fontos, hogy a tájékoztatás valamennyi egység és ügynök által teljesítendő kötelezettségként jelenjen meg.

IV. A VERSENYKULTÚRA FEJLESZTÉSE

209. A Gazdasági Versenyhivatal feladata, hogy a versenyfelügyeleti eljárások lefolytatása és a versenypártoló tevékenysége mellett versenykultúra fejlesztő munkájával tájékoztatást adjon a hazai versenyjog és versenypolitika elméleti és gyakorlati kérdéseiről.⁵⁹

210. A GVH 2001-ben is kiemelt jelentőséget tulajdonított a tudományos körökben és az oktatásban folyó, versenyjoggal és versenypolitikával kapcsolatos tevékenységnek. Több munkatársunk oktat rendszeresen versenyjogot, illetve versenyszabályozással kapcsolatos tantárgyakat felsőfokú oktatási intézményekben, valamint tart előadást a szakmai érdeklődők számára.

211. 2001-ben a GVH munkatársai közel 40 előadást tartottak, több mint 21 alkalommal adtak hosszabb interjút, tucatnyi tanulmányt, cikket publikáltak jogi és gazdasági folyóiratokban és szaklapokban.

212. Évente egyre több diák tölti szakmai gyakorlatát a GVH-ban, illetve kéri munkatársaink segítségét szakdolgozat, diplomamunka megírásához.

⁵⁹ A GVH versenykultúra fejlesztésére irányuló tevékenységét a 12. táblázat mutatja be.

A GVH folyamatosan nyújt információt az érdeklődő diákoknak, kutatóknak. A GVH hagyományaihoz híven 2001-ben is megszervezte versenyjogi és versenypolitikai témájú tanulmányi versenyét, de idén az érdeklődés fele akkorára apadt, mint az elmúlt években: csak kilenc darab pályamunka érkezett. A legjobbakat a GVH hivatalos lapjában, a Versenyfelügyeleti Értesítőben tette közzé.

213.A Versenyfelügyeleti Értesítő közli a Versenytanács jelentősebb határozatait, az esetleges jogerős bírósági döntéseket, a fontosabb szakmai elemzéseket. Az ismeretterjesztést segítik a GVH belső kiadványai, valamint a külső érdeklődők előtt is nyitva álló könyvtára. A Versenypolitikai Füzetek sorozatunk az idei évben két számmal bővült. Elkészült az OECD versenypolitikai szabályozás szerepéről szóló elemzésének magyar fordítása, illetve egy másik füzet keretében megjelent a versenytörvénnyel kapcsolatos összes módosítás feldolgozása.

214.A GVH alapító tagja a Magyar Versenyjogi Egyesületnek – amely egyben a Nemzetközi Versenyjogi Liga (LIDC) magyar szervezete –, folyamatosan részt vesz az egyesület keretén belül folyó, versenyjogi ismeretek terjesztésében, és gyakran házigazdája az egyesület rendezvényeinek.

215.2001-ben 938 megkereséssel foglalkozott a GVH ügyfélszolgálat. A megkeresések száma kilenc százalékal nőtt az előző évhez képest, azonban azok jellege, megoszlása változatlan. Az ügyfelek elsősorban szóbeli megbeszélést, tájékoztatást kértek. 2001-ben is nagy számban keresték fel a GVH-t kábeltelevíziós társaságok működésével, illetve különböző közüzemi szolgáltatók számlázási rendjével kapcsolatban. Gyakori ügyfelek az egyes vállalkozások megbízott ügyvédei, de állandó a konzultáció a fogyasztóvédelmi felügyelőségekkel, társhatóságokkal (HIF, MEHI, PSZÁF stb.), különös tekintettel azokra az esetekre, amelyekben a hatásköri hovatartozás tisztázása szükséges.

216.A GVH munkatársai rendszeresen ellátják a sajtót háttér információval, válaszolnak verseny témában felmerült közérdekű kérdésekre. Különösen az egyes, nagyobb érdeklődésre számot tartó ügyeket követő sajtótájékoztatókat kíséri kiemelt figyelem. 2001 folyamán három sajtótájé-

koztatót tartott a GVH. A 2000. évről szóló beszámoló kapcsán is több napi- és gazdasági lapban, valamint televíziós csatornán jelent meg híradás a GVH versenypolitikai ajánlásairól.

217.A 2001. évben különös figyelemmel kísérte a sajtó a GVH cementüggyel kapcsolatos vizsgálatát. Ez a téma a négy nagy országos napilap, két gazdasági napilap és három gazdasági hetilap szintjén több, mint 90 cikket generált az elmúlt esztendőben. Számos adást jelentett a fúziók engedélyezése is. Több, mint 10 cikk jelent meg kiemelten az új versenytanács tagok kinevezése kapcsán.

218. Minőségi változást jelentett a GVH arculatának kialakítása is. Ezen munka keretében a GVH egyrészt új logót kapott, de ugyanakkor létrejött a GVH arculati kézikönyve is, amelynek keretében egységesítésre került számos belső és külső anyag formája. Szintén az arculati váltás következménye volt, hogy megjelent magyar és angol nyelven egy a GVH-ról szóló rövid ismertetőfüzet.

V. INTÉZMÉNYI ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

5.1. Intézményi kapcsolatok

219.A Gazdasági Versenyhivatal (GVH) a legintenzívebb intézményi kapcsolatokat a **Magyar Energia Hivatallal** (MEH) ápolta. Ez egyrészt abból következik, hogy három energiatörvény (villamosenergia-, gázenergia-, távhő-) is tartalmaz előírásokat bizonyos együttműködés megvalósítására. Következik másrészt az energiapiacok összetettségéből, ami azt is jelenti, hogy azoknak csak egyik része szabályozott (amit a MEH felügyel), míg más részei a szabadpiaci „törvények” által vezéreltek, ahol az előforduló magatartászavarok orvoslása a GVH hatásköre. Az együttműködés harmadik színtere következik abból, hogy Magyarország a villamosenergia törvényt és a gázenergiatörvényt EU direktíváknak megfelelően alakítja át, ami növekvő mennyiségű feladatot ró a GVH-ra, hiszen szűkül a szabályozott terület és nő a nem szabályozott.

220.A GVH képviselője állandó meghívottként tagja a MEM által működtetett **Földgázszállítási Tarifa Bizottságnak**. Aktívan vettünk és veszünk részt ebben a munkában, amelynek eredménye részét fogja képezni az új földgáztörvénynek, nevezetesen, hogy milyenek legyenek és hogyan alakuljanak ki a szállítási és tárolási tarifák, mik legyenek a szabályozás elvei és gyakorlata.

221. Szakmai vitákat folytattunk a MEM munkatársaival, mert a törvénykezés szakmai munkájából rájuk háruló részek kidolgozása során elképzeléseik megvitatásához a GVH-t is rendszeresen meghívják. Rendszeres és jónak minősíthető kapcsolatot tartottunk fenn a Gazdasági Minisztériummal és a Pénzügyminisztériummal, a minisztériumok illetékes munkatársaival az új energiatörvények megoldási módozatainak kimunkálásában.

222. Rendszeresen részt vettünk az **Ipari Energiafogyasztók Fórumának** (IEF) tanácskozásain, amelyeken a készülő új villamosenergia törvény aktuális tervezeteinek vitája került napirendre. Az IEF munkatársaival külön is folytattunk konzultációkat.

223. Már második éve vesz részt a GVH véleménynyilvánítási joggal rendelkező megfigyelőként a **Társadalombiztosítási Ár- és Támogatási Bizottság** (TÁTB) munkájában. A bizottság ülésein kerül elfogadásra az a javaslat, amely alapján a kormány félévente dönt a támogatott gyógyszerek és gyógyászati segédeszközök köréről és a támogatások mértékéről.

224. 2001-ben is folytattuk azt a gyakorlatot, hogy kapcsolatot tartunk fenn **szakmai érdekvédelmi szervezetekkel** is. E kapcsolatok rendszerint kétirányúak. A GVH piaci információkat szerezett be ezektől a szervezetektől, illetve bizonyos törvények kimunkálása során a GVH által kialakított vélemények teszteléséhez, annak várható fogadtatásához kértük segítségüket. A szakmai szervezetek rendszerint a GVH által képviselt versenypolitikai álláspont, illetve a versenyfelügyeleti eljárási gyakorlat megismeréséhez kérték a konzultációt. Többé-kevésbé rendszeres kapcsolatban voltunk a Magyar Ásványolaj Szövetséggel, a Gázszolgáltatók Egyesülésével, az Ipari Energiafogyasztók Fórumával, a Távhő Szövetséggel, a Magyar Vegyipari Szövetség Növényvé-

dő Szekciójával, a Magyar Vas- és Acélipari Szövetséggel és a Cementipari Szövetséggel.

225.A GVH a két szervezet közötti Együttműködési megállapodás keretei között folyamatosan kapcsolatot tartott a **Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével** (PSZÁF). Rendszeresen megküldtük részükre az eljárásokkal kapcsolatos tájékoztatásokat és a GVH folyóiratát. Több alkalommal konzultáltunk kölcsönös kezdeményezések nyomán egyes piaci cselekményekről, illetve információkat kértünk a PSZÁF-tól.

226. Ezen kívül alkalmanként különböző témákban konzultáltunk a **penzügyi területen működő szakmai érdekképviseleti szervezetekkel**, rendszeresebben a Magyar Bankszövetséggel és a MABISZ-szal, ritkábban a BAMOSZ-szal, illetve esetenként az MRSZ-szel és a Magyar Marketing Szövetséggel.

227. Az Országgyűlés 2001. nyarán fogadta el az új hírközlési törvényt⁶⁰, mely rögzíti a hírközlési piac felügyeletét ellátó szabályozó hatóság, a **Hírközlési Felügyelet** (HIF) és a GVH közötti együttműködés szabályait. Ennek értelmében mindkét szerv – a titok- és adatvédelemre vonatkozó jogszabályok és egyéb megfontolások figyelembevételével – köteles a másik szerv megkeresésére adott ügyben állásfoglalást, véleményt adni, illetve a másik szervet is érint(het)ő eljárásairól, tudomására jutott adatokról azt tájékoztatni. Az új hírközlési törvényben nem szabályozott kérdésekről, az együttműködés gyakorlati megvalósításáról részletesebben egy a GVH és a HIF között 2002. folyamán megkötendő együttműködési megállapodás fog rendelkezni, melynek elsődleges célja a hírközlési piacon folyó verseny elősegítése a két szerv közti hatáskör- és feladatmegosztás tisztázása révén.

228.A GVH és a HIF között azonban már az új hírközlési törvény hatálybalépését⁶¹ megelőzően is szoros szakmai kapcsolat volt jellemző. A 2001. évben folytatódott az új hírközlési törvény és végrehajtási rendeleteinek megalkotásához kapcsolódó szakmai vélemények és álláspontok egyeztetése. Az új hírközlési törvény és végrehaj-

⁶⁰ 2001. évi XL. törvény a hírközlésről

⁶¹ 2001. december 23.

tási rendeleteinek versenyszempontból talán legfontosabb vívmánya, hogy mind a távközlési, mind a postai szolgáltatások tekintetében előírják a számviteli szeparációt. Ennek fő célja, hogy az egyes szolgáltatási piacokon folyó tevékenységek közti versenykorlátozó hatású keresztfinanszírozási gyakorlat ellenőrizhetővé váljon. Az elkülönítési kötelezettség a bevételek vonatkozásában minden szolgáltatót érint, míg a költségek és ráfordítások esetén csak a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatókra és az egyetemes szolgáltatókra vonatkozik. Az említett jogszabályok megalkotását és szolgáltatók általi majdani alkalmazását elősegítendő, a HIF a közcélú távbeszélő szolgáltatások mellett 2001-ben a postai szolgáltatások költségeinek felmérését is szükségesnek tartotta, melynek érdekében mindkét esetben egy átlátható, a szolgáltatások valódi egységköltségének megállapítását lehetővé tévő költségmodell kialakítását célzó projektet indított. A projektek Irányító Bizottságába a GVH képviselőjét is meghívták, ezáltal azok megvalósítása folyamán a verseny szempontjai is megfontolás tárgyát képezhették, valamint a GVH betekintést nyert a szolgáltatók jelenlegi tevékenységi- és jövedelmezőségi struktúrájába, és képet kapott arról, hogy azok mennyire vannak felkészülve a jogszabályi kötelezettségek teljesítésére.

229. A HIF és a társszervek közti szakmai kapcsolatok elmélyítésének és az új ismeretek megosztásának céljával rendezte meg 2001-ben kétheti rendszerességgel a HIF az ún. Szabályozási Műhelyt, melyre a GVH munkatársai szintén meghívást kaptak. Emellett a napi munkakapcsolatok részeként – a korábbi együttműködési megállapodás értelmében – versenyfelügyeleti eljárásai során a GVH gyakran kért szakvéleményt a Felügyeletől, elsősorban a hírközlésre vonatkozó műszaki kérdésekkel kapcsolatban.

230. A közbeszerzésekről szóló törvény értelmében a GVH elnöke – egy általa kijelölt munkatársán keresztül – részt vesz a **Közbeszerzések Tanácsának** munkájában, képviselve ezen a fórumon is a versenyhez fűződő közérdeket. A versenytörvény és a közbeszerzésekről szóló törvény kapcsolódó rendelkezéseinek tökéletesebb érvényesítése, a GVH kartell felderítési munkája hatékonyságának növelése érdekében a hivatal kezdeményezésére vezetői konzultációt

tartott a GVH, és előkészített egy együttműködési szerződést a két szerv között.

231. Az **ÁPV Rt.** heti Igazgatósági üléseire készített anyagokat rendszeresen megkapjuk. A múlt év során két-három konkrét ügy (fúzió) érintette a GVH-t. A privatizációs folyamatok 2001. évben tovább lassultak, részben a privatizálható vagyon csökkenéséből következően, részben pedig azért, mert a Kormány néhány esetben a Magyar Fejlesztési Bank Rt.-t bízta meg a privatizálással, illetve bizonyos állami feladatok finanszírozásával. 2001. októberében ismét felmerült az ÁPV Rt. megszüntetésének lehetősége, illetve Nemzeti Holding Rt.-ként történő további működtetése. Az előterjesztést írásban véleményeztük, de az ágazati érdekek ütközése miatt az lekerült a napirendről. A 2001. évre „átcsúsztatott” tervezett privatizációk közül továbbra sem valósult meg a Dunafer Rt., a Malév Rt. és a Bábolna Rt. értékesítése, a Hungaropharma Rt. eladása pedig nem zárult le.

232. A Gazdasági Versenyhivatal 2001-ben is rendszeresen részt vett a Külügyminisztérium által működtetett Vámtarifa Bizottság ülésein. E tevékenység kapcsán igyekszünk érvényesíteni azokat a versenyszempontokat, amelyek révén növelhető a magyar ipar versenyképessége. A **Vámtarifa Bizottság** 2001-ben kilenc alkalommal ülésezett. Ez a túlzott gyakoriság a származási szabályok szigorodásának tudható be. Több kontingens kérelem eldöntésében a versenyszempontú megközelítés meghatározó szemponttá válhatott, amennyiben nem volt előzetes politikai elkötelezettség a kérelemmel kapcsolatban, ami a multinacionális cégek esetében nem ritka.

233. Piacvédelmi ügyekkel kapcsolatos feladatok a korábbi éveknél kisebb számban jelentkeztek, mindössze öt ügyben kérték ki a véleményünket. A GVH továbbra is a versenysemleges megfigyelés (monitoring) elrendelése, vámpótlék megállapítása stb. megoldásokat támogatta. A **Piacvédelmi Bizottság** ülései ritkultak, az írásbeli egyeztetés nyert teret.

234. Magyarország és az Európai Unió között folyó csatlakozási tárgyalásokat segítő munkacsoportok (**EITB**) közül kettőben – a 25-ös Vámunió, vámjog és a 26-os Külgazdasági kapcsola-

tok munkacsoportban – képviseltette magát a GVH. Ez utóbbi munkacsoport deregulációs tevékenységében aktív munka folyt 2001-ben, áttekintettük a Külügyminisztérium által összeállított jogszabályokat, és megtettük módosító javaslatunkat, melyben a külkereskedelmi kormányrendeletek nagy részének hatálytalanítását javasoltuk az IM-nek. Az EITB keretében a GVH gondozza a 6. „Verseny” fejezet kapcsán a vállalatokra vonatkozó versenyszabályozással összefüggő integrációs munkát.

5.2. Nemzetközi kapcsolatok

235. Az év során jelentősen előrehaladt az **Európai Megállapodás** versenyjogi rendelkezéseihez kapcsolódó új végrehajtási szabályok kidolgozása. A korábbi szabályozást, mint ismeretes, az Alkotmánybíróság két ponton is aggályosnak találta⁶², ezért vált szükségessé új szabályok megalkotása. Az új megoldás a korábbitól teljesen eltérő szabályozási logikát követ, gyakorlatilag egy új, a közösségi szabályrendet a hazaiba átemelő versenytörvény lépett hatályba (jóváhagyása 2002. márciusában megtörtént), amelyet az EK és Magyarország közötti kereskedelmet érintő versenyjogi ügyekre kell alkalmazni 2002. április 1-től kezdődően.⁶³

236. Folytatódott az **EU csatlakozásra történő felkészülés**, amelynek alapvető célkitűzése, hogy a GVH alkalmassá váljék mindazon feltételek és kritériumok teljesítésére, amelyeket az uniós intézmények (alapvetően a Bizottság) a tagállami versenyhatóságokkal szemben támasztanak. Ezt a felkészülési célt szolgálta, hogy folytatódott a korábbi években megkezdett, a közösségi versenyjogi ügyek feldolgozására irányuló munka, az év során mintegy 20 jogeset ismertetésére került sor.

237. Az EK-s együttműködés keretében került sor, ezúttal már hetedik alkalommal a **Bizottság Verseny Főigazgatóságának** szervezésében a tár-

⁶² 30/1998. sz. AB határozat.

⁶³ 2002. évi X. törvény a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló Európai Megállapodás 62. Cikke (3) bekezdésén alapuló, a Társulási Tanács 2/96. számú verseny végrehajtási szabályokról szóló határozata helyébe lépő 1/02. számú társulási tanácsi határozat kihirdetéséről

sult országok versenyhatóságainak és állami támogatásokkal foglalkozó intézményeinek szokásos éves találkozója, melyen a GVH is képviseltette magát. A rendezvénynek 2001-ben a szlovén főváros adott helyet. A találkozó központi kérdése a koncentrációk (fúziók) ellenőrzése terén nyert tapasztalatok megvitatása volt.

238. „Az Európai Bizottság 2001. évi jelentése Magyarország előrehaladásáról a tagság felé” című dokumentum, miközben elismeri, hogy a 2000. decemberében elfogadott versenytörvény „számos további anyagi és eljárásjogi szabállyal” módosította a magyar versenyjogot, továbbá, hogy „Magyarországon magas szintű a versenyjogi szabályozás, úgyszintén a versenyszabályokkal összefüggő adminisztratív kapacitás” három, a jövőre mutató javaslatot fogalmaz meg: 1) javasolja a jogközelítési munka folytatását, az időközben a közösségi jogban bekövetkezett változások követését, 2) hangsúlyozza, hogy a jövőben a jogalkalmazást illetően a versenyre komoly sérelmet jelentő ügyekre érdemes a GVH kapacitásait összpontosítani, 3) aláhúzza a bírák versenyjogi képzésének fontosságát, különös tekintettel természetesen a közösségi versenyjogi képzés tekintetében.

239. A GVH ebben az évben is igyekezett kivenni a részét az **OECD Versenyjogi és Versenypolitikai Bizottsága** és munkacsoportjai munkájában. Ezt alapvetően a következő témakörökben készített szakmai anyagaink fémjelezték: a kartellvizsgálatok eljárási eszközei; az ártranszparencia versenyjogi vetületei; hozzáférési ár (access pricing); képzési módszerek a GVH gyakorlatában; a portfólióhatások versenyjogi megítélése a magyar fúziós eljárásokban.

240. A GVH az év során megállapodott az **OECD Titkárság Versenyjogi és Versenypolitikai Részlegével**, hogy 2002-től egy hivatali munkatárs delegálásával hozzájárul a nemzetközi szervezet munkájához. Ennek keretében 2002. januárjától a hivatal egy munkatársa egyéves munkaszerződéssel az OECD Titkárság Versenyjogi és Versenypolitikai Részlegén dolgozik.

241. A GVH 2001-ben is részt vett a **Kereskedelmi Világszervezet (WTO) Kereskedelem és Versenypolitika Kölcsönhatásával Foglalkozó**

Munkacsoportjának munkájában. A WTO dohai miniszteri értekezlete nyomán ez a munka 2002-ben egyezmény előkészítő jelleggel folytatódik.

242. 2001-ben is sor került az **UNCTAD** versenypolitikával foglalkozó kormányközi szakértői csoportjának ülésére. A csoport tevékenysége, melynek során alapvetően a fejlődő országok számára biztosít technikai segítségnyújtást, egyre inkább más nemzetközi szervezetekkel, elsősorban a WTO-val, a Világbankkal és az OECD-vel, koordináltan folyik. A munkacsoport 2001. évi ülésén beszámoltunk a magyar versenyjognak a legutóbbi három évben bekövetkezett fejlődéséről és a GVH fennállásának első 10 évében folytatott jogalkalmazási gyakorlatáról.

243. 2001-ben három alkalommal került sor az **Egyesült Államok versenyhatóságai** (az Igazságügyi Minisztérium Antitröszt Részlege, valamint a Szövetségi Kereskedelmi Bizottság) közreműködésével, az USAID program keretében szakmai együttműködésre, amely kifejezetten a GVH szakértői körének továbbképzését célozta, kétnapos tanácsadói/konzultációs rendezvények keretében.

244. Az év során egyre inkább kirajzolódott egy olyan tendencia, hogy a GVH a nemzetközi együttműködés keretében a korábbi tanácsokat és technikai segítséget fogadó szerep mellett lassan a tanácsadói szerepet is felvállalja, a versenyjogi fejlődés szintjén alacsonyabban álló országok számára. Az év során ennek több megnyilvánulási formája is volt:

- Az Orosz Föderáció Versenypolitikai és Vállalkozásösztönzési Minisztérium mintegy 25 fős küldöttsége kapott átfogó tájékoztatást és konzultációs lehetőséget a magyar versenyjogi szabályozásról és jogalkalmazási gyakorlatról, hogy a magyar tapasztalatokat mélyebben is megismerhessék.
- Az USAID szervezésében a GVH és az Egyesült Államok két versenyhatósága közösen szervezett szemináriumot a dél-kelet európai (örmény, román, bolgár, horvát, bosnyák, macedón, szlovén) országok közelmúltban megszervezett versenyhatóságai képviselőinek, amely során egy a vizsgálati technikákra súlyozó esetjogi játékokra került sor.

- Az OECD Titkárság Versenyjogi és Versenypolitikai Részlege szervezésében, az OECD-s panel egyik tagjaként a GVH egy munkatársa részt vett a dél-kelet európai országok versenyhatóságai részére szervezett szemináriumon, amelyen konkrét jogeset feldolgozó gyakorlatra került sor. Az 1990-es évek első felében a GVH még mint a rendezvények kedvezményezettje vett részt hasonló szemináriumokon.

- A GVH egy másik munkatársa a Német Technikai Együttműködési Társaság és a Kínai Reform és Fejlesztési Intézet (China Institut for Reform and Development) által a Kína WTO csatlakozásával összefüggésben szervezett, az infrastruktúra reformjával foglalkozó 3. Nemzetközi Szemináriumon (Haikou, október 22-24.) vett részt a magyar tapasztalatok előadójaként.

- A magyar versenyjogi harmonizáció tapasztalatainak közvetítésére egy egész napos rendezvény keretében került sor macedón köztisztviselők részére a német Institut für Europäische Politik szervezésében.

245. A GVH nagyon fontosnak tarja ezeknek az ismereteknek a közvetítését, hiszen ez a magyar versenyjogi szabályozás és gyakorlat nemzetközi elismeréseként is értékelhető. Ugyanakkor az esetek döntő részében ezekre az eseményekre külső finanszírozással került sor, hasonló akciók kezdeményezésére belső forrásokból egyelőre még nem látszik lehetőség.

246. A GVH nemzetközi együttműködési gyakorlatában 2001. folyamán tovább folytatódott az a gyakorlat, hogy konkrét versenyjogi ügyekben főképpen a közép- és kelet-európai országok versenyhatóságaival, nem kifejezetten megállapodásokon alapuló, rugalmas formában folyik aktívan tapasztalatcsere. A megkeresések kölcsönösen, 2001-ben főleg cseh, román, és szlovák kapcsolatfelvételek érdemeltek említést.

247. A GVH nemzetközi kapcsolatai szempontjából a korábbi évek során az EK társulási megállapodás végrehajtása, az EU csatlakozással kapcsolatos feladatok, illetve 1999-ben döntően az OECD „Szabályozási reform” programjával

összefüggő tennivalók voltak a legfontosabb elemek. A 2000. év során a nemzetközi együttműködést a pragmatizmus jellemezte, egyrészt az uniós tagságra felkészülés, másrészt a GVH mindennapi munkájának a nemzetközi versenyjogi gyakorlat tapasztalataival történő segítése került egyre inkább előtérbe.

VI. MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK ÉS EGYÉB INFORMÁCIÓK

248. 2001-ben a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) feladatait átlagosan 120 fős létszámmal oldotta meg. Az engedélyezett létszám 124 fő volt.

249. A GVH igyekszik munkatársait megtartani, illetve az egyre több fiatal, nyelvtudással, több diplomával rendelkező kolléga számára vonzóbbá tenni a GVH-t. E célt szolgálja a Miniszterelnöki Hivatal által meghirdetett EKKÖ program is, amely az európai uniós felkészülés kapcsán ösztöndíjasok foglalkoztatását jelenti. A GVH öt ösztöndíjast foglalkoztat, és erre a továbbiakban is lát lehetőséget.

250. A hivatal, figyelemmel az előző években már tudatosan előkészített EU csatlakozási munkálataira, továbbra is fontos feladatának tekinti az EU tagságra való felkészülést. A jövőbeli csatlakozás szellemében képezi munkatársait: nyelvi képzéssel, szakmai tanfolyamokon való részvétellel, bel- és külföldi szakkönyvek biztosításával, más társatóságokkal történő együttműködéssel.

251. A szakmai továbbképzést, információk és tapasztalatok gyűjtését szolgálja munkatársaink részvétele egyes – hazai és külföldi – szakmai konferenciákon, szemináriumokon.

252. A GVH saját bevétellel nem rendelkezik. A kivetett bírság és az eljárási díj összege a központi költségvetésbe folyik, bár az eljárási díjak egy részét az eljárás során felmerülő külön költség (pl. szakértői díj, minőségvizsgálat) megtérítésére lehet fordítani. Ez az összeg azonban az összes kiadáshoz képest csekély.⁶⁴

253. 2001-ben az Állami Számvevőszék az előző évi költségvetési beszámolót a hagyományos és az újonnan kialakított, ún. financial audit módszerrel is vizsgálta, hiányosságot nem talált.

254. A Pest megyei Területi Államháztartási Hivatal Ellenőrzési Osztálya is tartott ellenőrzést a családtámogatásokkal kapcsolatosan és hiányosságot nem talált.

255. A versenytörvény 2001. február 1-én hatályba lépett módosítása a munkatársak jobb anyagi megbecsülését is lehetővé teszi.

256. Ugyancsak pozitív változást jelent, elsősorban a felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkező munkatársak számára, a köztisztviselők jogállásáról szóló törvényben foglalt módosítás is. A felsőfokú végzettséggel nem rendelkező köztisztviselők részére e törvény keretei között történt módosítás jelentős mértékű pozitív anyagi változást nem jelentett. Az alapfokú végzettséggel rendelkező munkatársak átsorolásra kerültek a Munka Törvénykönyve hatálya alá. A GVH igyekezett biztosítani számukra a köztisztviselőknek járó egyéb, illetve adható juttatásokat.

257. A 2001. évi előkészületek után a GVH 2002. februárjában új székházba költözhetett, hiszen a Lánchíd Irodaház, ahol a GVH korábban tevékenykedett, értékesítésre került. A megfelelőbb infrastruktúrát és munkakörülményeket biztosító új székhely az V. kerület, Alkotmány u. 5. szám alatt van, egy irodatömbben és közös üzemeltetésben a Gazdasági Minisztériummal. A költözés 2001. november végére terveztük, de az építési és szerelési munkák elhúzódása miatt annak időpontja 2002-re tolódott. Az építések, átalakítások és korszerűsítések a Kincstári Vagyoni Igazgatóság közreműködésével valósultak meg. Az új irodabútorok és berendezések beszerzésére, illetve kisebb felújításokra a 2001. évre tervezett költségvetésünk biztosított pénzeszközöket. E beruházások azonban a költözés időpontjának módosulása miatt nem valósultak meg teljeskörűen, így e kiadások lényegében áthúzódtak 2002-re. Az új irodaházzal kapcsolatosan ezért 2002-ben a korábbi évekhez képest jelentős többletkiadások várhatók.

⁶⁴ A hivatal anyagi helyzetét a 13. táblázat mutatja be.

TÁBLÁZATOK

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

A GVH ELJÁRÁSAI

1. Az elintéztett bejelentések jellemző adatai	62
2. A versenyfelügyeleti eljárások összefoglaló adatai	62
3. A vizsgálati szakaszban határozattal lezárt ügyek	62
4. A Versenytanács által hozott ügyzáró határozatok	
4.1. Áttekintés	63
4.2. Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása	64
4.3. Erőfölénnyel való visszaélés	64
4.4. Versenykorlátozó megállapodások	65
4.5. Összefonódások	66
5. Bírságok	67
6. Az előző versenytörvény alapján hozott versenytanácsi határozatok a bíróságon	68
7. Versenytanácsi határozatok a bíróságon (jelenlegi versenytörvény)	69
8. Marasztalással zárult versenytanácsi határozatok	70
9. A Versenyt korlátozó megállapodásokkal kapcsolatos versenytanácsi határozatok	73
10. A vállalkozások összefonódásának ellenőrzése	74
11. Szünetelést követő ügyzáró határozatok	79

A GVH EGYÉB TEVÉKENYSÉGEI ÉS JELLEMZŐI

12. A GVH versenykultúra fejlesztésére irányuló tevékenysége	81
13. A GVH anyagi helyzete	82

⁶⁵ Az ügyzáró versenytanácsi határozatokat bemutató táblázatokban használjuk a GVH beavatkozás fogalmát. Ez a fogalom azt ragadja meg, hogy a GVH versenyfelügyeleti eljárásai révén elvileg – a Versenytanács ügyzáró határozataiból kiolvasható módon – a versennyel kapcsolatos folyamatok másként alakultak, mint ahogy egyébként alakultak volna. A GVH beavatkozás gyűjtőfogalom amely ügýttípusonként eltérő konkrét tartalommal bír.

Ide tartozik az ügyzáró határozatok közül a jogsértés megállapítását kimondó határozat – ideértve a szünetelést követő marasztaló határozatot is – (hiszen ez a magatartás abbahagyására kötelezéssel és esetleg és szankcióval is jár). Szintén ide tartozik a szünetelés utáni megszüntető határozat (hiszen ilyenkor az eljárás alá vont teljesítette vállalásait). Ugyancsak ide tartozik az engedély illetve mentesítés megtagadása vagy feltételhez kötése, és a GVH versennyel kapcsolatos aggályainak önkéntes figyelembe vétele, vagyis a kérelem visszavonása vagy a megállapodás/tranzakció módosítása (hiszen ilyenkor a GVH fellépésére a vállalkozások tervei nem vagy nem eredeti formájukban valósulnak meg).

Nem öleli fel viszont a GVH beavatkozás fogalma a pusztán az adminisztratív kötelezettségek elmulasztása (pl. mentesítés kérésének elmulasztása) miatt megállapított jogsértést, hiszen ez önmagában az itt használt értelemben nem gyakorol hatást a piacra, mint ahogy a nem ügyzáró határozatok sem.

Fontos ugyanakkor észrevenni, hogy a GVH beavatkozás fogalma nem azonos a GVH működése révén kifejtett hatással. Egyfelől, a gyakorlatban sajnos GVH beavatkozás esetén sem feltétlenül következik be tényleges hatás, vagyis a jogkövetés. Másfelől, a GVH beavatkozás nem fed le minden lehetséges hatást. Először, a GVH nem kizárólag a versenyfelügyeleti eljárásokon keresztül hat a piaci folyamatokra. Másodsor, a GVH beavatkozásnak nem minősülő versenytanácsi határozatok egy részének is van hatása a piaci szereplők magatartására (például azáltal, hogy befolyásolja a jogértelmezést és a jogfejlődést, mivel esetleg egy magatartásról egy jelentősebb ügyben tisztázódik, hogy az nem jogsértés, vagyis problémamentesen gyakorolható a piacon). Végül pedig, a versenyjog, illetve a GVH pusztán léte is hat a piacra (például bizonyos versenyellenes magatartásokat eleve nem tanúsítanak egyes vállalatok önkéntes jogkövető hozzáállásuk, vagy a versenyjog alkalmazási lehetőségének visszatartó ereje miatt). E hatások, illetve az ezeket kiváltó GVH tevékenységek nem számszerűsíthetők ugyan, és nem olvashatók ki objektíven a versenytanácsi határozatokból, de kétségkívül léteznek.

A GVH eljárásai⁶⁶

1. A 2001-ben elintézett bejelentések jellemző adatai

Megnevezés	Ügyek száma
1.1. Az elintézett bejelentések száma:	850
Az összes bejelentésből a bejelentő:	
magánszemély	484
vállalkozás	238
érdekvédelmi szervezet	11
egyéb	29
1.2. Az elutasított bejelentések száma:	508
az elutasítás megoszlása indokok szerint	
személyi érdekeltség hiánya	8
más szerv hatáskörébe tartozik	47
hatály hiánya	254
anyagi jogi feltétel hiánya	78
korábban elbírált ügy	73
csekély súlyú	48
1.3. Versenyfelügyeleti eljárás alapjául szolgáló bejelentések száma:	242
ezek alapján indult versenyfelügyeleti eljárások száma	106
1.4. Jogorvoslati kérelem (bejelentés elutasítása miatt)	
a) Versenytanácsnál:	121
Ebből:	
jogorvoslati kérelemnek helyt adó határozat	28
jogorvoslati kérelemnek helyt nem adó határozat	93
b) Fővárosi Bíróságnál:	17
Ebből:	
jogorvoslati kérelemnek helyt adó határozat	2
jogorvoslati kérelemnek helyt nem adó határozat	15

2. A 2001. évi versenyfelügyeleti eljárások összefoglaló adatai

A befejezett eljárások száma:	193
Ebből:	
a vizsgálati szakaszban határozattal lezárva	10
a vizsgálati szakaszban más üggyel egyesítve	-
versenytanácsi határozattal lezárva	183

3. Vizsgálati szakaszban határozattal lezárt ügyek 2001-ben

Megnevezés	Ügyek száma
A kérelem visszavonása miatt	2
mentesítés iránti kérelem	-
összefonódás engedélyezése iránti kérelem	2
A hiánypótlás elmulasztása miatt	8
mentesítés iránti kérelem	5
összefonódás engedélyezése iránti kérelem	3
Egyéb okok miatt	-

⁶⁶ Ezek a táblázatok csak az 1996. évi LVII. törvény (Tptv.) alapján indított ügyeket tartalmazza. Ezeken kívül 2001-ben egy esetben (Vj-89/2001) a korábbi versenytörvény (1990. évi LXXXVI. törvény) generálklauzulája alapján született határozat, melyben az eljárást a Versenytanács megszüntette.

4. A Versenytanács által 2001-ben hozott ügyzáró határozatok

4.1. Áttekintés

	Ügyek száma	GVH beav. ügytípusok szerint	GVH beav. megoszlása ügytípusok szerint (%)	GVH beavatkozáshoz kapcsolódó bírság (eFt)	GVH beavatkozáshoz kapcsolódó bírság megoszlása (%)	Kérelem elmulasztás miatt kiszabott bírság (eFt)
Erőfölénnyel való visszaélés	33	3	8,1	10 000	16,8	nem értelmezhető
<u>ebből:</u> kizsákmányoló	15	0	0,0	0	0,0	nem értelmezhető
korlátozó	12	0	0,0	0	0,0	nem értelmezhető
vegyes és egyéb	6	3	8,1	10 000	16,8	nem értelmezhető
Versenyt korlátozó megállapodás	10	1	2,7	0	0.0	0
<u>ebből:</u> horizontális	7	1	2.7	0	0.0	0
vertikális	3	0	0.0	0	0.0	0
vegyes és egyéb	0	0	0.0	0	0.0	0
Összefonódás	81	2	5.4	nem értelmezhető	nem értelmezhető	13,900
<u>ebből:</u> horizontális	44	1	2.7	nem értelmezhető	nem értelmezhető	13,900
vertikális	11	0	0.0	nem értelmezhető	nem értelmezhető	0
vegyes és egyéb	26	1	2.7	nem értelmezhető	nem értelmezhető	0
Antitröszt ügyek összesen	124	6	16.2	10,000	16.8	13,900
Fogyasztók döntéseinek tisztességtelen befolyásolása	59	31	83.8	49,700	83.2	nem értelmezhető
<u>ebből:</u> fogy. megtevesztése	56	29	78.4	39,700	66.5	nem értelmezhető
választási szab. korlátozása	2	2	5.4	10,000	16.8	nem értelmezhető
vegyes	1	0	0.0	0	0.0	nem értelmezhető
Mindösszesen	183	37	100.0	59,700	100.0	13,900
Ügyek megoszlása (%)	100.0	20.2				

4.2. Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása (Tpvt III. fejezet)^{67 68}

	Ügyek száma(a)	Megoszlás (%)
Jogsértés megállapítása	25	41,1
Szünetelés utáni megszüntetés	6	10,7
GVH beavatkozás összesen	31	51,8
Egyéb megszüntetés	28	48,2
Egyéb	0	0,0
Ügyek összesen	59	100,0
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság (eFt)	49 700	
Bírságkiszabással zárult ügyek száma	18	

4.3. Erőfölénnyel való visszaélés (Tpvt. V. fejezet)⁶⁹

	Kizsákmányoló ^(a)	Korlátozó ^(a)	Vegyes és egyéb ^(a)	Összesen ^(a)	Megoszlás (%)
Jogsértés megállapítása	0	0	2	2	6,1
Szünetelés utáni megszüntetés	0	0	1	1	3,0
GVH beavatkozás összesen	0	0	3	3	9,1
Megszüntetés (szünetelés nélkül)	15	12	3	30	90,9
Egyéb	0	0	0	0	0,0
Ügyek összesen	15	12	6	33	100,0
Ügyek megoszlása (%)	45,5	36,4	18,2	100,0	
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság (eFt)	0	0	10 000	10 000	
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság megoszlása (%)	0,0	0,0	100,0	100,0	
Bírságkiszabással zárult ügyek száma	0	0	2	2	

^(a) A részletes táblázatokban azon ügyek esetében, melyekben egyszerre több kérdésben született döntés, az adott ügy a legerősebb típusú GVH-beavatkozás sorában jelenik meg.

⁶⁷ 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról – Tpvt.

⁶⁸ Az ügytípusban marasztalással lezárt versenytanácsi határozatok felsorolását a 8.1. táblázat tartalmazza.

⁶⁹ Az ügytípusban marasztalással lezárt versenytanácsi határozatok felsorolását a 8.2. táblázat tartalmazza.

4.4. Versenykorlátozó megállapodások (Tpvt. IV. fejezet)⁷⁰

	Horizon- tális ^(a)	Verti- kális ^(a)	Vegyes ^(a)	Össze- sen ^(a)	Megosz- lás (%)	Hivatalból indult	Hivatal- ból indult megoszlás (%)
Jogszerűtlen megállapodás	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Szünetelés utáni megszüntetés	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Egyedi mentesítési feltétel	1	0	0	1	10,0	0	0,0
GVH aggályainak önkéntes figyelembe vétele	0	0	0	0	0,0	0	0,0
GVH beavatkozás összesen	1	0	0	1	10,0	0	0,0
Egyedi mentesítés	3	1	0	4	40,0	0	0,0
Csoportmentesség megállapítása ^(b)	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Nem esik tilalom alá ^(b)	3	1	0	4	40,0	3	75,0
Nem versenykorlátozó megállapodás ^(b)	0	1	0	1	10,0	1	25,0
Egyéb megszüntetés	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Ügyek összesen	7	3	0	10	100,0	4	100,0
Megoszlás (%)	70,0	30,0	0,0	100,0			
Mentesítés kérésének elmulasztása	0	0	0	0			
Csoportmentesség megvonása	0	0	0	0			
Hivatalból indult	2	2	0	4			
Hivatalból indult ügyek megoszlása (%)	50,0	50,0	0,0	100,0			
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság (eFt)	0	0	0	0			
GVH beavatkozáshoz kötődő bírság megoszlása	-	-	-	-			
a mentesítés iránti kérelem elmulasztása miatt kiszabott bírság (eFt)	0	0	0	0			
Bírságkiszabással zárult ügyek	0	0	0	0			

^(a) A részletes táblázatokban azon ügyek esetében, melyekben egyszerre több döntés, az adott ügy a legerősebb típusú GVH-beavatkozás sorában jelenik meg.

^(b) Hivatalból indult eljárás esetén formailag megszüntető határozat.

4.5. Összefonódások (Tpvt. VI. fejezet)⁷¹

	Horizon- tális ^(a)	Verti- kális ^(a)	Vegyes és egyéb ^(a)	Össze- sen ^(a)	Megosz- lás (%)	Hivatalból indult	Hivatal- ból indult megoszlás (%)
Elutasítás-tiltás	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Engedélyezés feltétellel	1	0	1	2	2,5	0	0,0
GVH aggályainak önkéntes figyelembe vétele	0	0	0	0	0,0	0	0,0
GVH beavatkozás összesen	1	0	1	2	2,5	0	0,0
Egyéb elutasítás	0	0	0	0	0,0	0	0,0
Engedélyezés	40	10	23	73	90,1	4	80,0
Nem engedélyköteles/nem összefonódás ^(b)	2	0	2	4	4,9	1	20,0
Egyéb megszüntető	1	1	0	2	2,5	0	0,0
Ügyek összesen	44	11	26	81	100,0	5	100,0
I. fázisban meghozott határozat ^(c)	14	5	11	30			
II. fázisban meghozott határozat ^(c)	3	2	3	8			
Megoszlás (%)	54,3	13,6	32,1	100,0			
Kérelem elmulasztása	4	0	2	6			
Hivatalból indult	2	0	3	5			
Hivatalból indult ügyek megoszlása (%)	40,0	0,0	60,0	100,0			
Engedélykérés elmulasztása miatt kiszabott bírság (eFt)	13 900	0	0	13 900			
Eng. elmulasztása miatt kiszabott bírság megoszlása (%)	100,0	0,0	0,0	100,0			

- ^(a) A részletes táblázatokban azon ügyek esetében, melyekben egyszerre több döntés, az adott ügy a legerősebb típusú GVH-beavatkozás sorában jelenik meg.
- ^(b) Hivatalból indult eljárás esetén formailag megszüntető határozat.
- ^(c) Az eljárási idő illetően felbontása csak a 2001. február 1. után elindított ügyekre jellemző hozott határozatok együttes száma nem adja ki az összes ügy számát.

⁷¹ Az ügytípusban hozott versenytanácsi határozatok felsorolását a 10. táblázat tartalmazza.

5. Bírságok

5.1. A Versenytanács által bírsággal zárt esetek 2001-ben

Megnevezés	Összes bírság		Végrehajtó		Befizetve		Hátralék	
	db	e Ft	db	e Ft	db	e Ft	db	e Ft
Fogyasztók tisztességtelen befolyásolása (Tpvt. III. fejezet)	18	49 700	15	38 200	8	15 500	7	22 700
Versenykorlátozó megállapodás (Tpvt. IV. fejezet)	-	-	-	-	-	-	-	-
Gazdasági erőfölénnyel való visszaélés (Tpvt. V. fejezet)	2	10 000	1	5 000	1	5 000	-	-
Engedélykérelem elmulasztása (Tpvt. VI. fejezet)	4	13 900	3	1 900	2	1 800	1	100
Összesen:	24	73 600	19	45 100	11	22 300	8	22 800

5.2. A bírságok befizetésének állása 2001-ben

Megnevezés	2001. év végén	2000. év végén	Változás
Kiszabott bírság (e Ft)	2 261 500	2 187 900	73 600
Ebből végrehajtható (e Ft)	1 657 178 73,3%	1 327 478 60,7 %	329 700 -
Ebből: befizetett (e Ft)	727 757 43,9%	435 857 32,8 %	291 900 88,5%
leírva (e Ft)	425 744 25,7%	410 744 31,0 %	15 000 4,5%
hátralék (e Ft)	503 677 30,4%	480 877 36,2 %	22 800 7%

6. Az előző versenytörvény⁷² alapján hozott versenytanácsi határozatok a bíróságon

6.1. A versenytanácsi határozatok bírósági megtámadása 2001-es állapot

A határozat jellege határoza	Összes határozatok száma	Felülvizsgálni kért	A felülvizsgálni kért tok aránya (%)
1. Marasztalás	269	177	65,7
2. Elutasítás	333	112	33,6
3. Engedély (részbeni) megtagadása	9	1	11,1
4. Együtt	611	290	47,4

6.2. A felülvizsgálati keresetek állása a bíróságon 2001-ben

A megtámadott határozat közül	1991. évi	1992. évi	1993. évi	1994. évi	1995. évi	1996. évi	1997. évi	Összes
6.2.1. Jogerősen befejezett	17	41	41	58	49	53	23	282
I. fokú (Fővárosi) Bíróságon	12	22	20	39	32	34	14	173
II. fokú (Legfelsőbb) Bíróságon	5	19	21	19	17	19	9	109
6.6.2. Nem jogerős I. fokú ítélet van	-	-	1	-	-	-	2	3
6.2.3. Folyamatban van az I. fokú Bíróságon	-	-	-	-	-	-	-	-
6.2.4. Új eljárásra utasítás	-	-	1	-	1	2	1	5
Összesen:	17	41	43	58	50	55	26	290

6.3. A bírósági felülvizsgálat eredményei 2001-es állapot

Elbírált felülvizsgálati kérelmek közül	Összesen	Ebből: megváltoztatva		
		a jogalap	a jogalap részben	a bíróság
1. Jogerősen befejezve	282	22	5	43
I. fokon	173	7	1	21
II. fokon	109	15	4	22
2. Nem jogerős ítélet (I. fok)	3	-	0	4
Együtt: (1+2)	285	22	5	47

⁷² 1990. évi LXXXVI. törvény a tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról

7. Versenytanácsi határozatok a bíróságon (jelenlegi versenytörvény)

7.1. A versenytanácsi határozatok bírósági megtámadása 2001-es állapot

A határozat jellege	Összes határozatok száma	Felülvizsgálni kért határozatok száma	A felülvizsgálni kért határozatok aránya (%)
Marasztalás⁷³			
1997. év	20	13	65,0
1998. év	39	26	66,6
1999. év	54	20	37,0
2000. év	50	23	46,0
2001. év	27	10	37,0
Összesen:	190	92	48,4
Megszüntetés			
1997. év	55	7	12,7
1998. év	75	19	25,3
1999. év	53	9	17,0
2000. év	84	19	22,6
2001. év	69	15	21,7
Összesen:	336	69	20,5
Kérelem (részbeni) elutasítása, feltételhez kötése			
1997. év	1	–	–
1998. év	5	–	–
1999. év	–	–	–
2000. év	8	1	12,5
2001. év	3	1	33,3
Összesen:	17	2	7,1
Együtt			
1997. év	76	20	26,3
1998. év	119	45	37,8
1999. év	107	20	27,1
2000. év	142	43 ⁷⁴	30,3
2001. év	99	26	26,6
Összesen:	543	163	29,4

7.2. A felülvizsgálati keresetek állása a bíróságon 2001-ben

1. A megtámadott határozat közül	1997. évi	1998. évi	1999. évi	2000. évi	2001. évi	Összesen
1. Jogerősen befejezett	16	32	15	23	4	90
I. fokú (Fővárosi) Bíróságon	11	26	14	22	4	77
II. fokú (Legfelsőbb) Bíróságon	5	6	1	1	-	13
2. Nem jogerős I. fokú ítélet van	2	6	8	13	1	30
3. Folyamatban van az I. fokú Bíróságon	1	3	4	6	20	34
4. Új eljárásra utasítás	1	4	2	2	1	10
Összesen:	20	45	29	44	26	164

⁷³ Az eljárást szünetelés után megszüntető azon határozatok nélkül, amelyekkel szemben nincs jogorvoslat.

⁷⁴ 2000. évben további egy olyan esetben olyan határozat felülvizsgálatát is kérték, amelyben a GVH helyt adott a kérelemnek

7.3. A bírósági felülvizsgálat eredményei 2001-es állapot

Elbírált felülvizsgálati kérelmek közül Összesen		Ebből megváltoztatva		
		a jogalap	részben a jogalap	a bírság
(1) Jogerősen befejezve	90	4	-	1
I. fokon	77	3	-	1
II. fokon	13	1	-	-
(2) Nem jogerős ítélet (I. fok)	30	1	3	4
Együtt: (1+2)	120	5	3	5

8. Marasztalással zárult versenytanácsi határozatok⁷⁵ 2001-ben

8.1. A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalmába

ütköző magatartások (Tpv. III. fejezet)⁷⁶

Vj szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás neve	A kiszabott bírság eFt
153/2000	Megtévesztő és megtévesztő összehasonlító reklám (csak az eljárás alá vont által gyártott az „igazi” Traubisoda; védjegy használati jog alapján).	8.§ (2) a)	Traubi Hungária Rt.	1 000
174/2000	Megtévesztő reklám tintasugaras nyomtatók lényeges tulajdonságairól.	8. § (1) és (2) a)	Metro Holding Hungária Rt.	500
205/2000	Összehasonlító reklámban állított tény (egyedül az eljárás alá vont nyújt komplex szolgáltatást) valótlanúsága; bírság kiszabásának mellőzése, mert a hirdetés a fogyasztók kis részéhez jutott el, a magatartásból az eljárás alá vontnak előnye nem származott.	8.§ (2) a)	MULTI-ALARM Biztonságtechnikai Fejlesztő, Kereskedelmi és Szolgáltató Rt.	-
209/2000	Az árak összehasonlításával és felsőfokú jelző használatával különösen előnyös vásárlás hamis látszata, illetve reklámakcióban kettős követelményrendszer alkalmazása.	8.§ (2) a) és d)	Auchan Magyarország Kft.	10 000
211/2000	Az eljárás alá vont megtévesztő névhasználat, amely azt a látszatot kelti, hogy a Széchenyi Tervhez kötődő pályázatok benyújtásában való közreműködése egyben a Széchenyi Terv végrehajtásához is kapcsolódik.	8.§ (2) a) és c)	Széchenyi Terv és Innovációs Pályázati Programiroda Rt.	500
217/2000	Az árak összehasonlításával és felsőfokú jelző használatával különösen előnyös vásárlás hamis látszata, illetve reklámakcióban kettős követelményrendszer alkalmazása.	8.§ (2) a) és d)	Tesco-Globál Áruházak Rt.	10 000

⁷⁵ Az alábbi versenytanácsi határozatok megtalálhatók a GVH honlapján (www.gvh.hu), a Határozatok menüpontban.

⁷⁶ Lásd a szünetelést követő ügyzáró határozatokat is! (11.1. táblázat)

Vj szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás neve	A kiszabott bírság eFt
37/2001	Lexikon reklámakcióját a vállalkozás akkor sem függesztette fel, amikor már biztosan látta, hogy bizonyos kötetek nem állnak rendelkezésre megfelelő számban, a meghirdetett időn belül. A fogyasztókat azonban anyagi kár nem érte, így a VT a bírság kiszabását mellőzte.	8.§ (2) c)	Magyar Világ Kiadó Kft.	-
41/2001	A termék kedvező árára hivatkozás más azonos rendeltetésű termékekhez hasonlítva korlátozza a fogyasztó döntési szabadságát, ha a termék eltérő összetételét nem tüntetik fel (műszálas ágynemű összehasonlítása pamut ágyneművel a reklámújságban).	10.§	Tesco-Global Áruházak Rt.	-
49/2001	Szolgáltatás minőségére és árára alkalmazott megtévesztő felsőfokú jelző. A Teszt Magazin korábbi években közölt adatait a VT nem fogadta el az állítások megalapozottságának bizonyítékaként.	8.§ (1) és 8.§ (2) a), c)	Hollywood Foto Kft.	1 000
51/2001	Szórólapon szereplő, az elem lényeges tulajdonságaira vonatkozó megtévesztő állítások.	8.§ (2) a)	Energizer Magyarország Kft.	1 000
59/2001	A fogyasztó megtévesztésének minősül látszólagos kedvezmények nyújtása az üdülési jog értékesítésénél.	8.§ (2) a) és d)	I.Holiday Club Hungary Kft. II.Proinvest 2001 Kft. III. Petneházi Üdülőfalu Rt. IV.Pláninvest Bróker Rt.	2 000
60/2001	A CSÉB Évgyűri Biztosítással rendelkező fogyasztóknak tett termékcsere ajánlat megtévesztő, mert a tájékoztatás alapján az ésszerű fogyasztó nem tudta eldönteni, hogy pontosan mekkora összegre vonatkozik a termékcsere ajánlat (a Biztosítási Szabályzatban nem szereplő fogalmak használata, konstrukciók felkínálása).	8.§ (1)	ÁB-AEGON Általános Biztosító Rt.	10 000
61/2001	Vásárlói csoportot szervező vállalkozás úgy hirdette szolgáltatását, mintha banki tevékenységet végezne, a szolgáltatás lényegét teljes mértékben elhallgatva. Emellett a legkedvezőbb kamat ígérte sem bizonyult igaznak.	8.§ (2) a)	Credit Center 2000 Kft.	500
77/2001	A próbára eladott termékek visszaküldési helye feltüntetését elmulasztotta a kft. a megrendelésre szolgáló formanyomtatványokon.	8.§ (2) a) és c)	Rubachem International Kft.	500
80/2001	Autósiskola valótlan hirdetése a sikeresen vizsgázók arányáról. A VT leszögezte: a reklámnak igaznak és pontosnak kell lennie, tehát megtévesztő, ha a hirdetésben közzétett magas arányt a leginkább keresett B kategória melletti egyéb kategóriákban elért sikeres vizsgák számát is alapul véve számítják.	8.§ (2) c)	Zrínyi Autósiskola	-
88/2001	A figyelemfelhívó reklám nem valósíthat meg ún. elhallgatással megvalósítható jogsértést.2.) A Tpv. 8.§ 2.) (a) pontjába ütközik az az állítás, hogy minden esetben 15-70 %-kal alacsonyabb percdíjat alkalmaz a US EAST Kft a hagyományos hálózatos és mobiltelefon díjaihoz képest, mivel ez a percdíj 2 komponensű, mely sok esetben jelentősen magasabb az összehasonlított szolgáltatások díjainál.	8.§ (2) a)	US East Telecom Kft.	-

Vj szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás neve	A kiszabott bírság eFt
91/2001	A fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartásnak minősül, ha egy bútortisztító terméket az „50 ml gratis” felirattal látnak el, ha a flakon mérete és az abban lévő töltőanyag mennyisége nem változott.	8.§ (1) és 8.§ (2) a), c)	Reckitt Benckiser Kft.	1 000
98/2001	A fogyasztók megtévesztésére alkalmas az a gyakorlat, hogy egy ingatlanközvetítő cég ügyfeleit csupán eshetőlegesen tájékoztatja arról, hogy az általa közvetített ingatlan eladóit és vevőit egyaránt közvetítési díj megfizetése terheli.	8.§ (2) a)	Gestiház Kft.	500
107/2001	DA kiadó ténylegesen piaci magatartást tanúsított azzal, hogy a prospektust és a bemutató kötetet megismertette a lehetséges fogyasztókkal, akik számára a tervezett kiadvány áru, mert ellenérték fejében kerülhetnek a kötetbe mint hirdetések.	8.§ (2) a)	GTE Yellow Pages Kiadó Magyarország Kft.	-
109/2001	Az eljárás alá vont állítása, mely szerint műsoraik nézettsége a kábeltelevízióval ellátott háztartásokban 98%-os, míg versenytársáé 2%-os, alkalmas a fogyasztók megtévesztésére. A magas nézettség felmérési eredményei ugyanis az adatgyűjtés szakszerűségét nélkülözték, így az nem keltheti pártatlan felmérés látszatát	8.§ (2) a)	Mosonmagyaróvári Városi Televízió Kft.	-
114/2001	Megállapítható volt a jogsértés a kft azon hirdetésének megjelentetésénél, mely a céget a „horvát utazások kizárólagos szervezőjeként” határozta meg, holott az a horvát utak kizárólagos szervezésével sem volt megbízva.	8.§ (2) a) és c)	Horvát Business Center Kft.	1 000
118/2001	Az egyik személygépkocsicalád típusra vonatkozóan az ismertető valótlan üzemanyag fogyasztási adatokat tartalmazott	8.§ (2) a)	Opel Southeast Europe Kft.	5 000
120/2001	Az eljárás alá vont tisztességtelenül befolyásolta a fogyasztók döntését azzal, hogy hirdetéseiben nem adott tájékoztatást arról, hogy az operátor logók csak adott telefontípusok esetén vehetők igénybe, illetve arról, hogy a kínált csengőhangok kizárólag a megfelelő dallamszerkesztővel rendelkező készülékekhez rendelhetők.	8.§ (2)	Audiofon Hungária Kft.	500
140/2001	A „múlt századi áron” szövegezésű reklám alkalmas a fogyasztók megtévesztésére, mivel az eljárás alá vont a díjkomponensek összegét emelte.	8.§ (2) a)	Főtaxi Rt.	1 500
150/2001	Sokszor egyes termékek emberi szervezetre gyakorolt hatásáról többlet-információt közölnek. Ezek az állítások csak akkor tekinthetők biztonsággal valósnak, ha a terméknek ezen tulajdonságait az erre hatáskörrel bíró hatóság is elismerte.	8.§ (2) a) és b)	Veximp Kft., Prospero Egyéni Cég, Maximum Bt., Dr. Kiss Istvánné Egyéni Vállalkozó, Gaál és Sziklás Kft., Volumen Kft., H.M.V. Szervező és Tanácsadó Bt.	3 200
Összesen: 25 határozat			Bírság:	49 700

8.2. Az erőfölénnyel való visszaélés tilalmába ütköző magatartások (Tpvt. V. fej.)⁷⁷

Vj szám	A jogsértő magatartás megnevezése	A marasztalás alapja	A marasztalt vállalkozás neve	A kiszabott bírság eFt
126/2000	Az új műsorkiosztás kedvezőtlenebb feltételeket biztosít a nézőknek, a korábbi programok vételét az eav csak jelentősen megnövekedett havi előfizetési díj mellett biztosítja	21. § a)	UPC Magyarország Kft.	5 000
10/2001	A MATÁV kábelTV visszaélt erőfölényével, amikor átrendezte programcsomagjait. Előzmény: Vj-61/1999, Vj-59/2000, Vj-115/2000.	21. § a)	MATÁV kábelTV Kft.	5 000
	Összesen: 2 határozat		Bírság:	10 000

9. A versenyt korlátozó megállapodásokkal kapcsolatos versenytanácsi határozatok⁷⁸

2001-ben (Tpvt. IV. fejezet)⁷⁹

Vj szám	A megállapodás résztvevői	A megállapodás típusa	A határozat	A bírság összege eFt
1. Hivatalból indult eljárások				
184/2000	CBA Kereskedelmi Kft.	horizontális	nem esik tilalom alá	-
18/2001	Direx Media Kft., Borkutime Kft.	vertikális	nem versenykorlátozó megállapodás	-
57/2001	AQUA- Plastech Kft.	vertikális	nem esik tilalom alá	-
75/2001	Magyar Méhtenyésztők Országos Egyesülete	horizontális	nem esik tilalom alá	-
2. Kérelemre indult eljárások				
133/2000	DÉDÁSZ, Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara, Tolna Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Somogyi Kereskedelmi és Iparkamara, Fejér Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Elektrotechnikai Központi Szövetség	horizontális	egyedi mentesítés feltételszabással	-
180/2000	National-Nederlanden Magyarországi Biztosító Rt., ING Bank Rt.	horizontális	nem esik tilalom alá	-
214/2000	Lufthansa Technik AG, Magyar Közlekedési Rt.	horizontális	egyedi mentesítés	-
215/2000	ÉMÁSZ, BAZ Megyei Kereskedelmi Kamara, Nógrád Megyei Kereskedelmi és Ipari Kamara, Heves Megyei Kereskedelmi és Ipari Kamara, Elektromos Magánvállalkozók Országos Szövetsége	horizontális	egyedi mentesítés	-

⁷⁷ Lásd a szünetelést követő ügyzáró határozatokat is! (11.3. táblázat)

⁷⁸ Az alábbi versenytanácsi határozatok megtalálhatók a GVH honlapján (www.gvh.hu), a Határozatok menüpontban.

⁷⁹ Lásd a szünetelést követő ügyzáró határozatokat is! (11.2. táblázat)

Vj szám	A megállapodás résztvevői	A megállapodás típusa	A határozat	A bírság összege eFt
76/2001	DOLEZÁL Hungária Ipari Termelő és Kereskedelmi Kft., Henkel Magyarország Kft.	horizontális	egyedi mentesítés	-
84/2001	GLOBUS Konzervipari Rt., Nagykőrösi Konzervgyár Rt.	vertikális	egyedi mentesítés	-
	Összesen: 10 határozat		Bírság:	-

10. A vállalkozások összefonódásának⁸⁰ ellenőrzése 2001-ben (Tpvt. VI. fejezet)

Vj szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
101/2000	VEBA AG (VIAG AG)	23. § (1) a) beolvasás (horizontális)	engedélyezve engedélykérés elmulasztása miatt 300 eFt bírság
121/2000	UPC Magyarország Kft. (Zugló Kommunikációs Szolg. Kft)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	felfüggesztve
125/2000	I. SBS Magyarország Befektetési Kft és. II. SBS Broadcasting System (Budapesti Kommunikációs Rt)	23. § (1) a) vállalkozásrész megszerzés (filmjogok megvásárlása) 23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	hivatalból, engedélykérés elmulasztása I. bírság 1500 eFt engedélyezve II. nem engedélyköteles
157/2000	Phillips Morris Companies Inc. (Nabisco Holding Corp.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
171/2000	Legátus Gazdasági és Vezetési Tanácsadó Rt és Limpex Rt	23.§ (1) b) irányításszerzés (egyéb)	hivatalból engedélykérés elmulasztása nem engedélyköteles
172/2000	Magyar Fejlesztési Bank Rt. (Limpex Rt) Limpex Rt (Aranyfácán és EKO Kft)	23.§ (1) b) irányításszerzés (egyéb)	hivatalból engedélykérés elmulasztása bírság kiszabás mellőzése engedélyezve
173/2000	Trilak-Haering Festékgyártó Kft. (Titán-Invest Befektető és Szolgáltató Kft. Budalakk Titán Festékgyártó Kft.)	23.§ (1) b) vállalkozásrész megszerzés (védjegy megvásárlása) (egyéb)	engedélyezve
176/2000	Schneider Electric S.A. (Prodax Elektromos Szerelvénygyártó Rt.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
177/2000	Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG (Bank Austria AG)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve

⁸⁰ Az alábbi versenytanácsi határozatok megtalálhatók a GVH honlapján (www.gvh.hu), a Határozatok menüpontban.

Vj szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
179/2000	Central Europe Capital Inc. (GEH 1 LLC)	23.§ (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve
183/2000	Colas Hungária Építőipari Kft. (Alterra Építőipari, Egri Útépítő Rt, Debreceni Magas-, Mély- és Útépítő Rt, Colas Északkeleti Bányászati Kft. és a Pest Környéki Kőbányák Kft.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
187/2000	General Electric Company (Honeywell International Inc.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
188/2000	AGROGRAIN Rt. (Dél-Dunántúli Gabonaipari Rt.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
193/2000	RÁBA Magyar Vagon- és Gépgyár Rt (IMAG IKARUS Móri Alkatrészgyártó Kft)	23. § (1) b) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve
196/2000	KBC Bank N.V., ABN AMRO Bank N.V. (Kereskedelmi és Hitelbank és ABN AMRO Magyar Bank Rt.)	23.§ (1) a) beolvadás 23.§ (1) b) közös irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
198/2000	Hungaropharma Gyógyszer- nagykereskedelmi Rt., Forrás Vagyonkezelési és Befektetési Rt. (PhamaChom Gyógyszernagykereskedelmi Rt.)	23.§ (1) b) közös irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve
203/2000	I.DyStar Textilfarben GmbH, II.DyStar Textilfarben GmbH&Co. Deutschland KG, III.BASF AG	23.§ (1) a) beolvadás 23.§ (1) b) közös irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
212/2000	Vivendi S.A., Canal+ S.A. (The Seagran Company)	23.§ (1) a) összeolvadás 23.§ (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve
213/2000	TOTAL Hungária Kereskedelmi Kft. (ELF OLAJ Hungária Kft.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
216/2000	VIVENDI Enviroment S.A., Electricite de France (Prometheus Tüzeléstechnikai Rt.)	23.§ (1) b) közös irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
218/2000	Investel Magyar Távközlési Rt. (MATÁVkábelTV Kft.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve
222/2000	Lear Automotive Dearborn Inc. (Lear Corporation Drahtfedern GmbH)	23.§ (1) a) összeolvadás csoporton belül (horizontális)	nem engedélyköteles
223/2000	GE International Financing Corporation (Budapest Hitel és Fejlesztési Bank Rt.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve
224/2000	EDF International S.A (Budapesti Erőmű Rt)	23.§ (1) b) 23.§ (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
225/2000	Borsodvíz Önkormányzati Közüzemi Szolgáltató Rt., Gelsenwasser AG. (GW-Borsodvíz Közüzemi Szolgáltató Kft.)	23.§ (1) b) 23.§ (2) a) közös irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve

Vj szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
2/2001	VNU N.V. (AC Nielsen Corporation)	23.§ (1) b) 23.§ (2) a) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve
6/2001	Magyar Távközlési Rt. (AD Makedonski Telekomunikacii-Skopje)	23. § (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
7/2001	VR-Leasing AG (Lombard Pénzügyi és Lízing Rt.)	23. § (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve
9/2001	MATÁVCom Komm. Rendszereket Szolg. Rt. (CompArgo Számtech. Távközlési és Szolg. Kft.)	23. § (1) b) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve
11/2001	Magyar Távközlési Rt. (Emitel Távközlési Rt.)	23. § (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
13/2001	Bernard Matthews B.V. (SáGa Foods Baromfiipari Rt.)	23. § (1) b) irányításszerzés csoporton belül (egyéb)	engedélyezve
14/2001	I. Siemens AG (Atecs Mannesmann AG) II. Robert Bosch GmbH (Mannesmann Rexroth AG)	23. § (3) 23. § (1) b) közös irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
15/2001	Franpack International B.V (Cofinec Hungary Kft.)	23. § (1) b) irányításszerzés (horizontális)	nem engedélyköteles
16/2001	Holcim Hungária Cementipari Rt., Duna-Dráva Cement Kft., Breitenburger Auslandsbeteiligungs GmbH., Heidelberger Zement Ag., E. Schwenk Zementwerke KG., Transbeton Betonelőállító és Kavicskitermelő Rt. (BÉCEM Cement- és Mészipari Rt)	23. § (1) b) közös irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve, engedélykérés elmulasztása miatt 12.000 eFt bírság
22/2001	NESTLÉ Holdings Inc. (Ralston Purina Company)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
23/2001	Schneider Electric SA (Legrand SA)	23.§ (1) b) 23.§ (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
24/2001	UPC Magyarország Kft. (Zuglói Kommunikációs Szolgáltató Kft)	23. § (1) a) beolvadás (horizontális)	engedélyezve
25/2001	Frantschach Packaging Sack B. BV (CEMPACK Cementipari Csomagoló és Cs. Kft)	23.§ (1) b) 23.§ (2) a) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve
26/2001	I. Koninklijke Philips Electronics N.V., II. LG Electronics Inc.	23.§ (1) c) közös vállalkozás alapítása (horizontális)	engedélyezve
27/2001	Cargill Inc. (Agribands International Inc.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve

Vj szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
28/2001	Glaxo SmithKline (SmithKline Beecham, Glaxo Wellcome)	23.§ (1) b) 23.§ (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve, engedélykérés elmulasztása miatt 100 eFt bírság
29/2001	MOL Magyar Olaj és Gázipari Rt. (Tiszai Vegyi Kombinát Rt)	23.§ (2) b) 23.§ (3) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve
33/2001	BNP-Paribas SA. (BNP-Dresdner Bank Hungaria Rt)	23.§ (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve
38/2001	Láng Kiadó és Holding Rt. (Geomédia Kiadó Rt)	23.§ (2) a) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve I. fázisban
40/2001	Stinnes AG (Holland Chemical International NV)	23.§ (1) b) 23.§ (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
48/2001	Axel Springer-Magyarország Kft. (Postabank Press Hirdetésszervező Reklámügynökség, KH Investment Befektető Tanácsadó Kft.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve II. fázisban
58/2001	Liberty Media Corporation (UnitedGlobalCom. Inc.)	23.§ (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve I. fázisban
62/2001	Friesland Coberco Dairy Foods holding N.V. (Koninklijke Numico N.V.)	23.§ (1) a) vállalkozásrész megszerzés (üzletág átvétele) (horizontális)	engedélyezve feltételszabással II. fázisban
63/2001	Kappa Packing B.V (AssiDoman Sturovo)	23.§ (1) b) 23.§ (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
66/2001	Magyar Külkereskedelmi Bank Rt., Eurolízing Letét Kft. (Euroleasing Rt.)	23.§ (1) b) közös irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
68/2001	I.Pannon-Gabona Feld. és Ker. Rt., II.Gabinvest Bef. és szolg. Kft. (Proforg Kereskedelmi és Gabonaipari Rt.)	23.§ (1) b) közös irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve I. fázisban
74/2001	Tyco International Ltd. (CIT Group Inc.)	23.§ (1) a) beolvadás (egyéb)	engedélyezve I. fázisban
79/2001	Dow AgroSciences LLC (Rohm and Haas Company)	23.§ (1) a) vállalkozásrész megszerzés (üzletág megszerzése) (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
81/2001	Csepel Luxemburg S.á.r.l. (Csepeli Áramtermelő Rt. Csepeli Erőmű Rt. PowerGen Energy Rt)	23.§ (1) b) 23.§ (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
82/2001	Continental AG. (TEMIC TELEFUNKEN)	23.§ (1) b) 23.§ (2) a) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve I. fázisban
90/2001	Akzo Nobel Coatings International BV (Budafesték Kft.)	23.§ (1) b) 23.§ (2) a) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve II. fázisban

Vj szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
93/2001	Hachette Distribution Services S.A. (Hungaropress Kft)	23.§ (1) b) 23.§ (2) d) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve II. fázisban
95/2001	KBC Bank N.V. (ABN Amro Bank N.V., Kereskedelmi és Hitelbank Rt.)	23. § (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
100/2001	MOL Rt (Tiszai Vegyi Kombinát Rt)	23.§ (2) d) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve II. fázisban
101/2001	ERSTE Bank Befektetési Rt. (Dunainvest Tőzsdeügynökség Rt.)	23. § (1) b) vállalkozásrész megszerzés (ügyfélállomány átruházása) (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
102/2001	Wallis Befektetési, Gazdasági Tanácsadó és Vagyonkezelő Rt. (Hajdú-Bét Baromfitermelő és Értékesítő Rt.)	23. § (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve I. fázisban
115/2001	Callum Vagyonkezelő Rt. (Skála-Coop Rt.)	23. § (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
116/2001	I. Matáv Rt., II. Group4 Securitas Biztonsági Szolgálat Kft (Group 4 – MatávőrTávfelügyeleti és Biztonsági Szolgáltató Rt., Matávőr Vagyonvédelmi és Szolgáltató Kft., Monitoring Security Vagyonvédelmi és Szolgáltató Kft.)	23.§ (1) a) vállalkozásrész megszerzés (üzletág átvétele) 23.§ (1) b) irányításszerzés 23.§ (1) c) közös vállalkozás alapítás (egyéb)	engedélyezve kötelezettségvállalással II. fázisban
121/2001	Tyco International Ltd. (C.R. Bard Inc.)	23.§ (1) b) 23.§ (2) a) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve I. fázisban
123/2001	CE Oil & Gas Beteiligung und Verwattung AG (BorsodChem Rt)	23.§ (1) b) 23.§ (2) a) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve II. fázisban
128/2001	SanomaWSOY OYS (VNU Magazine B.V.)	23.§ (1) b) 23.§ (2) a) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
130/2001	Fiat S.p.A (Montedison S.p.A)	23. § (1) b) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve I. fázisban
131/2001	Tyco International Ltd (Thomas&Betts Corporation)	23.§ (1) a) vállalkozásrész megszerzés (üzletág megszerzése) (egyéb)	hivatalból engedélykérés elmulasztása bírság kiszabás mellőzése engedélyezve I. fázisban
136/2001	Intergrain Beteiligungs GmbH (Pannon-Gabona Feldolgozó és Kereskedelmi Rt.)	23. § (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
139/2001	Sanmina Corporation (SCI Systems Inc.)	23. § (1) b) irányításszerzés	engedélyezve I. fázisban

Vj szám	A közvetlen résztvevők	Az összefonódás típusa	A határozat
141/2001	MATÁVkábelTV Rt. (Szegedi Kábeltelevízió Rt.)	23. § (1) a) beolvadás (horizontális)	engedélyezve II. fázisban
143/2001	Hajdú-Bét Baromfitermelő Rt. (Novofarm Rt.)	23. § (1) b) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve I. fázisban
146/2001	I. British Petroleum International Limited, II. Solvay SA (BP Solvay Polyethylene)	23. § (1) b) közös irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve I. fázisban
149/2001	Axel Springer-Magyarország Kft. (Szilády Nyomda Kft)	23. § (1) b) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve I. fázisban
151/2001	Tyco International Ltd (Sensormatic Electronics Corporation)	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve I. fázisban
158/2001	ABC Vagyonkezelő Rt (Graboplast Rt.)	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve I. fázisban
166/2001	WPP Group plc (Tempus Group plc.)	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (vertikális)	engedélyezve I. fázisban
170/2001	Pantel Novum Kft.- MOL Rt.	23. § (1) a) vállalkozásrész megszerzés (horizontális)	nem engedélyköteles I. fázisban
171/2001	Erste Bank Befektetési Magyarország Rt. (Nomura Értékpapír Magyarország Rt.)	23. § (1) a) vállalkozásrész megszerzés (ügyfélállomány átruházása) (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
173/2001	BNP Paribas Lease Group S.A. (Leasfinans Hungaria Rt., Leasfinans Kft.)	23. § (1) b) irányításszerzés (horizontális)	engedélyezve I. fázisban
177/2001	GlaxoSmithKline Biologicals Kft. (Humán Oltóanyagtermelő és Gyógyszergyártó Rt.)	23. § (1) b) 23. § (2) a) irányításszerzés (egyéb)	engedélyezve I. fázisban

11. Szünetelést követő ügyzáró határozatok⁸¹ 2001-ben

Vj szám	A jogsértő magatartás megnevezése	Az eljárás alá vont vállalkozás neve	Szünetelés ideje (hónap)	Utóvizsgálatot követő határozat
11.1. Fogyasztók tisztességtelen befolyásolása miatt indult ügyekben (Tpvt. III. fejezet)				
162/2000	A „Digitális Házimozi” c. kiadvány: 1. „digitális” szó nem volt jól olvasható; 2. a kiadvány neve és tartalma közötti kapcsolat megtévesztő volta. Megszüntetés: 1. részben szünetelés folytán; 2. részben jogsértés hiányában.	Soltész Reklám Kft.	2	megszüntetés

⁸¹ Az alábbi versenytanácsi határozatok megtalálhatók a GVH honlapján (www.gvh.hu), a Határozatok menüpontban.

Vj szám	A jogsértő magatartás megnevezése	Az eljárás alá vont vállalkozás neve	Szünetelés ideje (hónap)	Utóvizsgálatot követő határozat
3/2001	A Ford márkanév jogosulatlan használata az új vállalkozás által alkalmas volt a fogyasztók megtévesztésére, de az eljárás alá vont az egy hónapos szünetelés alatt megszüntette a jogsértést.	AUTO Széria Tarjányi Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	1	megszüntetés
19/2001	Megtévesztő címke használata motorolajon (azt állították valótlanul, hogy az érintett olaj minden motorhoz jó). Az eljárás alá vont vállalta a címke lecserélését, így a VT az eljárást szünetelés után megszüntette.	Tesco-Global Áruházak	-	megszüntetés
50/2001	A fogyasztókat megtévesztheti az egyes cd lemezek, illetve kazetták szereplő angol nyelvű feliratozások („cover version, performed”). (Ezek a cd lemezek, kazetták híres előadók számainak feldolgozásait tartalmazzák az eredetiektől eltérő előadók tolmácsolásában.)	H and H'92 Kft.	3	megszüntetés
67/2001	A fogyasztó döntésének tisztességtelen befolyásolása megállapítható volt a MATÁV magatartásánál, aki az előfizetőknek küldött ismertetőkből, reklámokban, üzletszabályzatban a díjsomag igénybevétele lényeges korlátait, feltételeit elhallgatta.	Matáv Rt.	2	megszüntetés
86/2001	Megtéveszthetik a fogyasztót a Bt. által tevékenysége népszerűsítése érdekében megjelentetett hirdetések és szórólapokon szereplő BMW logók, mert azt a látszatot keltik, hogy a Bt. folyamatos és közvetlen kapcsolatban van a BMW gyárral.	Berta Mechanic Workshop-Team Kereskedelmi és Szolgáltató Bt	2	megszüntetés
11.2. Versenykorlátozó megállapodás miatt indított ügyekben (Tpvt. IV. fejezet)				
-	-	-	-	-
11.3. Erőfölénnyel való visszaélés alapján indult ügyekben (Tpvt. V. fejezet)				
211/1999	A vállalat megtérülés alapú árképzést folytat, ezért a díjemeléssel nem jogsértő.	UPC Magyarország Kft.	6	megszüntetés

A GVH egyéb tevékenységei és jellemzői

12. A GVH versenykultúra fejlesztésére irányuló tevékenysége 2001-ben

Sajtó híradások 2001-ben a GVH-ról	
GVH-ról megjelent cikkek, írások száma országos napilapokban	58
GVH-ról megjelent híradások szakmai, illetve gazdasági heti lapokban	62
Az előző évi Parlamenti Beszámoló kapcsán megjelent híradások	6
A versenytörvény módosítása kapcsán megjelent újságcikkek	8
A hivatal ismeretterjesztő tevékenysége	
Iskolarendszerű oktatás keretében oktató munkatársak száma	4
A hivatal közreműködésével megjelent kiadványok száma	3
Különböző médiumoknak adott interjúk száma	21
Szakmai publikációk száma	10
Munkatársak által tartott szakmai előadások diákok számára	10
Munkatársak előadásai szakmai közönség részére	27
A hivatal által diákok számára kiírt pályázatra beérkezett munkák száma	9

13. A GVH anyagi helyzete

A 2001. évi előirányzatok alakulása ((intézményi költségvetés) eFt)

Kiemelt előirányzatok	Eredeti	Módosított	Tény
Személyi juttatások	361 000	459 048	423 242 ebből jutalom: 41 427
Munkaadókat terhelő járulék	125 400	165 451	135 993
Dologi kiadás	83 600	164 371	157 476
Működési célú pénzeszköz átadás	128 200	53 854	51 854
Kölcsönnyújtás dolgozói lakásépítésre	-	600	600
Egyéb központi beruházás	-	-	-
Intézményi beruházások	40 200	103 120	54 911
Felújítás	-	3 741	3 608
Összes kiadás:	738 400	950 185	827 684
Működési bevételek	-	17 039	17 039
Működés céljából átvett pénzeszközök	-	-	-
Felhalmozási bevételek	-	50 212	50 212
Kölcsön megtérülése	-	600	600
Támogatás	738 400	850 403	850 403
Pénzforgalom nélküli bevétel	-	31 931	31 931
Összes bevétel:	738 400	950 185	950 185

